Precizări

Rüdiger von Wechmar, secretar de stat pentru problemele informațiilor, a dezmințit în fața ziariștilor știrile apărute în ultimul timp în diverse organe de presă americane, potrivit cărora serviciile speciale ale Statelor Unite ar fi procedat la interceptarea ilegală a unor convorbiri telefonice în R.F. Ger-

mania, fără știrea autorităților acestei țări. Purtătorul de cuvînt a adăugat, totodată, că autoritățile vestgermane, conform înțelegerilor adoptate cu cei trei aliați occidentali ai lor, au procedat, în anumite cazuri, la cererea acestora din urmă, la supravegherea convorbirilor „în vederea asigurării securității forțelor lor din R.F. Germania".

Lider

Abdul Wali Khan, președintele Partidului Național Awami, a fost ales conducător al Frontului Unit din Adunarea Națională a Pakistanului, format din cinci partide. Opoziția este sprijinită de 40 din cei 146 de membri ai Adunării Naționale.

Delegație

Potrivit agenției Kyodo, Liao Cen-ci, președintele Asociației de prietenie China-Japonia, a declarat, în cursul unei întîlniri cu Kenzo Kono, președintele Camerei Consilierilor din Dieta japoneză, aflat la Pekin, că o delegație a Adunării Reprezentanților Populari din întreaga Chină va fi trimisă în Japonia după întrunirea acestui forum, în cursul toamnei.

Bancă

Uniunea Sovietică a hotărît să deschidă în curînd o agenție a Băncii sale de stat în Marele Ducat al Luxemburgului. Această hotărîre a guvernului sovietic a fost comunicată de o delegație de înalți funcționari ai U.R.S.S. ministrului de externe al Luxemburgului, Gaston Thorn. Delegația U.R.S.S. a făcut o vizită de cîteva zile pentru a studia formalitățile necesare pentru deschiderea acestei agenții bancare.

Excese

Într-un interviu acordat ziarului „Le Figaro", președintele Geddafi a declarat: „Sîntem împotriva deturnărilor de avioane, împotriva acestor excese spre care alunecă lumea. Atunci cînd cauza este nobilă, mijloacele trebuie să fie de asemenea nobile". Președintele a adăugat că cei patru autori care au deturnat avionul companiei „JAL" vor fi judecați „potrivit legii islamice". Pedeapsa pentru răpire, prevăzută de această lege, poate fi „moartea, amputarea unui picior sau a unei mîini ori închisoarea".

Itinerant

Președintele Nixon a numit pe Ellsworth Bunker, fost ambasador al S.U.A. la Saigon, ambasador itinerant. Purtătorul de cuvînt al Casei Albe a arătat că Bunker va îndeplini un anumit număr de misiuni diplomatice pentru care președintele Nixon și William Rogers au nevoie de competența sa. Soția lui Bunker, Carol Laise, a fost numită secretar de stat adjunct pentru problemele publice, post vacant din aprilie 1791.

Aeroportul Uplands (Ottawa); primul ministru al Republicii Bangladesh, Mujibur Rahman, a sosit la conferința Commonwealth-ului

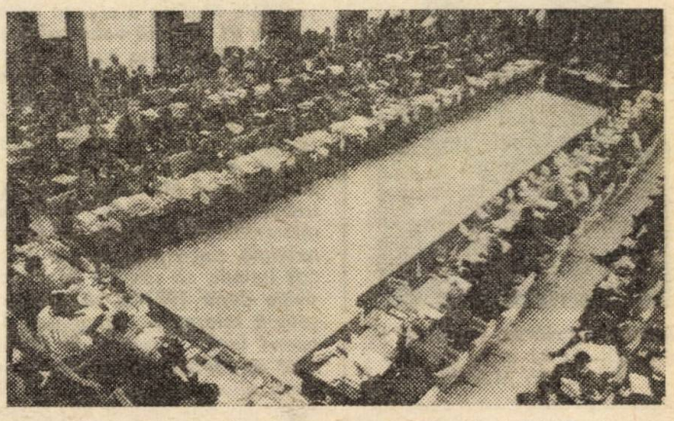

Conferință la Bruxelles între reprezentanți ai C.E.E. și a 40 de țări africane și membre ale Commonwealth-ului din zona Pacificului și Mării Caraibilor

Atentat

La 3 august s-a anunțat oficial că Rolando Calderon, secretar general al Centralei unice a muncitorilor chilieni (CUT), a evitat un atentat, în timp ce circula în mașină prin centrul capitalei. Potrivit poliției, mașina sa a fost încadrată de alte două mașini și, numai datorită unor militari, Calderon a putut să scape cu viață. Agresorii au fugit.

Richard Burton și Elisabeth Taylor împreună într-o fotografie datînd din mai, adică înaintea primelor speculații privind divorțul

King (3 ani, 240 kilograme, crescut în casa lui Lev Berberov, arhitect din Baku) vizitează — la Leningrad, unde turnează al doilea film al carierei sale actoricești — grădina zoologică

1000 +1

Henri Charrière („Papillon") a murit, la 29 iulie, într-un spital din Madrid

Relații

Un purtător de cuvînt al Departamentului de Stat a declarat că S.U.A. vor începe, la 9 august, negocieri preliminare cu R. D. Germană, în vederea stabilirii de relații diplomatice. Purtătorul de cuvînt precizează că negocierile vor fi duse de Walter Stoessel, secretar adjunct de stat al S.U.A. pentru probleme europene, și observatorul interimar al R. D. Germane la O.N.U., Dietmar Hucke. Cei doi diplomați vor studia „procedura pentru convorbirile privind stabilirea de relații diplomatice între cele două țări". Negocierile propriu-zise privind relațiile diplomatice vor avea loc, ulterior, la Washington.

Referendum

La 3 august, au fost comunicate, la Manila, rezultatele definitive ale referendumului filipinez. Președintele Marcos a obținut aproximativ 91 la sută voturi afirmative, menținîndu-se astfel la putere. Potrivit Comisiei de supraveghere a alegerilor, 18 052 016 persoane dintr-un total de 19 908 860 s-au pronunțat în favoarea menținerii la putere a președintelui Marcos. Filipinezii trebuiau să răspundă prin acest referendum, desfășurat sub legea marțială, dacă președintele Marcos trebuie să rămînă la președinție după 1973 și să desăvîrșească reformele întreprinse în cadrul legii marțiale. În cursul unei conferințe de presă ținută după anunțarea rezultatelor oficiale ale referendumului, președintele Ferdinand Marcos a declarat că nu are intenția de a rămîne președintele Filipinelor pe viață. De asemenea, el a spus că legea marțială este temporară și că, „îndată ce vom putea, vom normaliza imediat situația".

Zboruri

Zborurile de legătură americane săptămînale între Saigon și Hanoi au fost reluate la 3 august, după 7 săptămîni de întrerupere, a anunțat un purtător de cuvînt al ambasadei americane la Saigon. Întreruperea s-a datorat unei explozii ce a avut loc la 8 iunie, care s-a soldat cu rănirea ușoară a 7 persoane care se aflau la bordul avionului.

După deturnarea avionului „Boeing-747" al companiei J.A.L.: pasagerii cursei primiți la Tokio...

...și măsuri de securitate pe aeroportul din Frankfurt

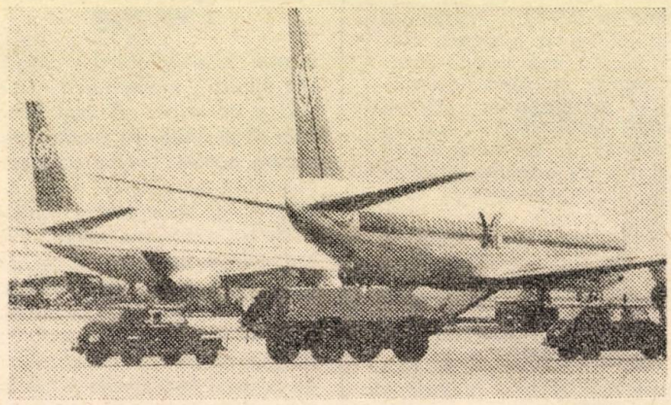

Apă

Banca Interamericană de Dezvoltare (BID) va acorda statului Honduras un credit de 900 000 lempira pentru realizarea unui studiu referitor la posibilitățile de îmbunătățire a aprovizionării cu apă potabilă a orașului Tegucigalpa, capitala țării. De mai mulți ani, orașul suferă de pe urma aprovizionării insuficiente cu apă potabilă și are un sistem defectuos de canalizare. Studiul va lua în considerare o mai bună exploatare a bazinului rîului Guasterica. Lucrările prevăzute de proiect vor necesita investiții de 2 500 000 lempira.

Președintele R. A. Egipt, Anwar Sadat, salutîndu-i pe participanții la recenta reuniune festivă consacrată aniversării revoluției egiptene

Într-un moment de relaxare: Anne Marie-Renger, președinta Bundestagului vest-german

Stare de veghe la Houston!

Garriott, Lousma și Bean — înainte de peripețiile pe care nu le bănuiau

Demarajul celui de al doilea echipaj al apartamentului ceresc „Skylab" a fost calificat de către specialiștii de la fața locului drept „cel mai frumos și cel mai bun din punct de vedere tehnic" în raport cu toate starturile cosmice americane de pînă acum. Lansați în ziua de sîmbătă, 28 iulie, la orele 13 și 11 minute (ora Bucureștiului), zburătorii — Alan Bean (veteran), Owen Garriott și Jack Lousma (debutanți) — au fost instalați, automat, după aproximativ zece minute de la plecare, pe orbita circumterestră, de unde au început manevrele de căutare a locuinței. În timp ce pe la noi cobora amurgul, cei trei astronauți au reușit, fără nici o greutate, să acosteze la ușa de intrare în „Skylab" (de fapt, supapa unui scurt tunel de acces) și au pătruns în apartamentul de patru camere și dependințe programat a fi reședința lor pe timp de 59 de zile.

Pentru întîia oară în scurta și strălucita istorie a Cosmonauticii, oamenii re-utilizau o stație complexă aflată în spațiul circumterestru de la începutul lunii iunie și locuită, timp de 29 de zile, de alți trei astronauți. Cititorii își amintesc, desigur, peripețiile acelui prim echipaj : temperatura sufocantă din interiorul apartamentului-laborator, lipsa de curent electric, gazele degajate prin descompunerea — neprevăzută — a unor ambalaje de material plastic. Se știu, de asemenea, eforturile, pline de îndrăzneală, datorită cărora astronauții au făcut cele dintîi „reparații" în stare de imponderabilitate, reușind să desfacă un panou de celule fotoelectrice blocat din momentul lansării, apoi să instaleze un „umbrar" de folio-aluminiu pentru protejarea apartamentului de bombardamentul torid al razelor solare.

Datorită acestor „eroice și excelente" reparații, atmosfera din interiorul complexului „Skylab" a devenit suportabilă (22 de grade Celsius, față de 18, temperatura optimă), alimentarea agregatelor interioare cu energie electrică a fost asigurată. Întîia misiune a fost încheiată cu succes.

A doua se părea că începe sub aceleași bune auspicii. Ultimele știri venite — nu de la bord, ci din sala de control de la „Johnson Space Flight Center" din Houston — ne aduc, însă, noutăți alarmante. Le vom rezuma, în ordinea apariției lor.

Mai întîi, imediat după instalarea — cam grăbită — în interiorul stației circumterestre, astronauții — (atît debutanții cît și Bean, veteranul) — au început să arate simptomele acute ale așa-numitului „rău de spațiu", suferință specifică stării de imponderabilitate.

Se pare că toți cei ce au fost lansați în spațiul cosmic au avut aceste simptome, dar într-un grad cu atît mai redus cu cît au fost mai puțin solicitați la eforturi fizice. Mișcările, relativ dezordonate, în spații largi, provoacă oamenilor imponderabili stări identice cu „răul de mare" : amețeli, vomitări, migrene, somnolență sau insomnie. Durata acestui sindrom este mai lungă în spațiul cosmic decît pe mare, putînd ajunge de la 24 pînă la 60—70 de ore, ceea ce duce la epuizarea accentuată a forțelor psiho-fizice. Din fericire, în cazul echipajului al doilea, suferința s-a lichidat în circa 30 de ore, nu fără a fi provocat, totuși, o foarte vie îngrijorare la Houston.

De îndată ce sănătatea imponderabililor s-a ameliorat — și ei au început lucrările științifice și gospodărești prevăzute în programul zborului — specialiștii de la Centrul de control și-au amintit că astronauții, în timp ce evoluau pe prima orbită circumterestră, au văzut, din capsula „Apollo" în care se aflau, „un noruș de particule strălucitoare care trecea prin dreptul uneia din ferestrele cabinei", iar, cîteva clipe mai tîrziu, Alan Bean, șeful echipajului, a adăugat : „am impresia că trecem, repede, printr-o furtună de zăpadă, unele particule seamănă cu cristalele de gheață, altele cu picăturile de ploaie înă".

Manevrele importante ce trebuiau executate în minutele următoare acestor comunicări au amînat verificarea lor. Dar, după ce oamenii au intrat în „Skylab", computerele, puse să controleze starea tuturor agregatelor, au dat alarma. Mai întîi una, apoi încă una din cele patru mini-rachete direcționale instalate pe centura de bază a capsulei „Apollo" s-au spart și au pierdut, în spațiu, încărcătura lor de heliu lichid și de carburant.

Avaria este foarte serioasă. Capsula „Apollo" — identică celor cunoscute din expedițiile selenare — a servit pentru transportarea echipajelor pînă la „Skylab" și pentru readucerea lor pe Pămînt. În cazul primului echipaj, capsula s-a comportat fără greș. În cazul actual, scoaterea din funcțiune a două din cele patru mini-rachete poate să pună probleme irezolvabile.

Într-adevăr, mini-rachetele direcționale sînt instalate pentru dirijarea capsulei, prin impulsuri scurte, pe diferite orbite de zbor. Ele au servit (cele două rămase în funcțiune) la cuplarea cu stația „Skylab". Echipajul II le-a folosit foarte puțin, orbita de acostare fiind cvasi-perfectă. Dar, la reîntoarcerea, spre Pămînt, mini-rachetele se pot dovedi de cea mai mare însemnătate, chiar de necesitate vitală, deoarece, cu ajutorul lor, capsula trebuie să caute — și să găsească, neapărat ! — culoarul cel mai bun de trecere prin atmosfera terestră, pentru a evita frictiunea excesivă cu straturile de aer dens, încălzirea prea puternică a „scutului termic" și de a găsi — în cîteva minute — direcția exactă spre punctul de amerizare. Se înțelege importanța majoră a celor patru mini-rachete. Ele nu pot fi nici reparate, nici înlocuite de astronauți (n-au „piese de schimb", în cazul acesta) și nici nu pot fi neglijate, decît dacă zburătorii își asumă un foarte mare coeficient de risc la reintrarea în atmosferă.

Din ce cauze s-au deteriorat cele două agregate ? Ipoteza defectelor de fabricație pare să fie exclusă. Mini-rachetele sînt, de fapt, printre aparatele cele mai simple din ansamblul tehnic al capsulei. Se crede, mai degrabă, că lăudatul moment al lansării de la Cape Kennedy a fost „foarte frumos", dar n-a fost impecabil din punct de vedere tehnic. Șocul energic imprimat sistemului de către racheta „Saturn I B", considerată „lansatorul nr. 1 din arsenalul cosmic" american a fost, desigur, prea puternic. Capsula „Apollo" a țîșnit, pur și simplu, de pe platforma ei (cu rachetă cu tot), ceea ce a produs un spectacol magnific, însă a putut să provoace și deteriorarea celor două mini-rachete, ruperea supapelor prin exces de presiune, ori ceva asemănător.

Indiferent de cauze, „pana" tehnică a celor două „aparate direcționale" a stîrnit, la Houston, cele mai puternice emoții. Ele n-au fost însă împărtășite imediat — și nici în aceleași proporții — de către membrii echipajului de la bordul stației „Skylab". Scăpați de tortura „răului cosmic", Bean, Garriott și Lousma ar vrea să-și ducă misiunea pînă la capăt — în timp ce directorii zborului ar dori să-i vadă cît mai curînd înapoi pe Terra. În acest scop, ei au luat hotărîrea de a pregăti și a trimite în spațiu o „misiune de salvare", adică o capsulă „Apollo" pregătită să poată adăposti la bord cinci oameni, în loc de trei. Lansată de la Cape Kennedy, capsula de salvare trebuie să se instaleze în zbor paralel, foarte apropiat, cu stația „Skylab", în vreme ce astronauții din stație ar demonta capsula defectă și ar face loc de ancorare, pentru noua venită. Foarte ușor de formulat, această operație este, mult mai delicată, mai grea, decît s-ar crede. De aceea, directorii de zbor au frînat primul lor elan, n-au mai lansat „salvarea" imediat, ci au început un plan de antrenament la Cape Kennedy, au solicitat computerelor să calculeze și să programeze toate fazele acestei operații inedite. Rezultatul calculelor va fi transmis celor trei astronauți de pe „Skylab", va fi asimilat de cei doi astronauți din echipajul de salvare și, numai după ce se va ajunge la certitudine în privința tuturor manevrelor mecanice și omenești, capsula de salvare își va lua zborul.

Cînd ? Data aceasta este încă incertă la ora cînd tipărim rîndurile de față. S-a spus că e posibilă scurtarea bruscă a misiunii echipajului II, în care caz „salvarea" ar putea fi declanșată pînă la 13 august. Dar este posibil, dacă Bean, Garriott și Lousma insistă să fie lăsați în pace, ca „operațiunea de salvare" să fie amînată, poate chiar pînă la epuizarea celor 59 de zile inițial programate pentru activitatea lor pe cer.

De altfel, această activitate a și început, de îndată ce astronauții au lichidat simptomele și sechelele „răului cosmic".

Ei fac măsurători și fotografii ale Soarelui și fluxurilor sale de radiații, ale norilor — pentru hărți meteorologice, ale Pămîntului — pentru prospectări mineralogice. Amploarea — și importanța — acestor lucrări atîrnă greu în cumpăna deciziei celor de la Houston.

M. Rîmniceanu

JURNALUL UNOR NAUFRAGIAŢI (2)

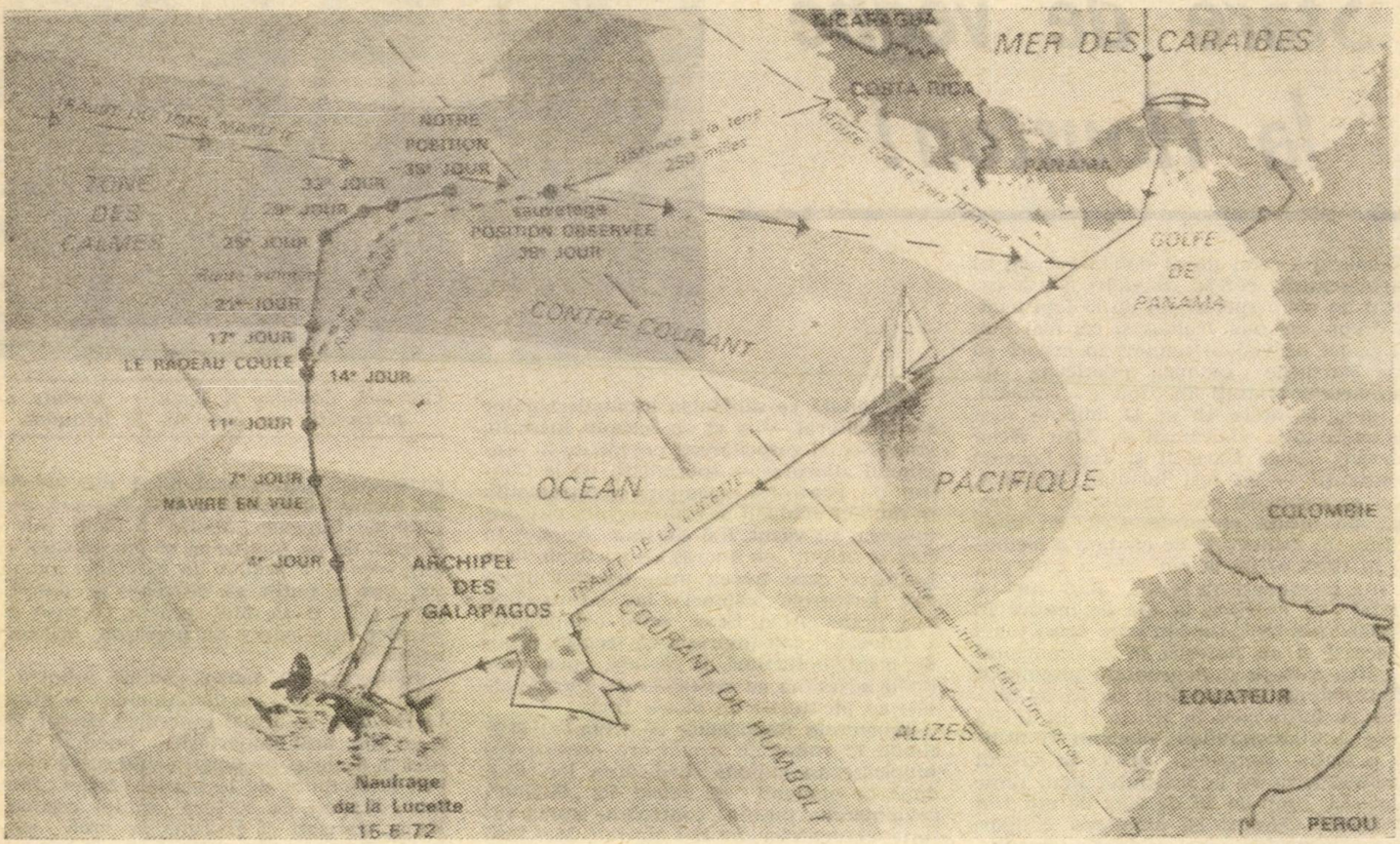

38 de zile pe o barcă în Pacific

Ziua a 22-a

După o noapte mai calmă decît cele precedente, în care am putut să dorm trei ore (de obicei, nu dormeam decît o oră cel mult, iar Lyn nu dormea de loc ; băieţii, dimpotrivă, profitau de cel mai mic răgaz pentru a se lăsa pradă somnului), orele calme ale dimineţii ne-au adus încă o broască ţestoasă. Ca de fiecare dată, apariţia ei a provocat o agitaţie frenetică la bordul bărcii ; trebuia să ne grăbim şi fiecare să-şi ocupe postul. Sandy s-a decis să ne ajute. Lyn s-a dus să-i ţină companie lui Neil lîngă pupă. Fiecare dintre noi era gata, am tras animalul de-a lungul bordului. Broasca lupta încercînd să muşte şi scoţîndu-şi înotătoarele cu gheare. Împreună cu Douglas, am întors-o pe spate şi am tras-o peste bord, în timp ce Robin şi Sandy menţineau echilibrul bărcii, ducîndu-se la celălalt bord.

După ce operaţiunea a fost terminată, am pregătit un adevărat prînz de gală : o duzină de ouă de broască ţestoasă amestecate şi stropite cu suc de broască, amestec la care am adăugat cîteva bucăţele de carne de broască uscată. În acest sos, am marinat bucăţi de carne de broască proaspătă şi felii de doradă uscată (era, vai, sfîrşitul rezervei noastre de doradă). După ce am savurat acest prînz rafinat, ne-am lungit, ghiftuiţi pentru a doua oară din ziua naufragiului lui „Lucette". În realitate, stomacurile noastre se micşoraseră într-atît, încît era uşor să le umplem. Un lucru bun, în situaţia în care ne găseam.

La amiază, după aprecierile noastre, eram la 6°20' N, la 240 mile vest de meridianul capului Espinosa. Ţinusem cont de vîntul care sufla puternic dinspre sud-est, lucru destul de neobişnuit în această regiune. Temerile pe care le încercam au fost confirmate de apariţia, sus pe cer, a unui strat de nori Cirus care, lăsîndu-se în jos spre nord, se întindea în direcţia sudului. Era semn de vreme rea.

În cursul după-amiezii, a început vijelia. La ora la care obişnuiam să „luăm ceaiul", a început să sufle cu putere vîntul. De la ora 4, preluasem manevrarea velei, căci barca începea să facă mişcări periculoase, riscînd să se dezechilibreze. Mă temeam să nu se lase pe o parte. Pe măsură ce treceau orele, talazurile deveneau tot mai înalte. Ne-am pregătit, fără prea mult chef, să petrecem o noapte grea. Valurile se năpusteau tot mai des asupra noastră, obligîndu-l pe cel ce stătea de pază să arunce apa din barcă fără întrerupere. Către ora 8, a început să plouă şi vîntul şi-a schimbat din nou direcţia. Pentru a mă orienta, nu mă puteam baza decît pe urmele lăsate de hulă, care se ridicau mereu spre sud-est din cauza alizeului, pe care izbuteam să le disting la lumina fulgerelor ce izbucneau în răstimpuri.

Asemenea animalului care stă nemişcat pentru ca apa să curgă pe el întotdeauna în aceeaşi direcţie şi să-şi poată păstra, astfel, cel puţin o parte a corpului uscată, mă străduiam să nu fac nici o mişcare, dar trebuia să manevrez vela şi să supraveghez marea. Încetul cu încetul, m-am simţit pătruns pînă-n oase.

Ziua a 23-a

Ploaia lovea în velă şi în cortul aplecat înainte, biciuia, şuierînd pe suprafaţa mării. Lyn şi Robin, adăpostindu-se sub pînza cauciucată, scoteau, cu mişcări de o regularitate monotonă, apa de pe fundul ambarcaţiunii, aruncînd-o peste bord. Pentru a se odihni un pic, Douglas se refugiase lîngă gemeni. Spărgîndu-se de barcă, un val a zădărnicit, pentru moment, eforturile lui Lyn şi Robin. Infiltrîndu-se sub cort, el a udat totul, pînă la etravă (element de rezistenţă care închide corpul unei nave la extremitatea prorei şi cu care nava îşi deschide drumul prin apă).

Spre ora 1,30 vîntul a început să cedeze ; ploaia a început, după puţin timp, să cadă vertical. Munca a devenit mai puţin grea. Datorită fulgerelor care se îndesiseră, distingeam mai uşor crestele valurilor. Curînd, ploaia a netezit valurile, foarte periculoase pentru noi. Scoaterea apei din barcă a continuat.

Către ora 2, vîntul s-a oprit complet. Dar, spre surprinderea noastră, ploaia s-a înteţit violent şi a devenit atît de rece, încît mă întrebam dacă nu o să se transforme curînd în grindină. Lyn şi Robin şi-au înteţit activitatea. Eram atît de amorţit de frig, încît mi-a trebuit un oarecare timp ca să înţeleg că geamătul pe care îl auzeam era chiar al meu. Fulgerele izbucneau cu o intensitate tot mai mare, tunetele erau asurzitoare. Ploaia cădea în averse.

În acest vacarm, auzeam vag hohotele de plîns ale lui Sandy, vocea lui Lyn, care se ruga. Douglas, care evacua apa împreună cu Lyn şi cu Robin, lupta cît putea împotriva torentelor care inundau ambarcaţiunea. La etravă, gemenii întindeau foaia de cort pentru a arunca în mare apa care o pătrunsese complet. Îngheţat, cu creierul amorţit, stăteam cu degetele încleştate pe velă, gata să o îndrept, mai înainte ca următoarea rafală să se arunce asupra noastră. Scrutam noaptea luminată de fulgere pentru a încerca să văd unde se afla ancora noastră plutitoare. Am descoperit flotorul, ancora rezista.

Străbătînd din tenebre, venind, cum mi se părea, din altă lume, vocea lui Lyn a înfruntat vacarmul. Am auzit-o spunînd foarte distinct : „Robin, frecţionează-l !"

La început cînd l-am simţit pe Robin în faţa mea, cu braţele desfăcute, nu am perceput nici un fel de senzaţie. Încet, mîinile lui umede mi-au frecţionat spatele, coastele. Treptat, simţurile mi s-au deşteptat în contact cu degetele lui. Am reuşit să spun :

„Mi-e mai bine, mulţumesc, Robin !"

Eram înghiţiţi de furtună : ploaia care cădea în rafale ne împiedica să facem orice pronostic. Deodată, am primit o lovitură din spate. Rafala de vînt a fost atît de violentă, încît vela mi-a scăpat aproape din mîini ; m-am luptat pentru a încerca să menţin barca într-un echilibru relativ. Dintr-o dată, ploaia s-a oprit, dar valurile mici provocate de rafală au asaltat „Ednamair" pe la pupă : ancora plutitoare a tras brutal etrava şi barca s-a rotit, ameninţată de un nou pericol.

„Cîntaţi ! Cîntaţi ca să vă încălziţi !" a strigat Douglas şi a început să fredoneze un vals.

I-am urmat sfatul şi am cîntat tot ce ştiam, chiar „God save the Queen" şi „Simfonia a 9-a" de Beethoven. Apa mi se scurgea pe faţă. Temîndu-mă ca furtuna să nu ia vela, am strîns-o nu fără regret. Asaltată de vînt, ea mai făcea totuşi un zgomot sec, care se amesteca cu al ploii şi al tunetelor. Mai calzi decît ploaia, stropii aruncaţi de valuri asaltau şi ei barca. Cei care aruncau apa nu puteau să ţină pasul. Eram inundaţi.

În timpul în care Robin îşi abandonase munca de evacuare a apei pentru a mă frecţiona, situaţia devenise critică. Curînd, ei au învins apa şi căuşele lor strîngeau din nou apa de pe fundul ambarcaţiunii. În fine, furtuna a cedat, valurile au devenit mai puţin biciuitoare, zgomotul făcut de cei care evacuau apa s-a atenuat. Am restabilit pînza şi am executat o manevră pentru a aşeza „Ednamair" în direcţia talazurilor. Ne răsuciserăm cu 180 de grade şi pupa ambarcaţiunii se afla acum cu faţa la hula Pacificului. Am trecut în revistă toate cunoştinţele pe care le aveam despre depresiunile circulare, dar niciodată nu auzisem de o asemenea furtună. Ne aflaserăm în centrul unei trombe gigantice. Ploaia a căpătat un ritm mai normal. S-a încălzit. Ce fusese mai greu trecuse.

În zori, continuam să aruncăm apa, deşi eram epuizaţi. Din cînd în cînd, un braţ se ridica, rămînea parcă suspendat, imobilizat de toropeala somnului, apoi, repede, căuşul îşi relua mişcarea, cu forţă dublă de data aceasta, de parcă ar fi vrut să recupereze timpul pierdut. Aşezat la pupă, amorţit, de-abia aveam putere să-mi mişc braţele pentru a orienta vela şi pentru a contracara mişcările de rotaţie ale bărcii, prinse între rafale.

La 9 dimineaţa, Douglas, care profitase de încetarea ploii pentru a se odihni puţin, m-a înlocuit. Robin şi Lyn s-au aruncat asupra mea pentru a-mi dezmorţi muşchii. Ploaia a stat, încetul cu încetul, iar cei care aruncau apa au putut să se oprească. În genunchi, aplecaţi peste bănci, am adormit epuizaţi, trezindu-ne doar din cînd în cînd pentru a mai arunca o parte din apă.

Picături mari învolburau încă marea, atunci cînd ne-am luat micul dejun : cîteva înghiţituri de carne de broască ţestoasă uscată — şi o favoare — bucăţele de biscuit. Aerul se încălzise. Aruncaţi unii peste alţii, sub foaia noastră de cort, am încercat să ne odihnim. Lyn a povestit că în miezul nopţii a avut impresia clară că sîntem şapte la bord. Cineva stătea în picioare în spatele meu — mai curînd o prezenţă decît o persoană — şi mă ajuta să manevrez cîrma, să lupt împotriva furtunii.

Douglas şi Robin i-au întîmpinat cuvintele cu o doză de scepticism. Dar Lyn se îndîrjea: credea nebuneşte în viziunea ei. Am înfruntat, în noaptea aceasta, de mai multe ori moartea, iar slăbiciunea unuia dintre noi ar fi avut, probabil, consecinţe tragice asupra tuturor. A petrece 12 ore consecutiv în pragul unui dezastru, gata-gata să fim aruncaţi în eternitate, e o încercare grea. Eram zdrobiţi. Mă întrebam cît am mai fi putut rezista.

Toată ziua următoare, sub un cer acoperit, rafalele au continuat. Rafalele se transformau într-o briză puternică, ce agita creasta valurilor şi o făcea să se înspumeze. Apoi, o ploaie deasă şi măruntă s-a dezlănţuit, netezind din nou marea. În acea noapte, am pierdut de mai multe ori orice noţiune despre poziţia noastră pe apă. Aproape la întîmplare am calculat poziţia la prînz în acea zi. Apreciam că ne aflăm la 6°50' N, la 240 mile vest de meridianul capului Espinosa.

În timpul zilei, Douglas s-a angajat să manevreze vela, în timp ce gemenii evacuau apa, lăsîndu-ne pe Lyn, Robin şi pe mine să ne odihnim puţin. Spre mijlocul după-amiezii, nori denşi şi întunecaţi, cu o înfăţişare ameninţătoare, au acoperit cerul spre nord şi au coborît către noi. La căderea nopţii, ploaia a reînceput, mai puţin violentă, totuşi, decît în ajun, dar suficient de puternică pentru a ne obliga, pe Robin şi pe mine, să aruncăm apa în ritmul unor veritabile automate, în timp ce Lyn ne frecţiona pentru a ne încălzi. Vîntul se oprise şi era inutil să manevrăm vela.

Ultimele ouă de broască ţestoasă au fost mîncate la cină, cu puţină carne uscată. Fiecare a băut cît a vrut. Apoi, Douglas şi gemenii s-au retras la adăpostul cortului, care acoperea etrava şi au adormit imediat. În seara aceea, ca şi în altele, gemenii au beneficiat de dreptul la un mic supliment pe care Lyn l-a pregătit recurgînd la alimentele de rezervă.

(Va urma)

CONTRAPUNCT

Vizita bătrînului domn...

Radu Budeanu

Fiind ocupat să-şi ţină ţara în ordine, Alfredo Stroessner, preşedintele Paraguayului, nu şi-a încheiat încă opera vieţii sale : „Mortierul cu tragere rapidă". Fostul ofiţer de artilerie a trebuit, pentru îndelungi momente, să renunţe la tentaţia de a intra în patrimoniul culturii tehnice universale în favoarea eforturilor de zi cu zi care să-i menţină, dacă nu o bună reputaţie, cel puţin fotoliul prezidenţial. De 19 ani, domnia-sa îşi decimează adversarii, pe majoritatea conservîndu-i în închisori ultraperfecţionate, iar pe cei mai proeminenţi accidentîndu-i mortal, prin intermediul poliţiei secrete. În timp ce, pe fluviul Parana, apele duc la vale recalcitranţii politici, Stroessner îşi vede de treabă, cu o rigoare şi tenacitate care îi asigură, sistematic, succesul deplin în alegeri. Dar, dacă la loteria electorală, „Alfredo cel Mare" cum îl alintă mercenarii – extrage de aproape două decenii numărul cîştigător, totuşi o adîncă tristeţe îi cutreieră de şi mai mult timp sufletul sensibil. Dorinţa de a-şi vedea patria mamă, oraşelul de baştină, nu l-a slăbit o clipă.

Şi iată, că mult speratul voiaj s-a realizat. Îmbarcat la bordul unui avion blindat, armat şi cu alte cîteva facilităţi care să-i asigure calmul, Stroessner, secondat de numeroşi membri ai familiei, prieteni şi un regiment de aghiotanţi, a sosit în Bavaria, acolo unde tatăl său a muncit din greu la sfîrşitul secolului trecut spre a-şi încropi o berărie.

Cînd a coborît din fastuosul avion particular pe care este scris, nu se ştie de ce, „Electra", din ochii preşedintelui, în general tulburi, au picurat lacrimi fierbinţi şi clare. „Acesta este momentul la care m-am gîndit toată viaţa" a silabisit el uitînd, probabil, de ambiţiile de acasă. Deşi venit în vizită oficială pe meleagurile de baştină, dictatorul nu a fost primit nici de preşedintele Heinemann, nici de cancelarul Brandt, care nu şi-au întrerupt vacanţa pentru „înaltul oaspete". Stroessner a trebuit să se întreţină, pe majoritatea rutei sale nostalgice, cu propriul anturaj şi, scurtă vreme, cu primarul oraşelului Hof unde se află osemintele celor din clanul Stroessner. Avînd reflexe pe care nu şi le-a putut înfrîna, preşedintele a vizitat în pas de paradă cimitirul din localitate, a băut cu vigoare tactul la un concert dat în cinstea sa şi a somnolat la banchetul în care a fost invocată tradiţia culturală a regiunii. Peste tot unde s-a arătat pe stradă, ilustrul personaj a fost salutat după cum era şi firesc : prin demonstraţii de protest. Dar, deşi preşedintele s-a declarat, în cîteva toasturi, german sută la sută, limba părinţilor săi îi scapă, totuşi pe alocuri. Tocmai de aceea, crezînd că este admirat şi lăudat de un grup de studenţi care îl criticau cu asprime, excelenţa sa şi-a exprimat într-o germană deosebit de pitorească mulţumirea şi recunoştinţa pentru cuvintele de salut, ceea ce, desigur, a pus într-o situaţie dificilă corpul translatorilor.

Cu toate că manifestaţiile anti-Stroessner l-ar fi putut pune pe gînduri, chiar dacă nu prin terminologie, fie şi datorită caricaturilor afişate de demonstranţi, seninătatea preşedintelui nu a putut fi alterată. Dînsul şi-a continuat turneul, expunîndu-şi decoraţiile, pieptul bombat, cizmele de lac şi convingerea absolută că este un fiu al istoriei. De altfel, de la vizita efectuată de Ludovic I al Bavariei, Stroessner a fost singurul cap de stat în vizită oficială la Hof. Spre deosebire de Ludovic I, „Alfredo Cel Mare" nu a reuşit, însă, să-şi transcrie gramatical impresiile, în cartea de aur a oraşelului...

O revedere la o halbă de bere bavareză: Stroessner şi cei doi veri ai săi

ONASSIS - NIARCHOS [9]

Dispar vapoarele...

Onassis

Niarchos

Mircea Grigorescu

Dispar vapoarele ! Dar nu pentru multă vreme. La o lună-două după ce nu mai sînt văzute și nu se mai știe nimic despre ele, revin în porturi, cu vechea lor siluetă, cu vechile mașini, cu aceleași cabine mizerabile din cală, destinate mateloților, dar cu o dungă albastră în plus, lată de un metru, care le înconjoară ca o banderolă, le dă un biet aer mai modern și încearcă să justifice noul nume ce le-a fost acordat. Aproape toate vapoarele comerciale, cargourile și navele de pasageri din vechile flote Livanos-Onassis-Niarchos au trecut prin aceste avataruri.

Motivele sînt cel puțin două : să scape de taxele fiscale, ascunzîndu-se sub pavilioane „de complezență", foarte ieftine — și să fugă de organizațiile sindicale. Mai sînt și alte cauze de „dispariție". Așa, de pildă, este controlul tehnic al multor căpitănii portuare. Acestea nu autorizează ieșirea navelor în larg decît după ce se asigură că mașinile sînt în stare de funcționare, că structura de plutire este solidă și sănătoasă, găurile făcute de rugină bine astupate, cala curată și aerisită. Căpităniile, care-și iau slujba în serios, se preocupă și de lenjeria de pe navă, de alimentele depozitate, de starea sanitară a oamenilor de la bord. Sînt căutate anume și ascunzătorile, în care se găsesc, de foarte multe ori, alcooluri și stupefiante, mai ales haşiș și marijuana, mărfuri de contrabandă.

Nimic nu-l supără mai rău pe armatorul Aristotele Onassis decît astfel de controale, făcute chiar în porturile grecești pentru navele de sub pavilion elin. În cursa imediat următoare controlului, vaporul dispărea, absolut fără urme, nu numai de pe valurile din largul Pireului deasupra cărora spuma lăsată de el se volatiliza, ci și din registrele portuare și fiscale.

Vaporul era vîndut de „Societatea navală Onassis din Pireu" către „Societatea navală Onassis din Ciudad de Panama" care — la rîndul ei, pentru a complica lucrurile cît mai bine — revindea nava după alte două-trei luni tot unei „Societăți"... Onassis, dar din Monrovia...

Caruselul acesta al vapoarelor lui Onassis a funcționat 10—12 ani fără greș. A devenit un adevărat model al genului. Însă, așa cum se spune, nici vapoarele nu merg de prea multe ori la apă. După multiple și uneori sterile peregrinări și odisee, armatorul se satură și începe să-și înstrăineze navele definitiv.

În schimb, permanentul lui rival, Niarchos, n-a obosit niciodată. Dimpotrivă, a preluat ideea „vapoarelor dispărute" cu mai mult elan și cu o tehnică superioară. Între cazurile cele mai interesante, care pot constitui prin ele însele un amplu episod din romanul „navelor dispărute", este povestea unui vapor cu prea multe nume. Ziarele s-au ocupat, de curînd, de cazul vaporului de pasageri „Caribia 2" din flota de turism a unui important armator italian. Nava, foarte frumos vopsită în alb și argintiu, cu vopsele pe bază de vinilin, avînd numeroase bărci de salvare (fără motor) și un superb coș albastru, a fost pregătită în portul Genova pentru cîteva „croaziere de lux" de-a lungul și de-a latul Mediteranei, cu perspectiva de a ieși prin Gibraltar spre insulele Canare.

Marinarii știu, însă, că o croazieră spre Canare este, relativ, grea. Zona aceea maritimă, din largul coastei africane, corespunde uneia din marile prăbușiri ale scoarței terestre, o „groapă" mai adîncă de 5 000 de metri, despre care mateloții spun că „atrage furtunile". La rîndul lor, fie prin contagiune, fie datorită unor experiențe dramatice și zburătorii susțin același lucru. Primii aviatori francezi „de lungă cursă" care au deschis linia Paris-Rio de Janeiro ocoleau, pe departe, „gaura cerului" despre care ei credeau că ar avea unul din centri pe la Tenerife, iar altul în mijlocul Atlanticului de sud.

Invocînd tragediile întîmplate în acea zonă primejdioasă, mateloții angajați la bordul vaporului „Caribia 2" au cerut căpităniei portului Genova să procedeze la un control serios al instalațiilor tehnice. Protestul societății maritime care deținea proprietatea vasului a fost respins, s-a procedat la verificări și s-a ajuns, repede, la concluzia că „nava de lux" este, de fapt, o epavă care n-ar fi putut să înfrunte nici o mini-furtună, fără să mai fie vorba de uraganele posibile, vara, în „gropile" Atlanticului și ale cerului ecuatorial.

Dintr-odată, la sfîrșitul acestei operațiuni de control, a fost dezvăluită întreaga poveste a vaporului „Caribia 2". Construit în 1929 într-un șantier american, ca navă de pasageri de tonaj mijlociu pentru epoca aceea (7 000 de tone), vaporul era considerat un etalon de calitate. Transporta 400 de călători peste Atlantic și peste Pacific, a navigat între New York și Liverpool, între New York și Sydney, n-a stat niciodată mai mult de o săptămînă în docuri, timp de zece ani, vreme în care a purtat, succesiv, două nume : „Fencer", numele american dat la ieșirea din șantierul naval, și „Sydney", nume acordat în 1934, cînd după o reparație sumară a motoarelor a fost programat pe linia Statele Unite — Australia.

În 1940, vaporul a fost prins în vîrtejul războiului. Amiralitatea americană l-a rechiziționat, l-a echipat pentru transportul de automobile militare (deoarece avea spații largi în cale și pe punți), apoi a început să-l utilizeze, non stop, pentru dotarea logistică preventivă a insulelor din Pacific.

În loc de nume i s-a atribuit un număr care a rămas necunoscut. Au căzut bombe în apropierea lui, torpilele au trecut, tangențial, la cîțiva metri de bordul și tribordul lui, gloanțe mari, trase de mitraliorii de pe avioanele japoneze, i-au perforat suprastructurile și pereții — în rest cariera militară a lui „Fencer-Sydney" a fost glorioasă, comandantul și echipajele decorate, iar nava considerată „un demn veteran al luptelor navale" și scoasă la licitație. Pe cititorii noștri, care au urmărit manevrele și ascensiunea armatorilor Livanos-Niarchos-Onassis, în anii de la încheierea celui de al doilea război mondial, nu-i va surprinde faptul că la licitație s-a prezentat... Livanos, alături de alți patru-cinci „concurenți", aduși tot de el. În unanimitate, concurenții au declarat că prețul cerut de amiralitate pentru „rabla" și „epava" fostă „Fencer-Sydney" este inacceptabil, au oferit, la rîndul lor, prețuri ridicole, de cinci-șase mii de dolari, așa încît „epava" a fost adjudecată lui Livanos, care a plătit pe ea, fără contra-oferte, 40 000 de dolari. Vaporul valora, în fapt, de cel puțin 20 de ori mai mult !

Imediat după ce a încheiat contractul de cumpărare, Livanos a cerut — și a obținut — ca nava să-i fie livrată în portul ei de destinație, anume la Pireu. Amiralitatea americană era foarte încurcată cu operațiile de demobilizare, de lichidare a stocurilor, detesta, în special, călătoriile în Mediterana, ale cărei porturi aveau încă de suferit de pe urma rănilor grave, a distrugerilor provocate de război. Așa încît, din moment ce era obligată, printr-un contract cum nu se putea mai abil, să îndeplinească cererea lui Livanos, a preferat să dea înapoi aproape toți banii pe care-i obținuse la licitație, numai să scape de nava „Fencer-Sydney" și de noul ei proprietar.

Mateloții lui Livanos au preluat vaporul și au plecat cu el direct la Neapole, unde l-au lăsat în larg. Armatorul grec îl și vîndu unui armator italian, cu 750 000 de dolari, pe credit, cu dobîndă de 8 la sută pe față și încă 7 la sută camuflați sub formă de comisioane plătibile în rate.

Noul posesor nu se grăbea, a stat cu nava în fața portului pînă a vopsit-o și i-a pus numele „Roma". După ce s-a aranjat, cum a putut, cu băncile creditoare și cu autoritățile portuare, a început o goană furibundă între porturile Italiei și ale Mării Bri-

tanii, cu două schimburi de echipaje și fără o zi de odihnă, timp de trei-patru ani.

Răbdătoarea „Roma" și-a plătit și prețul de cost, și dobînzile, și feluritele comisioane și cadouri — iar cînd a fost retrasă într-un șantier din Scoția pentru că abia își mai putea trage sufletul, a fost cumpărată pe 60 000 de dolari, de... Stavros Spiros Niarchos, ginerele lui Livanos. În timpul reparațiilor, Niarchos s-a răzgîndit și a vîndut-o lui Onassis, pe de două ori prețul dat pe ea.

Onassis tocmai vroia să-și organizeze un „serviciu de croaziere de lux" și pusese ochii pe voluminoasa „Fencer-Sydney-Roma", fără să se lase impresionat nici de venerabila ei vîrstă, nici de evidenta ei detracare fizică. Un nou strat de vopsea i-a redat prospețimea aparentă. În ce privește numele, la vremea aceea Onassis făcea mare caz de dragostea lui pentru Tina, fata lui Livanos, care-i fusese oferită ca soție, cu flota respectivă. În consecință, armatorul a hotărît că noua lui achiziție navală să devină „vas-amiral" și să poarte numele, inexact dar foarte măgulitor, de „Lady Tina".

Niarchos îi luase înainte. Unul din cargourile lui, de 10 000 de tone, cel mai frumos vas din flota comercială primită ca zestre de la socrul Livanos, purta, deja, numele de „Eugenia." Acum, însă, după ce vechea „Roma" fusese relansată pe valuri cu titlul pompos de „Lady" pe lîngă numele Tinei, cumnatul-rival nu putea suporta decalajul de rang social la care-l supunea Onassis. De aceea, a cumpărat un iacht, care fusese, propriu vorbind, navă de patrulare pe țărmurile engleze și participase la debarcarea din Normandia, l-a vopsit, conform obiceiului, l-a amenajat, cît de cît, și l-a botezat, nici mai mult nici mai puțin, decît „Prințesa Eugenia" ! Era un punct culminant în onomastica ascendentă a flotelor Niarchos-Onassis. Cine știe dacă nu s-ar fi mers, totuși, și mai sus. Curînd însă, menajul Onassis-Tina s-a deteriorat profund, menajul Niarchos-Eugenia a intrat în criză, așa încît „duelul numelor" s-a încheiat cu „prințesa".

N-a trecut multă vreme și, nemulțumit de starea mașinilor de pe „Lady Tina", Onassis a hotărît să vîndă nava. S-a găsit un armator italian, De Lauro, care o mai cumpărase o dată — și o dorea pentru a doua oară. În consecință, i-a redat numele de „Roma" și a trimis-o pe linia maritimă Genova-Sydney, prin Canalul de Suez.

În timp ce o pilota prin Canal — dus și întors — de cîteva ori, un pilot grec, anume Filipussis, om plin de ambiții, de fantezie și cu ceva bani, a văzut în registrele navei biografia ei. Faptul că fusese proprietatea marilor armatori greci Livanos, Niarchos, Onassis i-a stîrnit orgoliul și Filipussis s-a decis să facă totul pentru a o cumpăra.

Nu i-a trebuit prea mult efort. De Lauro, care suporta greu costul reparațiilor permanente necesare bătrînei nave, i-a vîndut-o pe 750 de milioane de lire italiene (calculul în valută e dificil — dar se pare că prețul era bun pentru amîndoi partenerii). Filipussis nu avea toți banii, mai trebuiau făcute și reparațiile, plus, desigur, o nouă vopsea, așa că titularul contractului de achiziție a devenit societatea britanică „Sovereign Cruises Ships" din Londra, 21 Maddox Street, adică exact numele și adresa uneia din companiile maritime din holdingul lui Niarchos...

După acest extraordinar cadril de proprietari și de nume, Filipussis era convins că el va încheia seria, în mod triumfal. A dat navei numele ultra-sonor de „Galaxy Queen" și a urcat la bord o mie de turiști britanici pentru o croazieră Londra-Nisa. Au călătorit timp de două săptămîni, au avut loc petreceri și, pare-se, orgii pe „Galaxy Queen", iar în timpul și din cauza celei din urmă dintre ele, căpitanul-proprietar Filipussis a încetat din viață.

Romanul navei a devenit dramatic. „Sovereign Cruises Ships" a încredințat-o unui căpitan englez, Irving, care a plecat în a doua croazieră, pînă la Nisa, unde s-a împotmolit, a avariat-o pe sărmana „Galaxy Queen", n-a avut cu ce să plătească reparațiile și nici salariile personalului și ale marinarilor. Aceștia s-au adresat sindicatului lor și, ajutați de sindicat, tribunalului maritim de la Londra. „Galaxy Queen", murdară, jupuită, cu mașinile vechi de peste 40 de ani, a fost împinsă într-un șantier de reparații din Marsilia și lăsată acolo.

Între timp, procesul marinarilor mergea mai departe. Societatea maritimă din Maddox Street s-a dezinteresat de chestiunea aceasta, în conformitate cu ordinul primit din partea lui Stavros Niarchos, care refuza, cu orice preț, să se judece cu sindicatele. Tribunalul a pronunțat sentința, cum era firesc, în favoarea personalului neplătit, a sechestrat vaporul, iar organele de executare l-au scos la licitație.

Cu toate că s-ar părea de necrezut, la licitație s-a prezentat... Niarchos, deoarece, cum a explicat el mai tîrziu, fusese informat că se va prezenta, prin interpuși, Aristotele Onassis, și el nu vrea ca bătrînul lui rival să aibă vreo satisfacție, vreun cîștig de cauză nici chiar în cazul acestei nave ruinate. Onassis, însă, nu s-a prezentat. Avea alte treburi, cu Jacqueline ex-Kennedy, după cum se știe. „Galaxy Queen" a devenit, pentru a treia, sau a patra oară, proprietatea lui Niarchos, cu datoriile ei cu tot. Ca să nu fie implicat în procesul de la Londra, comentat de toți marinarii profesioniști și socotit, pe drept, un scandal, Niarchos a vîndut vaporul unui armator din Pireu, Giorgios Kotsovilis, pe prețul, simbolic, de una liră sterlină !

Cu acest „simbol", Kotsovilis prelua datoriile față de personal și sumele datorate șantierului de reparații de la Marsilia. Nava obținea... un nume nou, „Vulcania". A pornit, iarăși, în curse regulate pe linii mai scurte, Marsilia-Bari, Barcelona-Palma de Majorca, a navigat cîteva luni, s-a stricat. Kotsovilis a vîndut-o ca să-și scoată paguba. Noul cumpărător, o bancă din Roma, a... revopsit nava și i-a dat un nume nou, „Caribia". După doi ani, a vîndut-o unei societăți navale în formație, a lui De Lauro, care a vopsit-o, i-a dat, din lipsă evidentă de fantezie, numele „Caribia 2" și spirala diabolică, amețitoare, de-alungul căreia s-a răsucit acest vapor multinominal, pare-se că se apropie de final. Motoarele i s-au prăbușit.

Nimic n-ar fi putut ilustra mai clar manevrele pe care le practică armatorii de tipul Niarchos-Onassis — și rivalii lor italieni, britanici, americani — decît odiseea navei „Fencer—Sydney—Roma—Lady Tina—Galaxy Queen" etc. Succedarea neașteptată de proprietari, salturile prețurilor de vînzare-cumpărare, dezinteresul armatorilor față de soarta reală a vasului și față de condițiile în care lucrau și navigau pasagerii și mateloții sînt specifice acestui gen de afaceri navale. De mai mult de o jumătate de veac, transporturile navale au fost exploatate, în mare măsură, cu sistemul „navelor-fantomă", care dispăreau și apăreau sub diferite nume și cu felurite culori. Traficul se făcea între societățile de navigație, în rîndul cărora ginerii lui Livanos aveau rolurile cele mai importante.

Un funcționar de la societatea londoneză de asigurări maritime „Lloyd's" a calculat, pentru uzul bursei maritime, că taxele datorate sindicatelor, taxele de asigurări sociale, taxele fiscale neachitate prin manevrele frauduloase ale dispariților și schimbărilor de nume se ridică, pentru perioada 1945—1970, la cel puțin 30 de miliarde de dolari. Sumă fabuloasă ! Ea nu justifică, dar explică, după cum se vede, „standardul de viață" al armatorilor. O formidabilă mașinație abilă, un du-te-vino cu diferite nume și embleme, asigură cîștiguri enorme — fără cine știe ce efort — în afară de imaginație și cinism.

Au dispărut ? Sînt pe cale de a dispărea aceste practici ? Nu ! Se constată numai o „transpoziție" a metodelor de lucru. Au apărut marile manevre ale „pavilioanelor". Vapoarele nu mai au nevoie să-și schimbe, neapărat, numele și nuanțele. Este de-ajuns să-și modifice stegulețele arborate între antenele de radio și pro ră — precum și înscrierea în „porturile de origine". Din aceste simple operații, de rutină, a pornit un nou și imens val de afaceri al holdingurilor maritime. Unii cred că pe culmea acestui val s-ar zări tot siluetele lui Onassis și Niarchos...

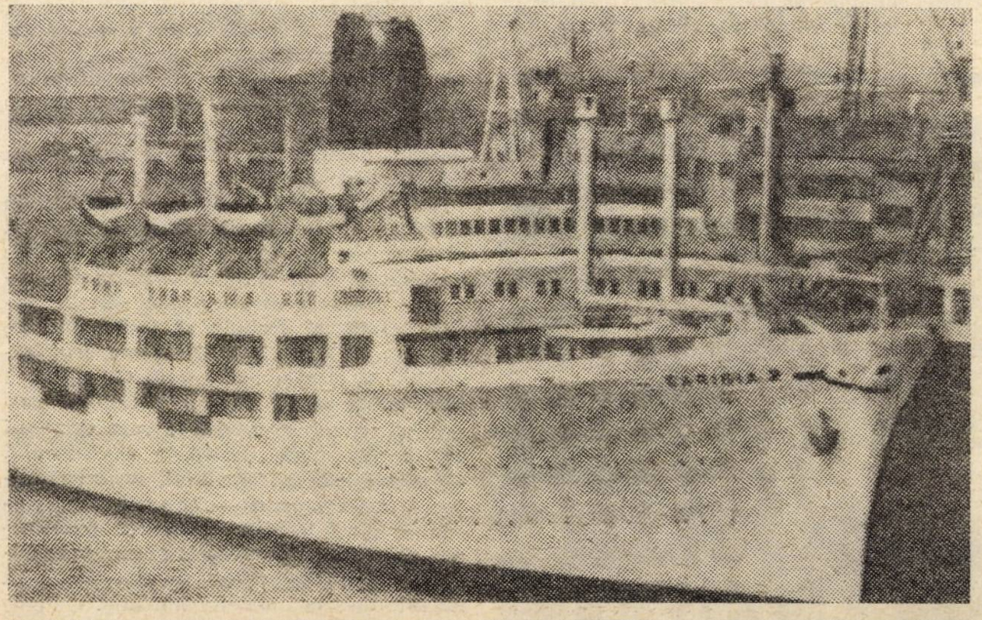

Nava „Fencer", „Sydney", „Roma", „Lady Tina", „Galaxy Queen"... alias „Caribia 2"

(Va urma)

COMBAT
PARIS

OBSTACOLE AMERICANE ÎN CALEA „APĂRĂRII NUCLEARE" FRANCO-BRITANICE

CASA ALBĂ ar putea să-şi opună veto-ul realizării unei „apărări atomice franco-britanice" invocînd trei argumente :

1. Legea Mac Mahon din 1 august 1946 (modificată, în sens restrictiv, în octombrie 1951, apoi atenuată în 1954 şi 1958) reglementa comunicarea de informaţii tehnologice pentru toate ţările interesate. În afară de aceasta, „Mac Mahon Act" instituia o comisie specială formată din senatori şi membri ai Camerei Reprezentanţilor, însărcinată să controleze stricta respectare a dispoziţiilor legii. Orice iniţiativă a şefului statului, menită să autorizeze sau să lărgească privilegiile în favoarea unei a treia puteri, poate fi torpilată prin vetoul acestei comisii permamente care va refuza ca unele privilegii să fie extinse Franţei.

2. Acordurile bilaterale dintre Washington şi Londra precizează, pe de o parte, că schimburile de informaţii „trebuie să fie utile securităţii şi apărării celor două înalte părţi contractante şi nu ar trebui, sub nici un motiv, să comporte riscuri atît pentru o parte cît şi pentru cealaltă". Un alt destinatar al informaţiilor de origine americană s-ar vedea obligat de a „coopera sub o formă şi într-un cadru contractual, reglementate cu S.U.A., aducînd o contribuţie substanţială şi materială în vederea asigurării securităţii şi apărării lor".

Pînă în prezent, Comisia specială a Congresului s-a arătat intratabilă în ceea ce priveşte împărţirea secretelor şi „domeniul rezervat" în legătură cu panoplia atomică.

Cu toate că mulţi senatori se arată favorabili asocierii R.F. Germania la o „sucursală atomică vest-europeană", tratatele în vigoare interzic orice „liberalizare". În afară de aceasta, după acordurile Brejnev-Nixon, de la 24 iunie, şi modificarea relaţiilor R.F. Germania cu ţările socialiste, poziţia Washingtonului şi Bonnului, cu privire la problema „degetului Bundeswehrului pe trăgaciul armelor nucleare", a suferit, de asemenea, o profundă revizuire.

Acordul anglo-american, din 1958, nu a fost limitat în timp, dar pactul asupra schimburilor de informaţii nucleare poate fi denunţat dacă unul din cei doi semnatari face o cerere în acest sens, înainte de termen. Perioada de cinci ani expiră la 31 decembrie 1974. Pentru ca o „suspendare" să poată fi prevăzută ar trebui, în consecinţă, ca Londra sau Washingtonul să avertizeze cealaltă parte asupra deciziei de întrerupere, cel mai tîrziu pînă la 31 decembrie 1973. În caz de nedenunţare pînă la respectiva dată, tratatul se va prelungi, în mod automat, pînă la sfîrşitul anului 1979.

A treia şi cea mai importantă legătură între Londra şi Washington a fost stabilită la 6 aprilie 1963. În virtutea pactului respectiv, Regatul Unit poate să-şi procure rachete „Polaris" şi „Poseidon" din S.U.A., cu sistemul de ghidare corespunzător, dar fără focoasele nucleare, pe care Londra trebuie să le fabrice în uzinele şi şantierele sale, ca şi pentru submarinele cu care sînt şi cu care vor fi echipate. Acestor dispoziţii li se adaugă însă, sub formă de frînă, tratatul din 25 iulie 1963 privind interzicerea experienţelor atomice în cele trei medii, parafat la Moscova de către delegaţiile sovietică, engleză şi americană (cu rezervele Franţei şi R.P. Chineze).

Se adaugă, în afară de acestea, tratatul de neproliferare a armelor nucleare, semnat la 1 iulie 1968, simultan la Washington, Londra şi Moscova. Articolul 1 al tratatului stipulează că „fiecare stat care dispune de rachete nucleare se angajează să nu cedeze unui alt stat instalaţii de fisiune nucleară sau controlul direct sau indirect al acestor sisteme şi instalaţii".

Georges Andersen

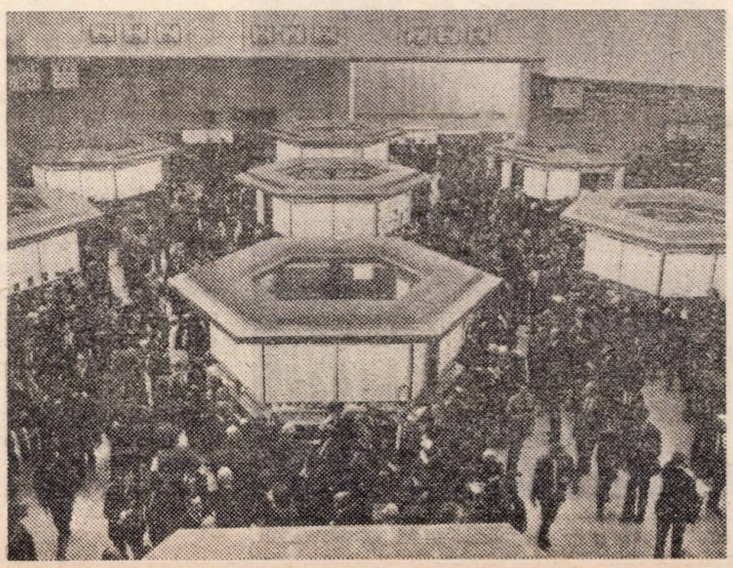

Noua bursă din City : mii de posturi interioare de televiziune, 6 000 de telefoane şi emiţătoare de radio. Comentatorii o consideră un simbol al ambiţiilor britanice de a o face „Wall Street"-ul Pieţei comune

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

UN NOU INTERVIU AL PREŞEDINTELUI BOURGUIBA

Aţi făcut, domnule preşedinte, declaraţii şi propuneri care au tulburat, în acelaşi timp, Israelul şi ţările arabe, în aşa măsură încît una dintre ele, Iordania, a rupt relaţiile diplomatice cu dv. Pentru ce v-aţi asumat aceste riscuri în momentul de faţă ?

— Pentru că eu consider că situaţia prezintă atît posibilităţi apte a fi exploatate cît şi pericole ce pot fi evitate. Posibilităţile ? Contextul internaţional nu a fost niciodată mai favorabil unei adevărate soluţionări. Nixon şi Brejnev, de această dată, resimt amîndoi, în acelaşi timp, necesitatea unei reglementări ca şi urgenţa ei. Este un fapt important. Pericolele ? Ele sînt multiple, dar mă gîndesc, mai ales, la tulburările care ameninţă ţările arabe, la frustrările care le degradează, la descurajarea care le cuprinde, şi aceasta este o situaţie foarte gravă, pentru că oboseala duce întotdeauna la reglementări ciuntite sau, mai rău încă, la false soluţii-miracol.

Am simţit perfect de bine, vorbind în urmă cu cîteva zile cu ministrul egiptean al afacerilor externe, că această ţară este pe punctul unor hotărîri dramatice. Situaţia a rămas pentru egipteni absolut insuportabilă. Ei trebuie să iasă din ea. Dar cum ? Prin război ? Acesta este imposibil, şi ei ştiu acest fapt. Cu ajutorul păcii ? Dar ce fel de pace ? O pace care ar fi o renunţare totală, în care egiptenii ar accepta toate condiţiile adversarului — recunoaşterea Israelului, negocieri directe, acord separat — în schimbul Sinaiului singur ? După părerea mea, o asemenea pace nu ar face decît să agraveze lucrurile şi nu ar putea rezolva nimic. Ea nu este deci în interesul nimănui.

Înţelegeţi-mă bine : nu vreau să impun nici ideile mele, nici strategia mea. Eu,

în ce mă privește, mă mulțumesc să spun ce gîndesc, chiar dacă aceasta nu face plăcere. În 1965, cînd am declarat, în taberele refugiaților palestinieni de la Cairo, că ar trebui recunoscut Israelul și că ar trebui să se înceteze a se mai spune că oamenii vor fi aruncați în mare, toată lumea a protestat. Acum, arabii admit justețea punctelor mele de vedere.

— Ce preconizați atunci ? Războiul ?

— Nu. Cred, pur și simplu, că trebuie în prezent, pentru că este posibil, să se reglementeze, în sfîrșit, problema în esența ei, adică incluzînd o soluționare atît echitabilă, cît și realistă a dramei palestiniene. Sînt convins că acesta este singurul mijloc de a concilia interesele Israelului, arabilor și palestinienilor. În definitiv, ce dorește Israelul ? Securitate.

Habib Bourguiba

Bine. Dar nu rămîne la latitudinea israelienilor să decreteze aceasta singuri. Cînd generalul Dayan spune : „iată frontierele noastre de securitate", el se înșeală. Adevărata securitate a Israelului nu este militară, ci politică. Ea nu va veni decît prin recunoașterea existenței Israelului de către vecinii săi arabi. Ea va fi, deci, cu adevărat obținută numai printr-o pace reală, onorabilă pentru toți.

Arabii, ei înșiși, nu pot să rămînă în situația în care se află în momentul de față. Pentru echilibrul lumii arabe, pentru sănătatea sa politică, mi se pare absolut urgentă o reglementare defintivă.

Dar, cei care au nevoie cel mai mult de aceasta sînt palestinienii. Pentru ei, indiferent de ce se spune, a face pace cu Israelul este o problemă de viață sau de moarte; dacă lucrurile continuă în direcția în care ei merg de cinci ani : cu acțiuni individuale spectaculare dar ineficace, fără un obiectiv realist, fără coeziune politică... ei bine, palestinienii riscă să dispară, pur și simplu, cum au dispărut înaintea lor poporul andaluz al Spaniei musulmane, sau să se dizolve într-o vastă diasporă care se va integra, mai mult sau mai puțin, în țările ospitaliere. Credeți-mă, o spun cu tristețe, cu gravitate.

Vedeți bine că pentru toată lumea, evrei sau arabi, trebuie acum să se pună capăt acestei situații, să se renunțe la visuri, să fie dominate complexele, fie ele de frustrare sau de superioritate, pentru a se ajunge, în sfîrșit, la pace. Dar această pace nu este dată, fiecare trebuie să plătească un preț. Un preț ridicat. Arabii, în general, palestinienii, în special, trebuie să înțeleagă că evreilor le-a fost dată o patrie printr-o hotărîre internațională, în 1947, și că ea trebuie să le fie recunoscută, să fie admisă.

Nu afirm că este soluția ideală. Ar fi mai echitabil să vedem nașterea unui mare stat unitar, democratic, în care evrei și arabi să aibă același statut. Nu cred că un astfel de stat unitar ar putea fi realizat mîine, cred însă că ar fi mai bine ca, printr-un compromis onorabil, să se accpete ideea a două state vecine — unul evreu, altul palestinian. Din punctul meu de vedere, aceasta este o primă și indispensabilă etapă pe calea păcii. Dacă altcineva vede un mijloc mai bun de a soluționa problema, să mi-l spună și mie...

Pusă astfel problema, recunoașterea Israelului de către țările arabe nu poate să se facă decît în cadrul frontierelor fixate prin hotărîrea O.N.U. din 1947. Pentru ce? Pentru că aceasta este singura bază legală din punct de vedere juridic, din punct de vedere internațional. În rest, totul nu este decît dreptul cuceririi — un drept pe care nici o țară nu ar putea, în mod oficial, să-l recunoască. Dl Eban se preface că nu înțelege poziția mea, răspunzîndu-mi, recent, că hotărîrea O.N.U. din 1947 a devenit caducă. Ei bine, aceasta este foarte grav, dacă e adevărat. Înseamnă că el neagă mult mai mult decît mine existența propriei sale țări, deoarece anulează astfel cu un adjectiv ceea ce este, la urma urmei, actul de naștere al Israelului pe plan internațional.

— Și ce așteptați de la israelieni ?

— Este foarte simplu: ca ei să renunțe, în schimb, în mod explicit la dreptul lor de cucerire. Atîta timp cît ei vor cuceri teritorii prin forță și atîta timp cît ei vor înțelege să le păstreze nu va fi posibilă pacea. Arabii poate nu vor putea să recucerească, prin mijloace militare, teritoriile cucerite, dar ei vor continua să încerce, visînd la ele, creîndu-se o situație încordată și de ură. Dacă s-ar baza pe forța dreptului, Israelul și palestinienii ar putea trăi în pace unul alături de altul.

Trebuie desfășurat jocul în mod sincer și cu cărțile pe față. Așa am făcut totdeauna, chiar în momentele cele mai dificile ale luptei mele împotriva colonialismului francez, pentru că pornesc de la principiul că la sfîrșit, dacă totul se rezolvă, urmează reconcilierea. Și, atunci va trebui să trăim împreună. Fără resentimente și fără ură. Cele mai bune păci sînt cele în care nu există nici învingător, nici învinși. Încă un lucru pe care israelienii ar trebui să-l înțeleagă...

— De ce nu explicați dv. singur aceasta ? Opinia internațională are sentimentul, de două luni, că primele propuneri ale dv. privind un dialog cu Israelul au bătut, în oarecare măsură, pasul pe loc și că ele devin mai puțin de înțeles pe măsură ce pozițiile israeliene se modifică. Pentru ce ?

— Sînt totdeauna gata să-i întîlnesc pe israelieni, indiferent unde. Dar nu pentru a flecări. Trebuie să avem lucruri folositoare să ne spunem. Dar, în problema respectivă, fiecare parte pune o condiție prealabilă. Eu le cer să recunoască, mai întîi, prioritatea dreptului asupra forței, să renunțe la dreptul lor de cucerire. Ei zic că nu cer nimic, că ei doresc numai să discute cu mine. Dar, dacă discuția se angajează cu ei pe actualele baze, ei au cîștigat, și problema lor este rezolvată : ei obțin *ipso facto* recunoașterea unei stări de fapt, care constituie chiar obiectul dezbaterii. Acestea fiind zise, mă pronunț pentru un dialog atunci cînd el este posibil și folositor. Recent, la o reuniune a tinerelor Camere de Comerț Internațional, un tunisian și un israelian au lucrat împreună la redactarea unei moțiuni comune. De ce nu? Eu n-am nici un fel de obiecție de principiu. Eu n-am fost niciodată și nici nu sînt antiisraelian.

— Aveți oare sentimentul că veți fi urmat, în acest domeniu, de majoritatea arabilor ?

— Observ un lucru: nimeni, pînă în prezent, nu m-a renegat. Într-adevăr, dacă aș fi simțit cel mai mic gest de încurajare din partea Israelului, m-aș fi străduit să-i conving pe palestinieni să accepte cel puțin discuția. Dar toate acestea trebuie să fie privite cu seriozitate și puse în aplicare cu precauție. Nu este vorba în chestiunea respectivă nici de polemică, nici de propagandă, ci de evoluția unei situații extrem de încordate, extrem de periculoase, care mă neliniștește în cel mai înalt grad. Mai clar, eu lucrez pentru binele comun. Sînt, poate pentru moment, singurul care trebuie să arăt această cale, dar cred că ea este bună și cu timpul proiectul meu se va maturiza.

Jean Daniel

Le Monde diplomatique

PARIS

LABURIȘTII ȘI SUVERANITATEA STATELOR DIN C.E.E.

GENERALUL DE GAULLE a prezis, pare-se, că Piața comună nu va accepta candidatura laburiștilor și că apoi conservatorii vor intra în acest organism sub conducerea lui Heath. Firește, generalul se găsea într-o poziție excepțional de avantajoasă, deoarece, prezicînd astfel viitorul, el nu mai avea decît să-și exprime veto-ul pentru ca viitorul să fie

PUNCTE DE VEDERE

Harold Wilson

conform prezicerilor sale. Comentatorii, mai puţin atotputernici, nu pot face decît previziuni modeste cu privire la viitorul partidului laburist şi al C.E.E. Se poate spune, totuşi, că posibilitatea revenirii la putere a laburiştilor peste un an deschide perspective noi Comunităţii şi stîngii europene.

Într-adevăr, laburiştii au cîştigat recent, cu o majoritate confortabilă, importante alegeri regionale şi locale. Dacă acelaşi fenomen s-ar repeta pe scară naţională, el s-ar putea traduce printr-o înfrîngere a conservatorilor în alegerile generale. În acelaşi timp, economia britanică constată cum capacitatea investiţiilor rămîne mult inferioară creşterii producţiei şi a cererii. Ministrul finanţelor a propus recent în Camera Comunelor măsuri de reducere a bugetului pentru combaterea inflaţiei, reducere de 600 milioane lire sterline, din care 500 milioane nu vor fi efective decît anul viitor. Acesta nu este decît începutul unei politici deflaţioniste care va trebui aplicată, fără îndoială, cu întreaga forţă în 1974. Dar, înainte ca această deflaţie să intervină, este cert că se vor organiza alegeri generale la sfîrşitul anului în curs sau, mai probabil, la primăvară.

Alegerile vor avea multă importanţă pentru C.E.E., în general, şi pentru Franţa, în special. Într-adevăr, laburiştii au promis să renegocieze condiţiile aderării Marii Britanii la Piaţa comună, mai cu seamă în ce priveşte politica agricolă comună. Recentele negocieri cu privire la preţurile agricole comune nu ar mai avea nici un sens dacă britanicii ar obţine o reluare de facto a negocierilor suspendînd plata cotizaţiilor lor la Bruxelles. În orice caz, viitorul Comunităţii vest-europene, aşa cum poate fi luat în considerare în prezent, ar fi pus sub semnul întrebării.

Chiar şi presupunînd că această reluare a negocierilor ar duce la un acord, rămîne totuşi foarte puţin probabil că laburiştii ar manifesta acelaşi zel ca Heath faţă de uniunea economică şi monetară. Recent, primul ministru a afirmat că C.E.E. a pierdut un „prilej excepţional" de a realiza această uniune în cursul crizei monetare din primăvara acestui an.

Dar se poate aştepta ca un guvern laburist să insiste mult mai energic asupra rezultatelor unei politici regionale a Comunităţii înainte de a trece la integrarea monetară.

Această poziţie, care are drept criteriu principal situaţia regiunilor „cu probleme" ale Marii Britanii, ar putea compromite în mod serios orice evoluţie ulterioară a Comunităţii pe baza unei scheme capitalist-liberaliste.

În plus, în prezent laburiştii sînt ocupaţi să dezbată în cadrul partidului lor elementele principale ale unei strategii economice care ar prevedea o extindere hotărîtoare a proprietăţii publice asupra firmelor celor mai importante din industria prelucrătoare. Este vorba de completarea unei rezoluţii în favoarea naţionalizării băncilor şi societăţilor de asigurări, care a fost adoptată anul trecut la Congresul partidului laburist.

În mod absolut evident, noua strategie economică astfel propusă este paralelă cu programul comun de guvernămînt al stîngii franceze.

Se poate oare aştepta ca un guvern laburist să aplice asemenea propuneri, ţinînd seama de reformismul de care au dat dovadă totdeauna laburiştii atunci cînd s-au aflat la putere? Şi, în caz afirmativ, prin ce anume politica laburistă în cadrul Comunităţii ar fi afectată?

Aceste două întrebări sînt indisolubil legate.

S-ar putea, într-adevăr, ca o administraţie laburistă să se străduiască să obţină sprijinul stîngii partidului, care nu şi-a ascuns niciodată opoziţia faţă de C.E.E., realizînd cel puţin o bună parte a noului program de naţionalizări. Aceasta s-ar referi fără îndoială la naţionalizarea, în industria prelucrătoare, a unui anumit număr de întreprinderi selecţionate, care ar fi regrupate în cadrul unei noi societăţi holding de stat („National Enterprise Board"). Este vorba de firme ale căror investiţii au consecinţe directe asupra capacităţii economiei naţionale, şi nu de bănci şi de societăţile de asigurări, care în Marea Britanie nu au decît un rol pasiv de furnizori de fonduri. Străduindu-se să înfăptuiască aceste proiecte, noul guvern ar putea neutraliza scepticismul sau opoziţia dreptei partidului, făcînd un efort serios pentru a menţine Marea Britanie în cadrul Comunităţii.

Acest program nu ar însemna în sine că viitorul guvern laburist ar duce o politică europeană socialistă. Dar, în practică, imperativul unei noi naţionalizări în Marea Britanie este legat de probleme pe care guvernul francez le considera deja de importanţă crucială pentru C.E.E. în condiţii de creştere economică mai favorabile, totuşi.

În aproape zece ani de existenţă, Comunitatea vest-europeană nu a găsit încă mijlocul de a preîntîmpina pierderea de putere la nivelul planificării naţionale, în cadrul comitetului ei de politică ecomomică pe termen mijlociu. Politica ei industrială, anunţată de multă vreme cu surle şi trîmbiţe, a rămas la rîndul ei în stare de proiect.

În plus, expansiunea capitalului de origine britanică provoacă opoziţie în Franţa, unde şi-a croit un loc răscumpărînd energic în domeniul imobiliar, textil, alimentar, comercial, şi hotărînd să dobîndească controlul asupra unor întreprinderi franceze perfect viabile, mai degrabă decît să înfiinţeze altele noi.

Această problemă are, de altfel, două aspecte, deoarece capitalurile britanice menţionate iau calea străinătăţii în loc să fie investite în industria ţării lor, unde lipsa de fonduri ameninţă deja o creştere economică destul de slabă.

Din motive economice de această natură şi, de asemenea, pentru a răspunde presiunilor politice exercitate de stînga partidului, un guvern laburist ar putea accentua asupra suveranităţii economice a statului naţional ca piatra unghiulară a politicii sale în cadrul C.E.E.

În anumite sectoare, şi în special în ce priveşte noile mijloace de control asupra întreprinderilor multinaţionale, un asemenea guvern ar putea încuraja o politică de sancţiuni din partea comunităţii.

În acest caz, existenţa unui guvern laburist ar putea deschide perspective noi stîngii din întreaga Comunitate. O asemenea politică ar putea inversa tendinţa social-democraţilor vest-germani, în prezent favorabili abordării capitalist-liberiste, şi ar putea să redea avantajul politicii socialiste a stîngii franceze şi italiene.

În acest cadru nou, laburiştii, ca şi stînga franceză, ar putea să afirme mult mai clar fundamentul naţional al oricărei acţiuni a C.E.E. Acceptînd cadrul vest-european, ei ar da concomitent un alt răspuns proiectelor „supranaţionale" ale Comisiei C.E.E. În mod practic şi teoretic, aceasta este singura atitudine coerentă.

Integrarea capitalistă este un proces inegal, care pune probleme diferite în funcţie de ţări. Chiar dacă suveranitatea naţională ar putea fi apărată prin acorduri în cadrul Comunităţii cu privire la obiectivele politicii ei — dezvoltarea regională şi firmele multinaţionale — mijloacele de a ajunge la o soluţie eficace constau, în primul rînd, în existenţa statului naţional.

Stuart Holland

fost membru al Cabinetului britanic (1966–1968)

afrique asie

ZAMBIA NU A PUTUT FI IZOLATĂ

„GEOGRAFIA nu ne permite să ne alegem vecinii, dar putem, cel puţin, să ne alegem prietenii şi duşmanii". Iată cum dr. Kenneth Kaunda, preşedintele Republicii Zambia, evoca recent situaţia internaţională a ţării sale.

O privire asupra hărţii Africii australe ilustrează bine această declaraţie. Zambia

(fosta Rhodesie de Nord) este prinsă între cele două colonii portugheze — Angola, la vest, și Mozambic, la est — și Rhodesia rasistă și ultrareacționară, la sud. Prietenii pe care și i-a ales Zambia sînt mișcările de eliberare națională din aceste trei țări și Tanzania la nord-est. Cu Zairul, situat la nord, relațiile sînt corecte.

Acest sprijin neechivoc pentru forțele rezistenței a servit drept pretext regimului Smith din Rhodesia spre a închide frontierele cu Zambia la 9 ianuarie, în cadrul unei încercări de a impune o blocadă economică prin amenințarea că va opri exporturile zambiene de cupru, care constituie peste 90 la sută din exporturile țării.

Țară continentală, Zambia nu are nici un acces la mare. În perioada hegemoniei britanice, comunicațiile ei cu lumea din afară treceau prin Rhodesia de Sud, spre Africa de Sud, printr-o cale ferată în sens unic, pînă la Capetown. Fără nici o industrie, Zambia era nevoită să importe produse fabricate, care proveneau aproape exclusiv din Rhodesia de Sud și, în special, din Africa de Sud.

După declarația de independență proclamată de regimul Smith, în noiembrie 1965 — pentru a permanentiza supremația albilor — și hotărîrea O.N.U. de a impune sancțiuni economice regimului de la Salisbury, Zambia s-a aflat în fața unei opțiuni grele. Soluția radicală adoptată de Partidul Național Unit al Independenței, condus de Kenneth Kaunda, comporta dezvoltarea propriilor ei industrii prelucrătoare și a unui sistem de comunicații independent de Africa de Sud și de Rhodesia.

Rezultatele au fost spectaculoase. În domeniul comunicațiilor, au fost adoptate patru hotărîri principale. Din inițiativa președintelui Kaunda, a fost creată, cu Tanzania și alte țări prietene din Africa Orientală, linia de navigație est-africană : s-a construit o conductă petrolieră de 100 de mile de la Dar Es Salaam (Tanzania) pînă în capitala zambiană ; a fost organizat serviciul rutier „Tanzam" și s-a construit calea ferată „Tanzam Entreprise", a cărei dare în folosință era prevăzută pentru 1975. Dar Es Salaam înlocuise deja Capetown ca principal punct de acces pentru importatorii din Zambia, cu mult înainte de închiderea frontierelor de către regimul Smith.

În domeniul industrial, dezvoltarea nu a fost mai puțin spectaculoasă. Datorită unei creșteri medii a producției de mărfuri industriale cu 20 la sută pe an, începînd din 1965, în prezent se produc pe plan local textilele, confecțiile, tutunul, conservele, metalele și produsele din metal importate pînă atunci din Rhodesia și din Africa de Sud. Președintele Kaunda consideră că „reușita unei Zambii independente și prospere a deschis ochii populațiilor majoritare negre care trăiesc sub dominația minoritară albă în regimurile coloniale din sud". El adaugă că aceste exemple au fost „prea greu de digerat pentru regimurile albe" și că acesta este unul din principalele motive ale închiderii frontierelor, la 9 ianuarie a.c. Închiderea frontierelor a coincis cu obstrucția generală a Occidentului împotriva tuturor măsurilor importante urmărind să saboteze independența economică a Zambiei, fără de care independența politică ar fi devenit o pură fațadă.

Calea ferată „Tanzam" este un alt exemplu. În cursul unei ceremonii organizate la Dar Es Salaam la începutul lucrărilor, la 26 octombrie 1969, președintele Kaunda a declarat : „Această cale ferată, a cărei construire o inaugurăm azi, este poate una din lucrările care a întîmpinat cele mai multe obstacole din lume". El evoca, astfel, eforturile zadarnice pentru a obține un ajutor în Occident, refuzul Băncii Mondiale de a contribui la finanțarea proiectului și „opoziția intereselor speciale din Africa australă aflată sub dominația albă și a sprijinitorilor lor din alte părți ale lumii".

Cînd Occidentul și diversele organizații internaționale au refuzat orice ajutor, Zambia s-a îndreptat spre Republica Populară Chineză. Lucrările au început în octombrie 1969. Tronsonul de 1 859 mile de cale ferată normală va lega Dar Es Salaam de Kapiri Mposhi, localitate situată pe vechea cale ferată nord-sud (care pînă atunci lega Zambia de Capetown). Cînd linia va atinge întreaga ei capacitate, ea va transporta 7 milioane tone de încărcătură pe an în ambele sensuri și va aduce o contribuție capitală la economia Zambiei și a Tanzaniei.

Iată cum situația a fost răsturnată în detrimentul regimului Smith. Și, cînd acesta a închis frontierele, el s-a grăbit să anunțe, după 24 de ore, că cuprul va fi scutit de boicot. Împreună cu Chile, Zambia este cel mai mare producător mondial de cupru, după Statele Unite, cu o producție medie de 750 000 tone pe an.

Această dare înapoi a lui Smith fusese evident impusă de economia rhodesiană, care obținea 25 milioane dolari anual sub formă de taxe de tranzit la cuprul zambian. Președintele Kaunda nu a acceptat această propunere și a hotărît, dimpotrivă, să pună capăt tranzitului oricărui produs zambian prin teritoriile din sud. După trei săptămîni, Smith se hotăra să redeschidă frontierele. Era prea tîrziu.

Desigur, pînă la terminarea căii ferate „Tanzam", Zambia se așteaptă să treacă prin dificultăți economice considerabile. Înainte de închiderea frontierelor, aproximativ jumătate din schimburile ei cu străinătatea se efectuau prin Rhodesia. În plus, Smith a trimis grupuri de teroriști pentru a pune mine de partea zambiană a frontierei și, ca urmare, în primele patru luni după închiderea frontierei 18 persoane și-au pierdut viața.

Această încercare de a îngenunchea poporul zambian prin închiderea frontierelor și prin raiduri teroriste a constituit unul din subiectele asupra cărora președintele Kaunda și Norodom Sianuk au avut un schimb de păreri în cursul recentei vizite în Africa a președintelui G.R.U.N.K. Cambodgia a cunoscut o experiență identică, în urmă cu aproximativ 18 ani, cînd singurele ei comunicații cu lumea din afară treceau prin Tailanda și Vietnamul de Sud. Ori de cîte ori Statele Unite voiau să impună o politică respinsă de poporul cambodgian, frontierele erau închise. Răspunsul lui Sianuk a fost de a construi un port în golful Tailandei și un drum — mai tîrziu o cale ferată — legînd portul cu interiorul țării. Atunci, Cambodgia a fost victima unor raiduri teroriste la frontierele ei.

Cei doi conducători au putut să compare experiența lor și să constate că imperialismul folosește pretutindeni aceleași metode.

Wilfred Burchett

PROFIL

MAX VAN DER STOEL

ministrul afacerilor externe al Olandei

Lui Max Van der Stoel i se încredințează portofoliul afacerilor externe odată cu formarea noului guvern olandez, din 7 mai 1973, condus de premierul Joop Den Uyl.

Actualul șef al diplomației olandeze s-a născut la 3 august 1924 la Voorschoten. După terminarea gimnaziului municipal din Leiden, Van der Stoel urmează cursurile de drept și sociologie ale universității din același oraș. În 1953, își ia examenul de doctorat. Între 1953—1958, Max Van der Stoel colaborează la Fundația Wiardi Beckman, unde, printre altele, este însărcinat cu redactarea studiului-raport „Reforma întreprinderii". Din 1969, Max Van der Stoel este președinte al Institutului pentru studii sociale, iar, începînd cu 1970, devine președinte al Institutului pentru problemele păcii.

Desfășoară, de-a lungul timpului, o susținută activitate politică. Face parte din rîndurile Partidului Muncii (Partij van de Arbeid), fiind, între 1958—1965, secretar cu probleme internaționale. Între 1960—1963, a fost membru în prima cameră a parlamentului, iar, în următorii doi ani (1963—1965), în cea de a doua cameră. În cabinetul Cals (1965), Max Van der Stoel a îndeplinit funcția de secretar de stat al afacerilor externe. În 1967, este ales din nou membru al celei de a doua camere a parlamentului. Timp de 5 ani (1967—1972), actualul ministru olandez al afacerilor externe a fost membru în Consiliul Europei, fiind, din 1972, membru al Parlamentului European (organisme vest-europene — n.r.). Între 1971—1973, a deținut funcția de președinte al Comisiei afacerilor externe în cea de a doua cameră a parlamentului olandez.

În 1963, publică lucrarea „Ajutor pentru țările în curs de dezvoltare".

Max Van der Stoel este Cavaler al Ordinului „Leul olandez". Este căsătorit și are 5 copii.

POSTA REDACȚIEI

Malayezia

Ion Oprinca, sat Găbud, com. Noslac, Alba. 1. În ultimele numere ale revistei găsiți, la această rubrică, răspunsul la prima dv. întrebare. 2. Malayezia, stat federal situat în Asia de sud-est, este monarhie electivă. La 31 august 1957, fosta Malayezie britanică și-a proclamat independența. La 16 septembrie 1963, s-a format statul federal malayezian format din Malaya, Singapore, Borneo de Nord (Sabah și Sarawak). La 9 august 1965, Singapore s-a retras din federație. Malayezia face parte din Commonwealth. Actualul șef de stat este, din 21 septembrie 1970, Abdul Halim Muazzam, sultan de Kedah. Predecesorul său a fost Ismail Nasiruddin, sultan de Trengganu, șef al statului de la 19 august 1965 pînă la 21 septembrie 1970. (Șeful statului federației este ales, pentru o perioadă de 5 ani, dintre conducătorii ereditari ai celor 9 sultanate malayeziene). Prim-ministru și ministru al afacerilor externe este Tun Abdul Razak.

Damian Pătrașcu, Ploiești. Rezervele mondiale de petrol în 1972 au depășit dublul celor existente în 1960. Ele ating, actualmente, 90,35 miliarde tone, 54 la sută din acestea aflîndu-se în Orientul Apropiat.

Mihai Negură, Cluj. Ministrul cipriot de justiție, Christakis Vakis **(în fotografie)**, a fost răpit — după cum s-a scris în nr. 32 — în seara zilei de 27 iulie. Președintele Ciprului, Makarios, a declarat, în cadrul unei conferințe de presă, că guvernul nu va accepta nici o condiție formulată în legătură cu eliberarea lui Vakis.

Silvia Dogaru, București. Despre Laos se afirmă că are două capitale, deoarece la Vientiane se află administrația de stat, iar la Luang Prabang — palatul regal. Vientiane este cel mai mare oraș al Laosului (160 000 locuitori). Luang Prabang are 45 000 locuitori.

Andreescu Lucian, Pitești. La Agadîr au avut loc, recent, convorbiri tripartite marocoalgero-mauritane, la nivel înalt. În **fotografia** alăturată (stînga): regele Hassan al II-lea al Marocului și președintele Mauritaniei, Moktar Ould Daddah; în dreapta: președintele Houari Boumedienne și Hassan al II-lea.

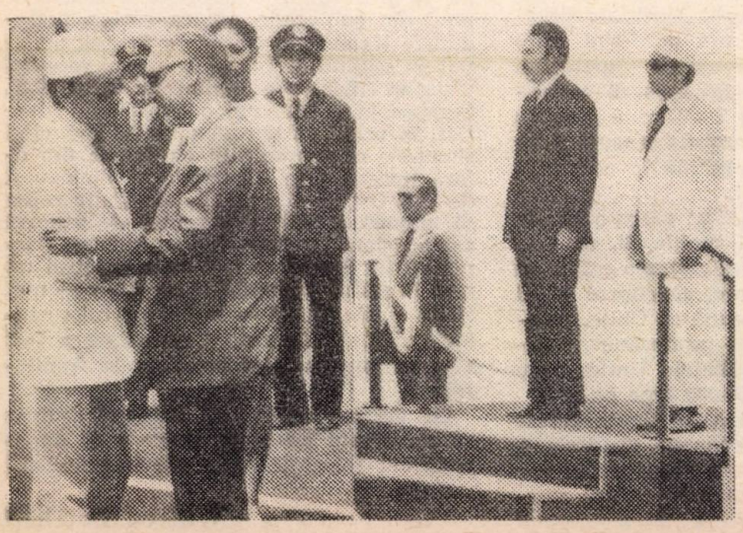

C.I.C.S.

Ioan Dumitrescu, București. Conform hotărîrii luate în urmă cu două luni, de a nu-și prelungi prezența în cadrul Comisiei internaționale de control și supraveghere (C.I.C.S.) a încetării focului și restabilirii păcii în Vietnamul de sud dincolo de sfîrșitul lunii iulie, Canada și-a retras delegația din Comisie. La 31 iulie, 245 de ofițeri și subofițeri canadieni s-au îmbarcat în avioane pentru Vancouver. Personalul civil al delegației a părăsit Vietnamul de sud 48 de ore mai tîrziu. La Saigon a rămas doar o misiune diplomatică restrînsă, în vederea deschiderii unei viitoare ambasade. Prezența Canadei în rîndul unor organisme de supraveghere a situației din Vietnam datează de 19 ani. Ea a făcut întîi parte, începînd din 1954, din Comisia internațională de control creată în urma Acordurilor de la Geneva, iar, de la începutul lunii februarie, alături de Polonia, Ungaria și Indonezia a format Comisia internațională de control și supraveghere, instituită prin prevederile Acordului de pace de la Paris. De la început, Canada și-a condiționat participarea la C.I.C.S. de o evoluție certă și eficientă a lucrărilor Comisiei. În condițiile complexe de după încheierea Acordului de pace din 27 ianuarie 1973, lucrările C.I.C.S. s-au aflat mereu în dificultate din cauza menținerii unei situații tulburi în Vietnamul de sud. De altfel, de la început Canada a anunțat că participă la C.I.C.S. numai pentru o perioadă de 60 de zile. La sfîrșitul lunii martie, ea și-a reînnoit angajamentul cu încă două luni, dar la 29 mai, și-a precizat decizia sa de a rămîne în cadrul C.I.C.S. doar pînă la sfîrșitul lunii iulie. În așteptarea succesorului Canadei în cadrul C.I.C.S. (unele indicii vorbesc despre Iran), lucrările Comisiei rămîn practic blocate.

Eduard Plummer, Reșița. Republica Sud-Africană are legislație rasistă din 31 mai 1961. Din cei 19 167 000 locuitori (1968), majoritatea o formează negri bantu (68,1 la sută). Populația albă deține o pondere de 19,1 la sută. Reședința guvernului se află la Pretoria, iar cea a parlamentului la Capetown. Orașul cel mai populat este însă Johannesburg — 1 290 000 locuitori cu suburbiile. În legătură cu resursele subsolului, deținem date din anul 1967 : aur — 0,95 mii tone (locul I în lume), diamante — 6 804,2 mii carate (locul 2 în lume), uraniu — 3,02 mii tone (locul 3 în lume), azbest — 241,6 mii tone (locul 3 în lume). Comerțul său exterior a atins în 1967, la import, 1,7 miliarde rand, iar la export 1,2 miliarde rand. Exportă alimente și animale (19 la sută), diamante (13 la sută), lînă, mașini, produse chimice.

Pantazie Alexandru, Timișoara. Este evident că recenta eclipsă de lună a oferit savanților posibilitatea de a face interesante cercetări astronomice. În **fotografia** alăturată îl vedeți pe dr. P.C. Wraight de la Universitatea din Aberdeen (în dreapta) care folosește pentru observații serviciile celebrului supersonic „Concorde".

Marian Tudorache, Craiova. Vă mulțumim pentru frumoasele aprecieri la adresa revistei noastre. Am reținut sugestiile dv. în legătură cu diversificarea „reportajului pe glob". Iată și răspunsul solicitat : Potrivit „Atlasului Băncii Mondiale" (B.I.R.D.) — publicație care oferă date cu privire la dezvoltarea statelor lumii — cifrele se referă la anul 1970 — țările cu un produs național brut pe locuitor sub 100 de dolari sînt : Zair (90), Ciad, Nepal, Birmania, Indonezia, Etiopia și Afganistan (80), Somalia și Mali (70), Burundi (60).

POSTA REDACȚIEI

Mirela Constantin. București. În legătură cu proiectata uniune între Egipt și Libia, revista noastră a publicat articole în mai multe rînduri. Vă sugerăm să consultați, în acest sens, nr. 31 și 32/1973. Președinții Sadat și Gedaffi s-au întîlnit, în ultimul timp, la Tripoli (10—12 iunie) și la Cairo (22 iunie—9 iulie). După această ultimă întîlnire, postul de radio Cairo a anunțat că cei doi conducători au ajuns la un acord de principiu asupra unui referendum în două etape privind uniunea proiectată : prima etapă ar urma să aibă loc la 1 septembrie 1973 (se va referi la principiile și bazele uniunii), iar a doua ar avea loc la 1 septembrie 1974 (constituirea noului stat și alegerea președintelui). Evenimentele ce vor mai surveni în legătură cu uniunea egipteano-libiană vor fi urmărite și tratate la timpul potrivit în revista noastră. **(În fotografie :** participanții libieni la marș în fața punctului de frontieră Salloom).

Noul guvern afgan

Gheorghe Chindea, com. Tașca, jud. Neamț. Rege al Afganistanului, înainte de instaurarea republicii, a fost Mohammed Zahir Șah (amănunte în nr. 31/1973). Recent, a fost anunțată lista noului guvern al Republicii Afganistan: prim-ministru, ministru de externe și ministru al apărării — Sardar Mohammed Daud ; viceprim-miniștri — dr. Mohammed Hassan Sharaq (fost șef al Secretariatului primului ministru în perioada cînd Daud era prim-ministru) ; ministrul justiției — dr. Abdul Majid (fost ambasador în Marea Britanie) ; ministrul finanțelor — Abdul Ellah ; ministrul de interne — Faiz Mohammed ; ministrul educației — Namatullah Pazhwak (fost ministru de interne) ; ministrul frontierelor (un nou minister, care se va ocupa de problemele tribale) — Padsha Gul ; ministru al industriei și minelor — dr. Abdul Qayum (fost ministru adjunct) ; ministrul problemelor publice — Ghou Suddin ; ministrul comunicațiilor — Abbul Hamid ; ministrul sănătății publice — prof. Nezar Mohammed Sekandar ; ministrul informațiilor și presei — prof. Abdul Rahim Navin ; ministrul agriculturii și irigațiilor — Ghulam Jelani Bakhtary. Urmează să fie numiți miniștrii planificării și comerțului.

Virgil Stoenescu, Botoșani. Comerțul chino-iugoslav se dezvoltă, în ultimii ani, continuu. După cum informează revista „Medunarodna Politika", în 1972 Iugoslavia a exportat pe piața R.P. Chineze mărfuri în valoare de 14,7 milioane dolari, valoarea importurilor iugoslave din această țară cifrîndu-se la 3,5 milioane dolari. Se așteaptă ca, în acest an, schimbul reciproc de mărfuri să atingă 82 milioane dolari (potrivit unui acord încheiat în 1971, Iugoslavia va livra anul acesta R.P. Chineze nave și motoare de nave în valoare de 59 milioane dolari).

E. Victor, Craiova. Aveți, într-o oarecare măsură, dreptate. A doua variantă, cea care, desigur, ar părea normală, ar antrena statul respectiv într-o dublă dispută. Vă mulțumim pentru atenția cu care urmăriți revista și apreciem bogatele dv. informații.

Bariere tarifare și netarifare

Ștefan Bădescu, com. Șiria, jud. Arad. Taxa vamală este aplicată sub forma unei cote procentuale asupra importurilor de produse străine, scumpindu-le astfel în vederea desfacerii pe piața internă a țării care le importă. Ea este percepută de către stat, fiind destinată să apere producția internă a anumitor mărfuri. Conform principiilor GATT, taxele vamale constituie singura formă de protejare a industriilor naționale, fiind respinsă în principiu ideea folosirii în acest scop a diverselor bariere netarifare (cote, contingentări, restricții cantitative la import). Cu toate acestea, potrivit unui recent studiu al GATT, în prezent există în practica relațiilor comerciale internaționale aproximativ 800 de bariere netarifare.

În cadrul GATT s-au convenit, de-a lungul anilor, diferite reduceri de taxe vamale între țările membre pe baza concesiilor reciproce, în vederea reducerii nivelului protecției tarifare și impulsionării comerțului internațional. Începînd din 1970, s-a adoptat principiul preferințelor vamale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, în virtutea căreia țările dezvoltate acordă importurilor anumitor produse, în special manufacturate, provenite din țări în curs de dezvoltare, concesii tarifare (reduceri de taxe vamale) nereciproce.

Gheorghe N. Luxandra, com. Stîlpeni, jud. Argeș. Regretăm neînțelegerea survenită. Consultînd însă numerele din revistă, indicate în răspunsul din nr. 27, vi se vor lămuri toate nedumeririle.

Alexandru Niță, str. Unirii nr. 63, Craiova oferă spre vînzare întreaga colecție a revistei „Lumea" (507 numere).

Alex. Costa, București. Într-adevăr, în urma referendumului din 29 iulie, alegătorii greci au consfințit înlăturarea monarhiei. Potrivit declarațiilor secretarului de stat pentru informații al guvernului grec, Byron Stamatopoulos, „paranteza" deschisă în viața politică a Greciei, prin lovitura de stat militară din aprilie 1967, va fi închisă în momentul în care Curtea de Casație va face publică decizia sa privind rezultatele referendumului. Ultimul termen acordat Curții este 14 august. În urma aceleiași consultări a electoratului grec, președinte al republicii a fost consfințit Gheorghios Papadopoulos (date biografice în nr. 27/1973, la rubrica „Profil"), iar ca vicepreședinte, generalul Odysseus Anghelis, comandantul șef al forțelor armate. Potrivit aceluiași purtător de cuvînt, Anghelis va demisiona din armată o dată cu publicarea deciziei Curții de Casație privind referendumul, astfel încît să fie civil în momentul în care va depune jurămîntul ca vicepreședinte în fața președintelui republicii. Odysseus Anghelis s-a născut în 1912, în insula Eubeea. A absolvit școala de ofițeri în 1934. Participant la războiul italo-grec din 1941, Anghelis se refugiază în Egipt după ocuparea țării, unde preia conducerea unei unități de artilerie a primei brigăzi grecești. A deținut funcția de director al planificării în cadrul Comandamentului aliat al Europei de sud-est (N.A.T.O.) de la Smyrna. Revenit la Atena, ca profesor la Academia militară, Odysseus Anghelis este numit, apoi, aghiotant al regelui Paul al Greciei. Mai ocupă diferite funcții de comandant al unor mari unități militare, cît și în cadrul Statului Major General. La 16 decembrie 1968 a fost numit comandant al forțelor armate.

Maria Haralambie, București. După cum am mai anunțat, redacția nu are posibilitatea să expedieze direct cititorilor numere ale revistei. Împrejurarea despre care ne-ați scris poate fi eficient evitată printr-un abonament.

POSTA REDACȚIEI

Ion Silișteanu, Ploiești. Despre atrocitățile comise de colonialiștii portughezi în Mozambic am scris în nr. 30/1973 al revistei. Cîteva date despre acest teritoriu : Mozambicul are o suprafață de 783 030 km² și o populație de 7 274 000 locuitori (1968), din care, 98 la sută negri bantu, 1,4 la sută albi, 0,2 la sută indieni. Mozambicul are o frontieră maritimă la Oceanul Indian de 2 795 km, cea terestră întinzîndu-se pe 4 450 km. Capitala : Laurenço Marques. Limba oficială, portugheza. Resurse : aur, cărbune, bauxită, sare, ciment, trestie de zahăr, bumbac, nuci de cocos, arahide, ceai, orez, porumb, tutun, lemn.

Este, din 1752, colonie portugheză cu administrație separată. În Mozambic lupta armată împotriva colonialiștilor a început în urmă cu 9 ani, la 25 septembrie 1964. Această luptă este condusă de FRELIMO — Frontul de Eliberare din Mozambic.

Basile Crișu, Constanța. În 1971, au stabilit relații diplomatice cu Republica Populară Chineză : Nigeria, Kuweit, Turcia, Iran, Islanda, Belgia, Peru, Liban, Ruanda, Senegal și Cipru, iar în 1972 : Mexic, Argentina, Malta, Mauriciu, Grecia, Guyana, Togo, Japonia, Republica Federală Germania, Maldive, Republica Malgașă, Luxemburg, Jamaica, Ciad, Australia și Noua Zeelandă. În același an, 1972, Republica Populară Chineză a restabilit relațiile diplomatice cu Ghana și Dahomey, a realizat normalizarea relațiilor cu Republica Zair și a hotărît, împreună cu Anglia și Olanda, să ridice rangul reprezentanților lor diplomatici de la însărcinați cu afaceri, la cel de ambasadori.

Măsuri antipoluare

N. Sandu, Constanța. 1. Vă referiți, probabil la Convenția internațională de la Oslo care interzice deversarea, de către avioane sau nave, în apele teritoriale și internaționale din nord-estul Atlanticului, a unor materii poluante, care ar putea primejdui viața marină sau a oricărui alt produs, fără consimțămîntul autorităților naționale respective. Această convenție a fost semnată la Oslo, la 15 februarie 1972, de către 12 state (care au și elaborat-o) : Belgia, Danemarca, Finlanda, R. F. Germania, Franța, Spania, Olanda, Suedia, Marea Britanie și Norvegia. Convenția a fost ratificată pînă acum de Norvegia, Suedia și Danemarca și urmează a fi ratificată de Franța. Există însă și alte documente internaționale interzicînd poluarea apelor internaționale : Convenția de la Londra din 1954, amendată în 1962, 1969 și 1971, cele două convenții de la Bruxelles, adoptate după accidentul vasului „Torrey-Canyon".

2. În nr. 30, în cadrul corespondenței despre opoziția la vizita lui Marcello Caetano la Londra, am publicat și o fotografie înfățișîndu-i pe preotul Adrian Hastings, cel care a dezvăluit ziarului „The Times" masacrul din Mozambic, lordul Caradon, director al Institutului regal pentru afaceri internaționale, și Mario Soares, lider al opoziției portugheze, aflat în exil. Lordul Caradon, fost reprezentant al Marii Britanii la Națiunile Unite și fost membru în guvernul laburist al lui Harold Wilson, declara după dezvăluirile ziarului „The Times" și după hotărîrea guvernului conservator de a nu renunța la primirea lui Marcello Caetano : „Această politică a îndepărtat (de noi) Commonwealthul, a subminat O.N.U. și a adus prejudicii Marii Britanii". Vă sugerăm consultarea articolului publicat în nr. 30 al revistei.

Dumitru Marinescu, Brăila. În legătură cu sistemul de telecomunicații prin satelit — Intelsat — vă sugerăm să consultați rubrica noastră din nr. 48/1972. Despre pactele militare găsiți date în nr. 13/1973 al revistei, la aceeași rubrică.

Anton Daniel, București. Vă mulțumim pentru scrisoare. Vom avea în vedere propunerile dv.

Silvestru Boiangiu, Timișoara. Adîncimea maximă la care pot desfășura acțiuni de luptă submarinele constituie un secret militar, însă datele tehnice, care condiționează posibilitatea unor activități submarine lipsite de risc, sînt binecunoscute. Astfel, în cursul primului război mondial, submersibilele au atins o adîncime de 30—60 metri, în cel de-al doilea — 70-120 metri, iar în prezent se apreciază că acestea pot acționa eficace în imersiune la 250—500 de metri. Navele special construite pentru cercetări științifice pot coborî pînă la 5 000 metri. Un record în această privință îl deține batiscaful „Triest", care, la 21 ianuarie 1960, s-a scufundat la 11 022 metri, în Groapa Marianelor din Oceanul Pacific.

Constantin Căruntu, Hunedoara. Detalii în legătură cu cauzele demisiei lui Hector Campora găsiți în „Programul revenirii lui Peron la putere", articol publicat în nr. 30/1973 al revistei noastre.

Ioan Ongherth, satul Ghereal, județul Sibiu. Ciprul este considerat stat european, asemenea Turciei. Prin urmare, participă la convorbirile privind securitatea și cooperarea în Europa.

LUMEA
săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef
Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 18.53.55.
Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — 2001.

C.P.C.S.

TÎRGUL DE VARĂ

pune la dispoziția dv., pînă la data de 31 august, un bogat sortiment de

Costume și chiloți de baie,
slipuri, șorturi, pantaloni lungi
și scurți, cămăși cu mînecă scurtă,
bluzoane, cămăși cu mînecă lungă
imprimate, din țesături de bumbac,
tip bumbac, bumbac în amestec, malipol
și tricot relon

precum și alte articole de îmbrăcăminte și încălțăminte de sezon.

Reduceri de prețuri pînă la 25%

ÎNTREPRINDEREA
ECONOMICĂ JUDEȚEANĂ
A COOPERAȚIEI DE CONSUM

ARGEȘ

vă invită să vizitați unitățile sale:

HOTELUL ȘI RESTAURANTUL RUCĂR
RESTAURANTUL GRĂDINĂ TOPOLOVENI
HANUL MIHĂILEȘTI

Specialități culinare, băuturi alese, confort. De asemenea, vă recomandă și magazinele sale universale. Serviciu ireproșabil!

Lei 2

Nr. 34 16 august 1973

LUMEA

CABINET
CABINETUL DE PARTID SIBIU

America Latină

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU AȘTEPTATĂ CU DEOSEBIT INTERES

Corespondențe de la trimisul nostru special

Din istoricul relațiilor româno – latino-americane

Commonwealth — etapa Ottawa

Conferința general-europeană spre faza a doua

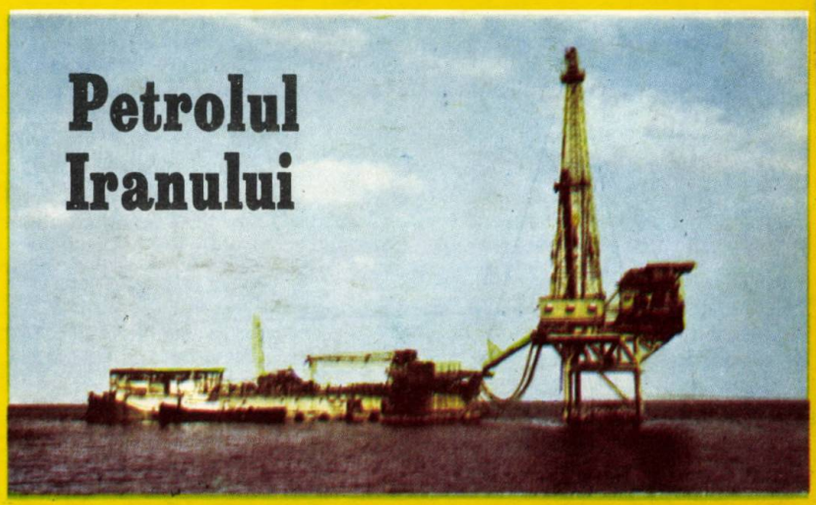

Petrolul Iranului

Reportaj pe glob **TANZANIA**

Serial:

DUELUL ARMATORILOR (10)

R. P. CHINEZĂ. În laboratorul fabricii de zahăr din Kianmîn

R. P. POLONĂ. Şantierul naval din Gdansk

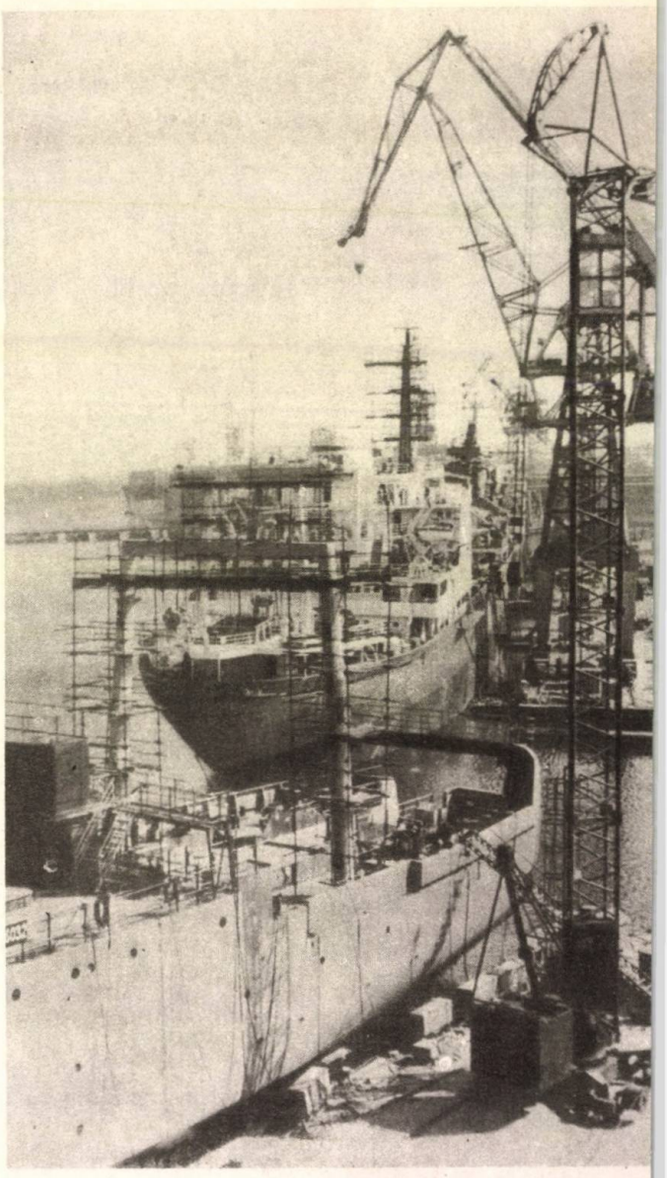

IMAGINI DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

R. P. BULGARIA. Un cartier nou al oraşului Plovdiv

R. S. CEHOSLOVACĂ. Uzina mecanică Holoubkov, în vestul

LUMEA

34 (512)

16 august 1973

AMERICA LATINĂ : VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU AȘTEPTATĂ CU DEOSEBIT INTERES. Corespondențe din Buenos Aires și Santiago de Chile, de la trimisul nostru special, Anca Voican 2

Relațiile româno — latino-americane (II). Convergențe multiple. George G. Potra, Constantin I. Turcu 5

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Nicosia. Evoluția evenimentelor. Ion Badea 8

Ottawa. Conferința „noului rol". Stelian Țurlea 8

Moscova. Vizita premierului iranian. Laurențiu Duță 9

Beirut. Convorbirile dintre Siria și Liban. Crăciun Ionescu. 10

Interceptarea avionului libanez 11

Dacca. Preocupări și perspective. Ion Puținelu 19

CONFERINȚA GENERAL-EUROPEANĂ SPRE FAZA A DOUA

Primul forum european al femeilor. Maria Groza 12

Premise pentru dezvoltarea unei colaborări europene multilaterale. Interviu cu Ahti Karjalainen, **ministrul de externe al Finlandei** 13

1 000 + 1 14–15, 20–21

REPORTAJ PE GLOB

De la Dar Es Salaam la lacul Nyassa. Mircea Bec 16

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Iranul și petrolul său. Liana Enescu 18

CONTRAPUNCT

Vacanță și bilanț... Radu Budeanu 23

SERIALE

Jurnalul unor naufragiați (3). 38 de zile pe o barcă în Pacific 22

Duelul armatorilor (10). „A vinde — a cumpăra". Mircea Grigorescu 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

International Herald Tribune, Mejdunarodnaia Jizni, Afrique Asie, Le Monde 26–29

PROFIL

Sardar Mohammed Daud, președintele Republicii Afganistan 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

SAPTAMINA

8 — 14 august

miercuri

Contacte între **miniștrii de externe ai Libanului și Siriei,** în vederea studierii posibilităților de redeschidere a frontierei dintre cele două țări (închisă în mai).

Convorbiri la Tripoli între premierul libian Abdel Salem Jaloud și vicepremierul egiptean pentru cultură și informații Abdel Kader Hatem, **consacrate problemelor concrete ale realizării proiectatei uniunii între Libia și Egipt.**

În urma acordului tuturor statelor participante, **ambasadorul elvețian André Dominice este desemnat secretarul executiv al celei de-a doua faze a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa.**

joi

Delegația Frontului Național de Eliberare din Mozambic (FRELIMO) și-a încheiat vizita în R. F. Germania, la invitația Partidului social-democrat.

La Departamentul de Stat al S.U.A. a avut loc prima **ședință de lucru consacrată stabilirii de relații diplomatice între R. D. Germană și S.U.A.**

Sesiune extraordinară a Organizației comune africane, malgașe și mauriciene (O.C.A.M.M.), la Dakar, în scopul examinării problemelor care stau în fața organizației în contextul mutațiilor ce au loc pe continentul african.

vineri

La Sofia este dată publicității **declarația comună bulgaro-vietnameză** privind vizita în Bulgaria a delegației de partid și guvernamentale a R. D. Vietnam, condusă de Fam Van Dong, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului Celor ce Muncesc din Vietnam, președintele Consiliului de Miniștri.

Convorbiri la Varșovia între Piotr Jaroszewicz, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Polone, și Jenö Fock, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Ungare, aflat într-o vizită de prietenie în Polonia.

În urma demisiei guvernului în vederea unei remanieri, **în Chile este anunțată componența noului guvern,** din care fac parte și comandanții șefi ai armatei. Scopul — zădărnicirea manevrelor reacțiunii, instaurarea calmului în țară și revenirea la normal a desfășurării vieții social-economice.

Starea de tensiune în Cipru persistă : **președintele Makarios se pronunță pentru convorbiri tripartite** (cu participarea președintelui Greciei, a sa și a generalului Grivas) ; acțiune muncitorească unitară împotriva grupărilor teroriste, larg sprijin pentru președintele Makarios.

Regele Hussein al Iordaniei propune, în cadrul convorbirilor cu trimisul special al președintelui Sadat, **organizarea unei reuniuni la nivel înalt a țărilor arabe implicate în conflictul din Orientul Apropiat.**

Adunarea Națională și Senatul pakistanez aleg **un nou președinte al Republicii Islamice Pakistan : Chaudhry Fazal Elahi,** fost președinte al Adunării Naționale, membru al Partidului poporului. Fostul șef al statului, Zulfikar Ali Bhutto, devine prim-ministru.

sîmbătă

La Ottawa **se dă publicității comunicatul final al lucrărilor Conferinței la nivel înalt a Commonwealth-ului,** în centrul cărora au stat problemele legate de relațiile țărilor membre cu Piața comună, în condițiile aderării Angliei la C.E.E., și problemele privind lupta popoarelor africane împotriva colonialismului, rasismului și apartheidului.

Convorbire telefonică între regele Hussein al Iordaniei și președintele egiptean Anwar Sadat, primul contact de la ruperea relațiilor diplomatice dintre cele două țări.

La Moscova, **L. I. Brejnev, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., l-a primit pe Abdul Fattah Ismail,** secretar general al C.C. al Frontului Național al Republicii Democratice Populare a Yemenului.

duminică

Măsuri ferme adoptate de noul guvern chilian în vederea asigurării desfășurării ritmice a transporturilor în țară, în urma refuzului proprietarilor de autocamioane de a înceta „greva" ilegală.

Comunicat comun sovieto-iranian, la încheierea vizitei în U.R.S.S. a premierului Iranului, Amir Abbas Hoveyda.

Încheierea, la Helsinki, a Conferinței organizațiilor femeilor din Europa cu privire la cooperare și securitate, care a dezbătut rolul pe care femeile — o imensă forță socială — îl pot avea în edificarea securității pe continentul nostru.

luni

La Bonn au început convorbiri oficiale între delegațiile R. F. Germania și R.P. Ungară cu privire la stabilirea de relații diplomatice între cele două țări.

Consiliul de Securitate al O.N.U. s-a întrunit pentru a examina plîngerea Libanului în legătură cu interceptarea de către avioane israeliene a unui avion de pasageri aparținînd companiei „Middle East Airlines".

Largă ofensivă a patrioților khmeri ; cucerirea orașului Skoun ; atac de anvergură asupra pozițiilor trupelor lonnoliste din apropierea aeroportului Pnom Penh-ului.

marți

Mercado Jarrin, primul ministru și ministru al apărării peruan a declarat că Peru, împreună cu Argentina, vor cere o reexaminare a conceptului de „securitate colectivă continentală", intrucît, în cadrul OSA, aplicarea acestui concept urmărește să servească interesele S.U.A.

Numărul viitor al revistei „Lumea" va apare miercuri 22 august.

CABINETUL DE LECTURĂ SIBIU

„România și conducătorul ei se bucură de cel mai larg și meritat prestigiu"

Interviu cu RAUL LASTIRI președintele Republicii Argentina

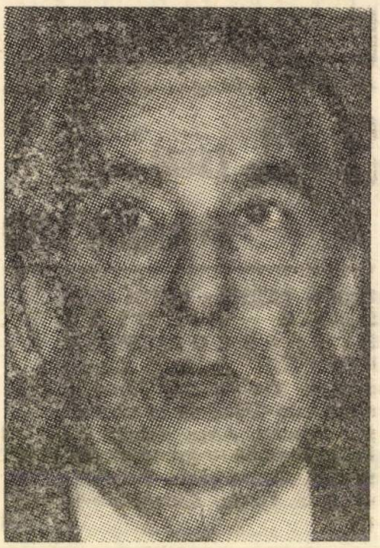

Corespondențe din Buenos Aires și Santiago de Chile de la trimisul nostru special, Anca Voican

Palatul guvernamental și-a luat numele de la culoarea pietrei de construcție : Casa Rosada este, într-adevăr, un edificiu etalînd o transparentă nuanță de roz. Circulația intensă din piața care se deschide spre arterele orașului — Buenos Aires și împrejurimile trăiesc în ritmul vieții a circa 10 milioane de locuitori — face un contrast plăcut cu liniștea arhitecturală a Casei Rosada. La adresa Balcarce 24, am pătruns în incinta guvernamentală. Președintele Raul Lastiri, care a avut amabilitatea să ne fixeze o audiență, se afla încă în ședința cu liderii Confederației Generale a Muncii (C.G.T.), cea mai puternică și influentă centrală sindicală din Argentina. Pentru noaptea aceleiași zile, era prevăzută o deplasare a președintelui la bazele științifice și militare din Antarctica ; în pofida limitelor programului, întrevederea nu s-a resimțit de pe urma presiunii timpului. Cu spiritul perfect al gazdei, președintele Raul Lastiri ne-a vorbit, pentru cititorii revistei „Lumea", despre preocupările majore ale Argentinei, pe plan intern și extern, despre evenimentul important în relațiile ei cu România — apropiata și, în același timp, așteptata vizită la Buenos Aires a președintelui Nicolae Ceaușescu.

— Cum ați defini, domnule președinte, actualul moment politic argentinian ? Data alegerilor se apropie și toate formațiunile politice au ieșit în scenă. Care este sensul evenimentelor ?

— Dacă vreți să înțelegeți spre ceea ce tindem noi, trebuie să porniți de la realitatea ce ne este foarte la inimă — ideea unui guvern al poporului. Dintr-un înalt spirit de demnitate și, în același timp, de optimism, privim spre această imagine cu încredere, convinși că sîntem pe drumul cel bun. Opoziția, mă refer la Uniunea Civică Radicală, nu ne este împotrivă, în sensul unor manifestări virulente, ofensive, într-o formă extracivică.

— Cum vedeți, proiectată pe plan extern, această orientare politică ?

— O văd așa cum, de altfel, se aplică. Păstrăm și practicăm un respect profund pentru toate țările, pentru toate experiențele, fără să facem vreo discriminare în relațiile noastre pe plan internațional. Fiecare popor este liber să-și aleagă propriul guvern și, dacă acel popor a făcut-o, noi nu putem decît să-l respectăm, pentru că este o emanație a dorinței acestei țări. De aceea, optica noastră este următoarea : să întreținem, și sper să realizăm acest lucru, relații cordiale cu toate țările lumii. Numai așa putem coopera în interesul păcii și al progresului, putem contribui la instalarea unui climat de destindere, la respectarea independenței și suveranității fiecărui stat, fără nici un fel de ingerințe din exterior. Așa ne comportăm pe plan internațional și tot așa cerem să fim, la rîndu-ne, tratați.

— America Latină este astăzi un univers în plină transformare. Cum i-ați defini coordonatele ?

— Continentul latino-american este un conglomerat interesant de evoluții și prefaceri politico-economice. Se duce o luptă superbă, care amintește de bătăliile independenței noastre, pentru eliberarea economică față de marile monopoluri, pentru cîștigarea unei independențe de ansamblu, cît mai cuprinzătoare. America Latină participă azi la concertul mondial al națiunilor cu specificul său, al dezvoltării sale, ca zonă în care s-au degajat, mai ales în ultimii ani, o serie de procese pozitive și evoluții specifice, în care s-au remarcat concepții politice bine conturate, aș spune, mai individualizate, în ultimul timp. Este o lume care dispune, în interiorul ei, de multe puncte de contact, ceea ce se poate observa nu numai din legăturile istorice sau culturale, ci și din solidaritatea țărilor membre, exprimată astăzi față de o serie de probleme comune, cum ar fi lupta pentru dezvoltare și, în cadrul ei, pentru recuperarea bogățiilor naționale. Consider că țările Americii Latine ar trebui să încurajeze colaborarea dintre ele, pentru că, în fața unor obstacole comune, mai multe glasuri laolaltă pot face mai mult decît fiecare pe tonul său ; dar concep aceasta în cadrul respectului individual și al autonomiei totale a fiecărui membru al comunității latino-americane.

Rugat să aprecieze legăturile dintre Argentina și România, precum și semnificația vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu la Buenos Aires, președintele Raul Lastiri ne-a declarat :

— Aș vrea și sper să fi simțit că avem o afecțiune sinceră pentru poporul român. Pot fi constatate între noi afinități din cele mai capabile să ne apropie. Numele țării dv. este pronunțat cu căldură, pentru că nu sînteți numai un popor excepțional, dar și o țară foarte activă pe plan internațional, cu idei, cu inițiative demne de salutat.

Așteptăm cu plăcere apropiata vizită a președintelui Nicolae Ceaușescu și a doamnei Elena Ceaușescu la Buenos Aires. Va fi un moment încă neatins în relațiile noastre, de importanță excepțională prin nivelul la care se realizează și, ceea ce ne onorează, prin personalitatea celor ce ne vizitează.

Semnificația acestei vizite este extrem de profundă și puternică. Dincolo de aspectul protocolar, sosirea la Buenos Aires a înalților oaspeți este o expresie a unei afecțiuni ce va fi dovedită în timpul vizitei și după aceea. Schimburile dintre noi pe plan economic vor fi, pe de altă parte, încurajate, explorîndu-se noi posibilități de cooperare. Iată de ce spun că vizita va fi un moment culminant al relațiilor, pe multiple planuri, dintre cele două state ale noastre — România și conducătorul ei se bucură de cel mai larg și meritat prestigiu, de stimă și considerație în întreaga lume. Dumneavoastră v-ați asigurat un loc bine definit, sînteți o țară de inițiativă, de pionierat pentru înfăptuirea multor idei valoroase, de perspectivă. Interdependența dintre națiuni și popoare a devenit azi o coordonată obligatorie a vieții lumii întregi, în circuitul valorilor materiale și spirituale fiecare țară avînd ceva de dat și de primit. România, conducătorul ei știu să realizeze acest proces dublu cu maximum de randament pentru România și pentru omenire în general. Sînteți un popor de la care se pot învăța multe lucruri, către care ne simțim deschiși.

Aș adăuga la toate acestea considerația deosebită pe care noi o acordăm faptului că România l-a primit recent pe generalul Peron.

În încheierea convorbirii, președintele Raul Lastiri ne-a rugat să notăm următoarele :

— Aș vrea să adresez urări de fericire și să urez numai bine poporului român. Distanțele geografice nu diminuează cu nimic apropierea dintre noi, ceea ce o vom dovedi în curînd.

NICOLAE CEAUȘESCU AȘTEPTATĂ CU DEOSEBIT INTERES

„Un eveniment de o extraordinară importanță și semnificație"

Interviu cu
SALVADOR ALLENDE GOSSENS
președintele Republicii Chile

— Cum apreciați, Excelență, semnificația apropiatei vizite în Chile a șefului statului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul relațiilor dintre Chile și România ?

— În primul rînd, doresc ca, prin intermediul revistei „Lumea", să salut poporul și guvernul român și să exprim satisfacția guvernului și poporului chilian pentru apropiata vizită în Chile a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Pentru noi, vizita sa constituie un eveniment de o extraordinară importanță și semnificație. De la instalarea acestui guvern, relațiile dintre România și Chile s-au intensificat. Am găsit înțelegere și spirit de cooperare în domeniile tehnic, științific, cultural și economic. De aceea, pentru Chile este foarte important să poată exprima tovarășului Ceaușescu recunoștința noastră pentru atitudinea solidară a României față de Chile.

De asemenea, cred că vizita sa este un fapt foarte semnificativ pentru America Latină. Pentru prima dată, o personalitate din țările socialiste europene, de prestigiul tovarășului Ceaușescu, vizitează continentul nostru. Aceasta este, totodată, o dovadă a unei viziuni profunde asupra a ceea ce reprezintă azi America Latină și ceea ce va fi ea mîine.

— V-am ruga, domnule președinte, să precizați sensurile fundamentale ale proceselor politice și sociale care se dezvoltă actualmente în Chile. Și, în această ordine de idei, am dori, în mod special, să ne caracterizați obiectivele de moment și de perspectivă urmărite de guvernul dumneavoastră.

— Aș vrea să vă spun, în cîteva cuvinte, că procesul chilian are caracteristici proprii, conforme istoriei și tradițiilor noastre, și că înfruntă toate greutățile inerente unei etape de schimbări profunde realizate în condițiile pluralismului democratic și libertății. Sînt dificultăți care provin, între altele, din faptul că în Chile puterea de stat este împărțită, iar parlamentul, una din puterile de stat, este alcătuit dintr-o majoritate care se opune guvernului, ceea ce face foarte dificilă aprobarea unor legi fundamentale. De exemplu, am supus parlamentului proiecte de maximă importanță, printre care cele de înființare a Ministerului Mării sau a Ministerului Familiei, care nu au fost aprobate. Am înaintat proiecte atît de indispensabile ca, de pildă, cel care stabilește delictul economic într-un moment în care abundă specula și delictele economice. Aceste fenomene se produc zilnic, mai ales de cînd capitalul de investiție s-a transformat, în mare măsură, în capital speculativ. Avem greutăți, deoarece opoziția majoritară din parlament aprobă legi de refinanțare, care constituie un factor important în creșterea presiunii inflaționiste.

De asemenea, autonomia puterii judecătorești și aplicarea legilor se fac ca acum un secol, ceea ce nu are nimic comun cu realitatea pe care o trăiește în acest moment țara, împiedicînd foarte mult activitatea noastră. Totodată, Chile are un organism de control general al republicii care este cea mai înaltă autoritate administrativă și care trebuie să sprijine decretele date de puterea executivă. Și aici avem greutăți. Legile dictate de o minoritate reprezentată de sectoarele oligarhice nu se potrivesc cu cerințele sociale și economice actuale.

Cu toate acestea, am obținut succese considerabile, recuperînd pentru Chile materiile prime, bogățiile de bază, care erau în mîinile capitalului străin : cupru, oțel, salpetru, fier, petrol etc. Astăzi, Chile este stăpîna bogățiilor sale naționale.

Am înaintat pe calea aplicării reformei agrare. Am expropriat aproape 5 milioane hectare. Apoi, am naționalizat băncile și am instaurat controlul asupra importurilor și exporturilor. Dificultatea cea mai acută o constituie, fără discuție, procesul inflaționist, care are cauze interne și externe destul de serioase. Repet importanța factorilor externi, ca, de pildă, prețul scăzut al cuprului cu trei luni în urmă. Astăzi, acest preț a crescut extraordinar, dar, timp de doi ani, el ne-a făcut să pierdem circa 500 milioane de dolari. Prețul mărfurilor pe care le importăm a crescut foarte mult, de exemplu, la produsele alimentare, materiile prime, piesele de schimb, costul transportului și al asigurării. Sînt, apoi, factori care apasă extraordinar de greu chiar și asupra țărilor capitaliste din Europa, cu atît mai mult asupra țărilor în curs de dezvoltare, ca, de exemplu, devalorizarea dolarului, care a avut repercusiuni asupra întregii economii occidentale, dar care a lovit mult mai puternic țările slabe din punct de vedere economic, ca țara noastră.

Fără îndoială, este foarte important să subliniem conștiința clasei muncitoare, prezența sa în guvern prin intermediul partidelor care fac parte din Unitatea Populară și, mai ales, a oamenilor muncii cuprinși în Centrala Unică a Muncitorilor (C.U.T.), care constituie demonstrația cea mai serioasă a conștiinței organizate.

Acesta este, pe scurt, cadrul pe care vi-l prezint, insistînd mai ales asupra prezenței clasei muncitoare la nivelul guvernului, la nivel administrativ, în conducerea întreprinderilor. Este ceea ce marchează și pecetluiește cel mai mult acest proces ca ireversibil.

— Care sînt opțiunile politice pe care le promovează în activitatea sa internațională guvernul condus de dv. ?

— Cred că niciodată în istoria sa Chile nu a fost mai prezentă pe plan internațional. Fără îndoială, pentru că a menținut relații diplomatice, comerciale și culturale cu toate țările cu care aveam deja relații și, în afară de aceasta, ne-am deschis către țările socialiste.

Chile a restabilit relațiile diplomatice cu Cuba la cinci zile după instalarea guvernului Unității Populare. Am stabilit relații cu R. D. Germană și cu R. D. Vietnam, cu Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, cu R.P.D. Coreeană, cu R. P. Chineză.

Pe scurt, Chile este prezentă pe toate meridianele lumii. În plus, ne-am ridicat

glasul pentru a face cunoscut sensul luptei noastre, am semnalat pe plan internațional că sîntem adepții respectării dreptului la autodeterminare al popoarelor, ai neamestecului, că noi credem în dialog ca formă de soluționare a divergențelor internaționale, că sîntem partizanii deschiși și fermi ai păcii. Am subliniat aceasta și în organisme internaționale : în America Latină în cadrul O.S.A., precum și în organismele cele mai importante ale O.N.U., ca, de exemplu, UNCTAD.

În cadrul UNCTAD, mi-a revenit mie sarcina de a prezenta poziția chiliană și cred că am prezentat și poziția țărilor în curs de dezvoltare în legătură cu comerțul, c editele, băncile internaționale din care facem parte (așa-numitele bănci de dezvoltare). De asemenea, am prezentat problema dependenței culturale, m-am referit la ce va reprezenta, în scurt timp, pentru noi întrebuințarea sateliților ca mijloc de comunicație și de difuzare. Am prezentat poziția față de întreprinderile multinaționale, fără patrie, care, chiar în țările lor de origine, influențează guvernele spre a fi finanțate și mai mult interesele lor în țările unde acționează, în scopul găsirii unor noi perspective economice. Am semnalat cum aceste întreprinderi, printre care I.T.T., intervin în politica internă chiliană, ca și a altor țări. În rezumat, am avut ocazia să prezentăm la Națiunile Unite realitatea chiliană și cum vede Chile viitorul său. La Santiago a avut loc Conferința mondială sindicală, o sesiune a Consiliului Mondial al Păcii.

Puteți fi siguri că, în realitate, Chile este prezentă pe toate meridianele lumii și lupta poporului chilian este cunoscută astăzi de imensa majoritate a popoarelor lumii. Dacă este cert că țările socialiste sînt cele care au colaborat în cea mai mare măsură și și-au exprimat solidaritatea cu Chile, nu pot să neg că chiar țări capitaliste europene au făcut acest lucru și că muncitori, intelectuali și studenți, în special din țările scandinave, și-au exprimat în repetate rînduri simpatia față de Chile, au făcut cunoscute realitatea chiliană și lupta poporului nostru ; am primit ajutorul guvernelor lor.

Trebuie să semnalez importanța călătoriilor pe care le-am făcut în Argentina, Peru, Columbia, Ecuador, Venezuela. Anul trecut am fost în Mexic, Algeria, Cuba și Uniunea Sovietică. Peste tot a fost foarte bine privită lupta poporului chilian.

În încheierea convorbirii, președintele Allende s-a referit la însemnătatea, pentru țările latino-americane, a apropiatei conferințe la nivel înalt de la Alger, a țărilor neangajate :

— Înțelegeți foarte bine că, pentru țările în curs de dezvoltare, această conferință are o mare importanță. Noi vom duce acolo mesajul chilian și cred că vom fi alături de alți reprezentanți ai Americii Latine pentru a vorbi același glas, glasul popoarelor de pe acest continent. Vom semnala necesitatea ca țările latino-americane să se unească mai mult cu țările în curs de dezvoltare de pe alte continente, dată fiind importanța luptei în comun pentru apărarea bogățiilor naționale, a comerțului, a dreptului nostru de a avea o dezvoltare economică proprie, a posibilității de a respinge dominația imperialistă. Pe scurt, a face totul pentru independența economică și pentru viitorul propriu pe care îl clădește poporul nostru.

BUENOS AIRES

Posibilități largi de cooperare

Senzația de activitate politică intensă ți-o dau, în primul rînd, ziarele. Fiecare ediție își face datoria de a anunța, la orice oră a zilei, pulsul vieții interne argentiniene. Evenimentele rămase suspendate într-un anumit moment din desfășurare își continuă cursul sau se încheie, lăsîndu-se urmărite, proaspăt comentate, după regulile primelor concluzii. Cotidienele urmăresc, deci, în ritm alert fiecare fir al țesăturii de întrevederi și convorbiri care au loc în preajma principalului eveniment național : alegerile prezidențiale de la 23 septembrie.

Meridianul politic trece în aceste zile prin Gaspar Campos, reședința generalului Peron. Zeci de ziariști petrec aici totalul orelor zilei. Se așteaptă fiecare apariție a liderului justițialist, pentru a surprinde orice nuanță, oricît de insesizabilă, asupra intențiilor sale politice. Convenția mișcării justițialiste l-a numit deja candidat la postul de președinte al Argentinei. Aceeași convenție a justițialiștilor a ales-o candidată pentru postul de vicepreședinte pe Isabel Peron, care, la încheierea reuniunii, și-a exprimat recunoștința pentru această numire. Paralel cu justițialismul, alte partide politice elaborează, la rîndu-le, formule diverse de candidaturi, rămînînd ca, într-un timp scurt, totalitatea formațiunilor politice să se fixeze definitiv asupra persoanei care să le reprezinte.

Scurtele apariții ale lui Peron în ușa reședinței, exploatate pe cît posibil de ziariști, sînt compensate de prezența Isabelei Peron în numeroase ocazii publice. La Olivos, reședința prezidențială argentiniană, am făcut cunoștință cu Isabel, așteptată să vorbească la un miting televizat, organizat pe teritoriul reședinței, la care participau delegatele diverselor cartiere ale marelui Buenos Aires. Proporțional, femeile depășesc cu 300 000 numărul alegătorilor de sex opus, fapt ce le conferă o pondere anumită, consacrată de însăși remarca pe această temă a generalului Peron.

Dacă evenimentele pe planul politic își caută cu febrilitate matca, cele de ordin economic privesc mult mai în perspectivă. Ministrul economiei și finanțelor a anunțat un plan guvernamental de amploare. **Jose Gelbard**, ministrul de resort, cunoscut la Buenos Aires ca personalitatea cheie în materie de economie, mi-a explicat în cursul convorbirii pe care am avut-o cu domnia-sa că acest plan prevede pentru următorii ani sporuri importante în domeniul producției industriale. Este sfera de preocupări ce interesează cel mai mult arhitecții vieții materiale argentiniene, lucru pe care l-am constatat cu prilejul a numeroase convorbiri la forurile guvernamentale. Ponderea mare a monopolurilor străine în economie a orientat dezvoltarea generală a țării spre producția agricolă, împiedicînd importul de tehnologie și alimentînd continuu imaginea tradițională formată despre Argentina : o imensă creșcătorie de vite. Aceasta este, într-adevăr, una din bogățiile locului, Argentina fiind o mare exportatoare de carne. Dar creșterea economică se realizează acum intens pe căi industriale. **Emilio Abras**, tînărul ministru al informațiilor, îmi vorbea de o anumită vocație tehnică, de spiritul inventiv și modern al argentinienilor. Puternica imigrație italiană, cu pasiunea sa pentru motoare, cea germană și suedeză, pentru precizie, au găsit un teren propice în ingeniozitatea și spiritul deschis al locului. Cu laconismul celor care cunosc foarte multe lucruri, ministrul Jose Gelbard ne-a declarat : „Argentina vrea să-și construiască o economie modernă și mai ales independentă. Facem mult pentru asta, cît mai mult posibil. Citiți planul guvernamental și veți vedea la ce mă refer. De la actuala producție anuală de oțel de 2,5 milioane tone vrem să ajungem la 5 milioane tone în 1977 și la 25 milioane tone în jurul lui 1985. Să nu vi se pară periferic, dar vrem să asigurăm sporuri importante și în producția de ciment, deosebit de importantă pentru sectorul construcțiilor, singurul compartiment care nu se dezvoltă satisfăcător. Or, noi avem nevoie de locuințe pentru populație. Continuitatea procesului de creștere economică în 1973 face posibil ca, pentru prima dată în istoria țării noastre, să se înregistreze o perioadă de zece ani fără nici o scădere a nivelului de activitate. Pe ansamblul economiei se prevede, pentru următorii 5 ani, o rată anuală de creștere de 6 la sută, sporuri de producție fiind planificate și în sectorul agricol, care deține o pondere majoră în economia națională. Ansamblul măsurilor în sfera națională a producției urmează a fi conjugat cu măsuri în domeniul social, care să asigure o mai echitabilă repartiție a venitului național, de care să beneficieze oamenii muncii. În prezent, numai 36 la sută din venitul național revine milioanelor de salariați ; or, se urmărește ca în anul 1977 această proporție să ajungă la 48 la sută".

Făcînd o paralelă între ritmul de dezvoltare al țării sale și progresele economice înregistrate de România în ultimele aproape trei decenii, ministrul Gelbard apreciază cu admirație rapiditatea cu care poporul român a progresat etapă cu etapă : „Vedeți, noi trebuie să investim multă energie în această activitate uriașă. România are vocația cooperării și de aceea sînt de părere că relațiile dintre noi trebuie concretizate și mai mult. Dv. duceți o politică independentă, de colaborare cu toate țările lumii, dincolo de profilul lor ideologic. Sînteți o țară foarte activă pe plan internațional, aveți inițiative cu care ne întîlnim și noi. Aveți personalități, iar cea mai proeminentă, nu numai pe plan național, ci la nivel mondial, este cea a președintelui Ceaușescu, un mare om politic, foarte cunoscut și respectat". Ministrul Jose Gelbard îmi spune în continuare : „Relațiile dintre țările noastre sînt excelente. Pentru aceste relații, vizita președintelui Ceaușescu, eveniment care ne onorează, va fi un moment de realizare deplină, de contacte directe, care sînt convins că vor deveni elemente de referință. Înseamnă concretizarea unor proiecte și deschiderea de perspective pentru altele noi. Sînteți experți în siderurgie, petrochimie, prelucrarea petrolului. Noi sîntem experți în diverse produse alimentare și produse finite".

În încheiere, ministrul Jose Gelbard ne-a declarat : „Vom fi foarte onorați să fim, în curînd, cele mai bune gazde ale președintelui Ceaușescu și ale doamnei Ceaușescu, cei mai înalți soli ai poporului dv."

RELAȚIILE ROMÂNO — LATINO-AMERICANE (II)

Convergențe multiple

George G. Potra
Constantin I. Turcu

Formarea statului național (1859) și, mai ales, dobîndirea independenței de stat (1877) — evenimente remarcabile în istoria poporului român — au avut un însemnat ecou internațional, deschizînd noi orizonturi și perspective relațiilor externe ale țării noastre.

Ultimul pătrar al secolului al XIX-lea a marcat astfel inaugurarea unui nou capitol și în raporturile României cu statele latino-americane. Proclamarea independenței de stat, adusă la cunoștința țărilor din America Latină la 8/20 aprilie 1880, a fost salutată cu simpatie de către acestea, oferind prilejul, de o parte și de alta, de a se exprima dorința de a stabili, întreține și dezvolta relații de colaborare pe multiple planuri. Notificarea actului independenței a oferit, de asemenea, guvernului român ocazia de a iniția și alte acțiuni diplomatice, printre acestea un rol însemnat avînd „misiunile speciale" trimise — în Europa, ca și în alte părți ale lumii, inclusiv în America Latină — cu scopul de a stabili contacte cu factorii responsabili ai țărilor vizitate și de a conferi asupra posibilităților de a dezvolta raporturi de cooperare, în beneficiul înțelegerii reciproce și al păcii. Menționăm în acest cadru „misiunea specială" îndeplinită, în toamna anului 1880, de către colonelul Sergiu Voinescu în Brazilia.

La sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea apar primele consulate românești în America Latină, ca și primele instituții similare ale statelor latino-americane în România. Procesul de naștere și proliferare ale acestora, expresie a unor necesități firești, va dobîndi noi și mai ample dimensiuni în perioada interbelică. Astfel, România își deschide consulate la : *Buenos Aires* (1881), *Bogota* (1919), *Rio de Janeiro* (1921), *Santiago de Chile* (1921), *Guatemala* (1922), *Caracas* (1925), *Sao Paolo* (1926), *San Domingo* (1932), *Port-au-Prince* (1935), *Guayaquil* (1938), *Lima* (1939), *Montevideo* (1939) ș.a. La rîndul lor, statele latino-americane înființează consulate în țara noastră, după cum urmează : *Argentina* — la București (1900) ; *Bolivia* — la București (1905) ; *Brazilia* — la București (1915) și Galați (1919) ; *Chile* — la București (1911) ; *Republica Dominicană* — la București (1932); *Ecuador* — la București (1900); *Guatemala* — la Galați (1902), Timișoara (1931), București (1934) ; *Haiti* — la București (1933) ; *Mexic* — la București (1927) ; *Nicaragua* — la București (1937) ; *Peru* — la București (1927) ; *San Salvador* — la Galați (1904) și București (1934) ; *Uruguay* — la București (1913) și Timișoara (1937) ; *Venezuela* — la București (1887). Activitatea desfășurată de către aceste consulate a adus o însemnată contribuție la dezvoltarea raporturilor între țara noastră și statele latino-americane. Ea a avut drept rezultat o creștere marcată a interesului pentru realitățile și realizările reciproce, amplificarea și diversificarea legăturilor în diferite domenii de activitate : economic, științific, cultural ș.a.

Cît privește raporturile economice între România și statele latino-americane, trebuie remarcate, pentru a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, cel puțin două elemente. *Primo :* timp de numeroase decenii, atît România cît și statele latino-americane nu au fost în situația de a-și alege liber partenerii de schimburi comerciale ; integrate, fiecare, în sisteme economice strict constituite și limitate, aservite în același timp capitalului străin, aceste țări au fost obligate să urmeze politici de relații, inclusiv economice, dictate, cel mai adesea, de interese străine. *Secundo :* distanțele geografice mari și mijloacele de transport anevoioase au constituit, cel puțin pentru aproape o jumătate de secol, un impediment serios, chiar dacă nu de netrecut în calea unor legături ample, continue și diversificate. Toate acestea explică în mare măsură dificultățile care au însoțit demarajul raporturilor economice între țara noastră și statele din America Latină, nivelul modest al acestor relații, ca și numeroasele incertitudini și sinuozități care le-au grevat de-a lungul anilor, în ciuda tuturor inițiativelor avute de ambele părți în domenii și forme dintre cele mai diverse (înființarea de agenții comerciale, semnarea unor tratate de comerț etc.).

Un progres sensibil avea să cunoască în această perioadă, datorită activității acestor consulate și agenții, dar și ca rezultat, mai ales, al acțiunii altor numeroși factori, procesul de cunoaștere reciprocă. La mai vechi descrieri din revistele secolului al XIX-lea încep să se adauge, într-o cantitate și o diversitate sugestive pentru interesul și curiozitatea manifestate, memorii de călătorie — evidențiind un spirit critic autentic, o capacitate de informare mai largă, o sporită putere de sinteză, caracteristice evului modern —, traduceri bine realizate din scriitorii cei mai reprezentativi, studii pe o problematică foarte diversă, cu precădere însă cultural-artistică, în general, și literară, în special. Toate acestea reprezentau o completare fericită adusă procesului de cunoaștere mutuală care va apela, tot mai frecvent, și la alte modalități și mijloace, verificate ca autentici ambasadori ai dorinței reciproce de pace și cooperare : expoziții de pictură și turism, vizite ale unor oameni de știință și cultură ș.a.

Un deosebit rol aveau să aibă în acest sens vizitele în țările Americii Latine, efectuate, în anii 1928 și 1930, de către savantul neurolog român Gheorghe Marinescu. Conferințele sale, de înaltă ținută științifică, prezentate în diverse orașe ale Argentinei și Braziliei, ca și demonstrațiile și experimentele făcute în diferite clinici și laboratoare, discuțiile cu cele mai reprezentative personalități ale vieții științifice din țările gazdă au creat o puternică impresie, găsind un larg ecou în presa latino-americană și în literatura de specialitate din aceleași țări. Onorarea sa cu înalte titluri ale celor mai prestigioase instituții științifice din aceste țări, academii și alte societăți savante, mărturisește elocvent considerația de care s-au bucurat în statele latino-americane opera și activitatea ilustrului om de știință român. În anul 1928, Gheorghe Marinescu va publica în revista *La Roumanie nouvelle* notații pe marginea primei sale călătorii în America Latină sub titlul *Impressions d'un voyage de mission scientifique en Argentine et au Brésil.*

Organizarea în statele latino-americane a unor reuniuni internaționale de prestigiu a oferit, de asemenea, posibilitatea stabilirii unor fructuoase contacte între savanții români și cei sud-americani. Printre primele participări românești la astfel de reuniuni internaționale notăm pe aceea a geologului și exploratorului Gregoriu Ștefănescu, profesor la Facultatea de științe din București, la al X-lea Congres internațional de geologie, deschis în toamna anului 1906 în capitala Mexicului. În timpul cît a stat în Mexic, Gregoriu Ștefănescu a călătorit mult, cu scopul de a observa și studia structura geologică din partea de nord a țării. Călătoriile făcute i-au prilejuit însemnări prețioase asupra celor văzute, însemnări pe care le-a făcut cunoscute în România cu autoritatea și prestigiul omului de știință de reputație mondială care a fost.

Realitățile românești — din cele mai diferite domenii ale vieții materiale și spirituale — se vor bucura, la rîndul lor, treptat, de o reflectare mai largă în presa latino-americană.

Paginile de memorialistică, avînd ca autori proeminente personalități științifice ca și numeroase altele publicate în presa vremii, completau cititorului român imaginea unei lumi din care îi veneau, demult, mesajele pline de originalitate ale unei literaturi populare sau culte în plină dezvoltare. În 1881 apar la noi primele traduceri din folclorul brazilian. În anii următori, datorită activității unor îndrăgostiți de literatura latino-americană, apar în limba română numeroase traduceri din opera scriitorilor argentinieni Arturo Vasquez Cey, Alfredo R. Bufano, Fr. Luis Bernardez, Guillermo Juan, a nicaraguanului Rubén Darío, a costaricanului Ricardo Fernández Guardia, a peruanilor José Santos Chocano și Ventura Garcia Calderon, a venezueleanului Rufino Blanco-Fombona, a guatemalezului Enrique Gómez Carillo, a brazilianului Joachim Maria Macado de Assis, a ecuadorianului José Antonio Campos, a argentinianului Ernesto Morales ș.a.

Instituționalizarea relațiilor, începută cu înființarea oficiilor consulare și continuată prin crearea agențiilor comerciale, și-a găsit o încununare firească în stabilirea relațiilor diplomatice și în deschiderea de legații românești în statele latino-americane : în *Brazilia* (1927), *Argentina* (1934), *Chile* (1935), *Mexic (1935)* ; la rîndul lor, statele latino-americane au înfi-

Nicolae Titulescu: promotor al bunelor relații româno—latino-americane

Elena Văcărescu, o poetă apreciată pe continentul latino-american

Gh. Marinescu, un savant onorat de înalte foruri științifice ale Americii Latine

rești, la nivel de legație, după cum urmează: *Chile* (1925), *Brazilia* (1929), *Argentina* (1931), *Mexic* (1936), *Peru* (1939). Perioada dintre cele două războaie mondiale a consemnat un evident pas înainte pe calea strîngerii legăturilor multilaterale româno—latino-americane. Noile forme instituționale au servit această evoluție pozitivă, ascendentă, facilitînd identificarea și fructificarea unor noi posibilități de acord și cooperare în domeniile economic, politic și cultural. Un rol de seamă în stabilirea relațiilor diplomatice, și în promovarea raporturilor României cu statele Americii Latine revine marelui diplomat Nicolae Titulescu. La 16 iunie 1936 el declara: *„România a înțeles rolul imens pe care este chemată să-l joace America de Sud în viața internațională. De aceea ea s-a făcut reprezentată în țările domniilor voastre cît mai mult cu putință, în măsura mijloacelor ei"*. Afirmate cu aproape patru decenii în urmă, aceste cuvinte dau expresie interesului real care a animat țara și poporul nostru față de statele latino-americane, atestă intuirea exactă de către unii dintre oamenii săi politici de marcă a imensului potențial al acestora, a rolului pe care ele erau chemate și erau în măsură să-l joace pe arena internațională, ca și înțelegerea avantajelor pe care o colaborare strînsă, în domenii dintre cele mai diverse, putea să le aducă în beneficiul reciproc, al cauzei înțelegerii, cooperării și păcii.

Vocația comună de pace și progres a făcut ca pozițiile țării noastre și ale statelor latino-americane să fie de foarte multe ori convergente, atît în privința interpretării unor evenimente internaționale, cît și în aceea a acțiunii concrete în cadrul Societății Națiunilor sau al altor organizații și organisme internaționale ale vremii. Unitatea de vederi și poziția comună au ieșit în evidență îndeosebi cu prilejul dezbaterilor inițiate la Geneva pentru găsirea căilor și mijloacelor de promovare a cooperării culturale internaționale, pentru reglementarea pașnică a diferendelor între state, reducerea armamentelor și rezolvarea altor probleme discutate în diferite organisme ale Societății Națiunilor.

Tribuna înaltului forum internațional a oferit deopotrivă țărilor noastre posibilitatea de a-și exprima opiniile și pozițiile în cele mai diverse probleme ale vieții internaționale, posibilitate de care ele au înțeles să uzeze în mod constant și responsabil, ca și ocazia de a-și manifesta reciproc simpatia și prietenia. Momentele ce pot fi invocate în acest sens nu sînt deloc puțin numeroase.

Acțiunile desfășurate în cadrul Societății Națiunilor pentru reglementarea pe cale pașnică a unor stări conflictuale au acționînd solidar. Astfel, Nicolae Titulescu a adus o însemnată contribuție la reglementarea unor diferende, așa cum au fost acelea dintre Peru și Chile (chestiunea Tacna-Arica) sau dintre Bolivia și Paraguay (chestiunea Chaco). Acest „soldat al păcii", care a fost Nicolae Titulescu, înțelegea să-și aducă în mod concret, și pe această cale, contribuția sa de pace într-o societate de atîtea ori zguduită de război. Națiunile unor asemenea acțiuni erau dintre cele mai adînci. *„Tot ceea ce privește America Latină* — scria Nicolae Titulescu la 12 iunie 1935 — *este considerat în țara mea ca privind propriile sale interese"*. Procesele verbale ale reuniunilor diferitelor organisme ale Societății Națiunilor confirmă elocvent înalta considerație de care s-au bucurat inițiativele și acțiunea în această direcție ale diplomatului român.

Alte domenii au oferit reprezentanților României și ai țărilor latino-americane posibilitatea de a acționa în același spirit. Avem în vedere consultările legate de dezbaterea de către Societatea Națiunilor a conflictului italo-etiopian, a războiului civil din Spania, precum și a problemei reformei Pactului Societății Națiunilor. În numeroase rînduri, reprezentanții țării noastre au sprijinit candidaturile statelor Americii Latine în diferite organe și organisme internaționale (Consiliul Societății Națiunilor, Curtea Permanentă de Justiție Internațională, Biroul Internațional al Muncii ș.a.). Un singur exemplu. Asigurînd guvernul chilian de sprijinul României în favoarea candidaturii Republicii Chile în Consiliul Societății Națiunilor, Nicolae Titulescu, la acea dată ministru de externe, scria la 14 august 1934: „Guvernul român ține a asigura guvernul chilian de toată simpatia lui, pe care i-a arătat-o din primul ceas al colaborării lor în sînul Societății Națiunilor. Rulmentul pentru locurile ocupate de statele Americii Latine este o chestiune care le privește pe ele înainte de toate. România ar fi fericită să vadă Republica Chile desemnată drept candidată". La rîndul lor, statele latino-americane au acordat țării noastre concursul în situații similare.

Sînt acestea numai cîteva momente, e adevărat pline de semnificație, ale unei colaborări rodnice între România și țările Americii Latine, invocată nu o dată ca un fapt cu valoare de exemplu. Referindu-se la aceasta, cu ocazia unui dejun oferit la București ziariștilor latino-americani, la 14 mai 1935, Nicolae Titulescu releva: *„Deschideți procesele verbale ale Societății Națiunilor. Ele sînt numeroase. Unii se plîng chiar că sînt prea numeroase. Alegeți după plac oricare chestiune care a făcut obiectul dezbaterilor noastre. căreia România și statele Americii Latine să nu fi emis un vot identic. Și aceasta fără consultare prealabilă"*.

Dînd glas unor sentimente asemănătoare, și înainte de toate gratitudinii pe care o serie de state latino-americane înțelegeau s-o exprime față de sprijinul constant primit în cadrul Societății Națiunilor din partea României, delegatul venezuelan în Comisia de cooperare intelectuală a Societății Națiunilor declara la 27 septembrie 1923: *„Delegații americani de limbă spaniolă doresc, fără îndoială, să mulțumească acelora dintre colegii lor care, în sînul Comisiei și în afara ei, le-au dat sprijinul, și m-aș abate de la proverbiala curtoazie a unei întregi rase dacă nu aș prezenta în chip cu totul deosebit domnișoarei Elena Văcărescu omagiul admirației noastre recunoscătoare. Luptînd pentru cauza a trei din marile națiuni ale Europei centrale și răsăritene, prin elocința sa pătrunzătoare și caldă ea a servit, în același timp, cauza culturii latine în America."* Opera politică desfășurată de către România în cadrul Societății Națiunilor avea să fie omagiată din nou de reprezentanții statelor latino-americane cu ocazia ședinței inaugurale la a XI-a Adunare a celei mai cuprinzătoare organizații internaționale la acea dată. Luînd cuvîntul cu această ocazie, președintele în exercițiu al Consiliului, venezuelanul Cesàr Zumeta saluta în felul următor alegerea lui Nicolae Titulescu ca președinte al Adunării Societății Națiunilor: *„Alegerea domniei-sale este o dovadă a simpatiei pe care persoana sa a găsit-o printre noi. Ea este, totodată, un omagiu adus înaltelor sale calități personale și sentimentelor cu care a colaborat de atîția ani la lucrările Societății Națiunilor. Să-mi fie permis a-i exprima în chip călduros felicitările mele cele mai cordiale"*.

Unitatea de vederi în aprecierea unora din evenimentele internaționale ale epocii și colaborarea — vădind numeroase concordanțe — în cadrul dezbaterilor ocazionate de discutarea acestora la Geneva sau în alt loc au fost de natură să consolideze și mai mult relațiile bilaterale dintre România și statele latino-americane. O mărturie la fel de convingătoare pentru statornicirea unor trainice legături de prietenie și colaborare, a activității permanente și de substanță desfășurate în comun în scopul apărării și consolidării păcii mondiale, o constituie acțiunea diplomatică întreprinsă de România și țările Americii Latine în direcția creării unor acorduri regionale de securitate pe continentele european și sud-american.

La 10 octombrie 1933 se semna, la Rio de Janeiro, Pactul sud-american de neagresiune și conciliere. Cunoscut în analele diplomatice și sub numele de „Pactul Saavedra-Lamas" — după numele ministrului de externe argentinian căruia i-a aparținut inițiativa — acest însemnat instrument internațional prevedea organizarea unui sistem permanent de conciliere în conflictele internaționale, condamnînd, în același timp, cu fermitate, războaiele de agresiune și anexiunile teritoriale obținute prin forța armelor. Menit a completa dispozițiile Pactului Briand-Kellogg de renunțare la război, încheiat la Paris, la 27 august 1928, prin instituirea unei proceduri de conciliere conformă cu recomandările din septembrie 1928 ale Adunării Societății Națiunilor, Pactul Saavedra-Lamas se înscria organic în rîndul eforturilor generale menite să prevină războiul și să contribuie — prin aderarea tuturor statelor iubitoare de pace, fără nici un fel de discriminări — la întărirea politicii de pace în America de Sud, ca și în Europa, precum și la lărgirea cadrului unei colaborări cît mai strînse

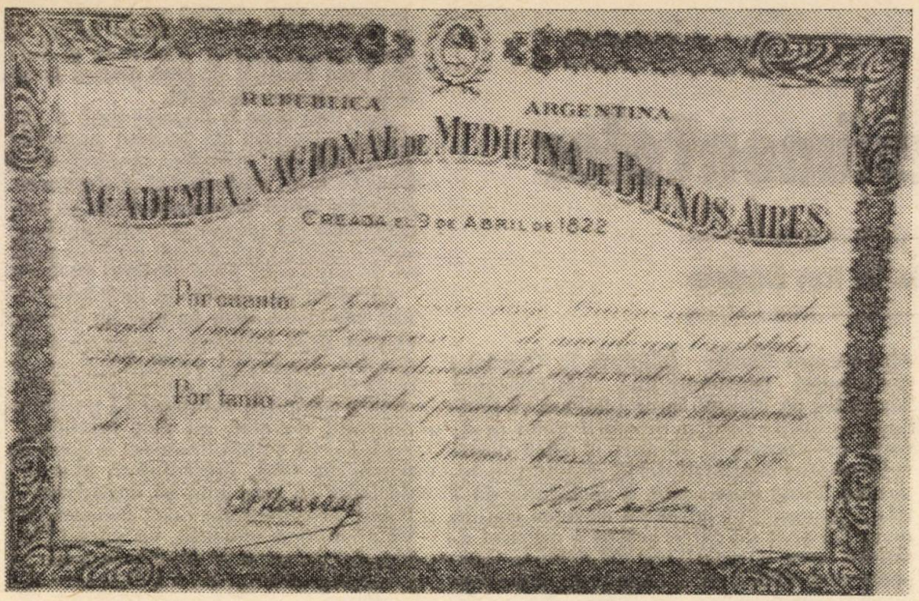
REPÚBLICA ARGENTINA

ACADEMIA NACIONAL DE MEDICINA DE BUENOS AIRES

CREADA EL 3 DE ABRIL DE 1822

Diploma prin care Academia Națională de Medicină din Buenos Aires îi conferea prof. dr. Gh. Marinescu titlul de membru corespondent

în problemele păcii între statele diferitelor continente.

Desfășurînd o seamă de acțiuni pentru crearea unui sistem de securitate în Europa, în scopul menținerii și consolidării păcii, diplomația română a acordat, în perioada dintre cele două războaie mondiale — și mai ales după ascensiunea fascismului la putere în Germania, în ianuarie 1933 — o atenție particulară eforturilor întreprinse pentru încheierea unor pacte regionale de securitate, deschise tuturor statelor, cu convingerea că ele erau menite să reprezinte instrumente eficiente pentru împiedicarea agresiunii. Asemenea rațiuni au condus diplomația română în acțiunea pentru crearea Micii Înțelegeri și a Înțelegerii Balcanice, alianțe pacifice, defensive, al căror scop primordial era asigurarea respectării statu quo-ului teritorial recunoscut prin tratatele de pace încheiate după primul război mondial. Convinsă de utilitatea realizării unei legături strînse între acordurile regionale de securitate realizate pe diferite continente — ca necesitate de neeludat decurgînd din indivizibilitatea păcii și securității — România a manifestat un viu interes față de Pactul Saavedra-Lamas. O dovedește clar declarația făcută de Nicolae Titulescu : *„România a hotărît să nu rămînă străină de acest mare instrument pacific"*. În consecință, România și celelalte țări ale Micii Înțelegeri și ale Înțelegerii Balcanice vor adera în anul 1935 la Pactul Saavedra-Lamas, realizînd, în procedurile convenite, schimbul instrumentelor de ratificare. Referindu-se la acest eveniment, Nicolae Titulescu avea să declare, la 16 iunie 1936 : *„În clipa în care toate țările sînt preocupate de securitatea europeană, Mica Înțelegere, dîndu-și socoteală mai mult ca oricînd că adevărata pace nu poate fi decît mondială, e fericită de a schimba, prin mijlocirea Argentinei, cu statele latino-americane, semnături prețioase, care vor contribui să mențină ordinea de lucruri actuale și să facă solidare continentul american cu cel european"*. Aderarea României la amintitul pact sud-american, în condițiile respectării depline a suveranității și independenței naționale, a rămînerii în vigoare a tuturor angajamentelor sale internaționale anterioare, însemna, în afara unui omagiu adus unei importante acțiuni de pace, o nouă concretizare a dorinței sincere și constante de a dezvolta legăturile de prietenie și colaborare pașnică între țara noastră și statele latino-americane.

Caracterizată prin efortul de a identifica noi căi și mijloace pentru salvgardarea păcii și securității internaționale, colaborarea româno—latino-americană din perioada interbelică apare ca semnificativă pentru posibilitatea de înțelegere și acord atunci cînd statele urmăresc cu sinceritate împlinirea unor acte în beneficiul general al umanității.

Întrerupte vremelnic în timpul celui de-al doilea război mondial, relațiile diplomatice ale României cu aceste state aveau să fie reluate sau stabilite pe baze noi, după cum urmează : cu *Argentina* (1946), *Uruguay* (1956), *Cuba* (1960), *Brazilia* (1961), *Chile* (1965), *Venezuela* (1967), *Columbia* (1967), *Peru* (1968), *Ecuador* (1968), *Bolivia* (1969), *Costa Rica* (1970), *Panama* (1971), *Trinidad-Tobago* (1972), *Mexic* (1973), *Guyana* (1973), *Honduras* (1973). Avînd bogate tradiții, stimulate de numeroase afinități, relațiile României cu statele latino-americane au cunoscut o evoluție continuu ascendentă în perioada de după cel de al doilea război mondial. Politica externă de pace și cooperare cu toate țările lumii, promovată cu înaltă principialitate și profundă consecvență de către România socialistă, progresul multilateral al economiei românești ce a creat premisele unei inserări mereu mai active în circuitul economic mondial, pe de-o parte, pozițiile realiste manifestate de majoritatea statelor latino-americane și tendințele lor, tot mai frecvent exprimate, de a-și lărgi relațiile cu țări de pe alte continente, inclusiv cu țările socialiste, pe de altă parte, și, în fine, necesitatea cooperării ,resimțită deopotrivă de ambele părți ca un imperativ major al epocii noastre, au făcut ca relațiile postbelice între țara noastră și statele latino-americane să dobîndească constant noi amplitudini. Animate de generoasele idei ale păcii și colaborării, de dorința de întărire continuă a relațiilor reciproce, de hotărîrea de a extinde și diversifica permanent raporturile în domeniile politic, economic, tehnico-științific, cultural ș.a., România și statele latino-americane relevă necesitatea și posibilitatea unei cooperări fructuoase între toate țările lumii, valențele mereu mai bogate ale prezenței și acțiunii statelor mici și mijlocii în viața internațională contemporană. Tabloul complex al relațiilor româno—latino-americane din perioada postbelică va fi prezentat în numărul următor al revistei.

REFLECTOR

Progresele colaborării andine

Recent, a avut loc, în capitala peruană, cea de-a patra reuniune ministerială anuală a Pactului andin. Creată în 1969, cu participarea a cinci state — Bolivia, Columbia, Chile, Ecuador, Peru — această organizație economică subregională latino-americană a fost concepută drept un instrument de natură a stimula cooperarea țărilor membre, în vederea facilitării dezvoltării lor economice, a creșterii posibilităților lor de replică în fața capitalului și monopolurilor străine, pentru eradicarea dominației economice externe și întărirea independenței naționale. Ulterior, la Pactul andian a aderat și Venezuela.

Unul din obiectivele de bază ale organismului — și, în același timp, un mijloc fundamental de atingere a scopurilor generale urmărite — îl constituie valorificarea, în beneficiul propriilor popoare, a uriașelor resurse de care dispun țările membre, valorificare a cărei traducere în fapt să fie realizată în primul rînd prin eforturile interne ale fiecărui stat, cooperării reciproce revenindu-i tocmai rolul de a potența aceste eforturi. În ciuda obstacolelor și dificultăților, țările andine au obținut pe acest drum, în răstimpul celor patru ani de existență a organizației, însemnate rezultate, la dobîndirea cărora colaborarea reciprocă a adus o contribuție importantă. Astfel, încă acum mai bine de doi ani, statele membre au hotărît să inițieze un amplu program de dezvoltare industrială, pentru accelerarea progresului economic, îmbunătățirea balanțelor comerciale și de plăți și pentru asigurarea unui grad mai înalt de exploatare a propriilor resurse în interesul național. Programul a preconizat — pe lîngă înlocuirea cu produse industriale provenind din fabricație internă sau din schimburi reciproce a unei însemnate părți din importuri din afara zonei (pentru a slăbi presiunea lipsei de devize) — aplicarea aceluiași „tratament" capitalului străin, urmărindu-se trecerea sub control intern a întreprinderilor străine. În acest sens, s-a prevăzut ca principalele domenii ale activității economice să fie rezervate capitalului autohton, iar cuantumul exporturilor companiilor străine să fie limitat la 14 procente anual. Printre acțiunile concrete întreprinse în țările membre, în această direcție, este de ajuns a aminti preluarea controlului național asupra unor principale bogății naturale în Chile, Peru, Ecuador, Venezuela etc. Poziții comune au fost adoptate de țările „grupului andin" și față de activitatea pe teritoriul lor a companiilor monopoliste multinaționale.

Relevînd rezultatele bune obținute în ce privește colaborarea economică intrazonală, recenta reuniune ministerială de la Lima a reafirmat dorința și hotărîrea țărilor membre de a lichida pe deplin dominația politică și economică străină, de a promova o politică corespunzătoare intereselor și aspirațiilor popoarelor respective, pronunțîndu-se pentru o largă colaborare în cadrul organizației, precum și pentru dezvoltarea colaborării cu toate statele latino-americane, cu toate țările lumii.

NICOSIA

Evoluția evenimentelor

Corespondență de la Ion Badea

Complexă dintotdeauna, situația din Cipru a cunoscut, în ultima lună, o înrăutățire îngrijorătoare, atît prin caracterul evenimentelor care au produs-o cît și prin consecințele lor posibile. Dificilului contencios intercomunitar, apărut după înlăturarea regimului colonial în august 1960, dar aflat pe făgașul solid al negocierilor, i s-au suprapus, practic din 1970, un „al doilea front", deschis în cadrul comunității greco-cipriote, prin violențe, teroare și șantaj, de grupările paramilitare ilegale, cunoscute sub denumirea de „Eoka II" și inspirate de generalul Ghiorghis Grivas-Dighenis. De la mijlocul lunii iulie a.c., atentatele cu bombe, atacurile cu arme automate în plină zi și în plină stradă asupra unor persoane, bunuri sau instituții ale statului au dobîndit, însă, o virulență fără precedent, culminînd cu răpirea, la 27 iulie, a ministrului justiției, Christakis Vakis (deținut încă de teroriști), cu tentativa eșuată de răpire a ministrului de interne și cu atacul respins de forțele de securitate asupra reședinței de vară a președintelui Makarios. Violența a urmat de data aceasta o traiectorie atît de bruscă încît, la un moment dat, amenința să se transforme într-un pericol iminent.

Ce vrea generalul Grivas ? Este o întrebare pe care și-o pun chiar și observatorii avizați ai problemelor cipriote. Pentru că, trebuie spus de la început, nici o dată pînă acum, generalul sau grupările sale — formate din elemente ultrareacționare — nu au formulat în fața opiniei publice un program politic. La 1 august, pe străzile Nicosiei au fost răspîndite pentru prima dată afișe semnate de Grivas, prin care acesta adresa președintelui Makarios un ultimatum, cerînd în schimbul eliberării lui Christakis Vakis : referendum imediat asupra Enosis (alipirea la Grecia) ; noi alegeri prezidențiale ; arhiepiscopul Makarios să aleagă între biserică și politică ; amnistie pentru membrii Eoka arestați ; reprimirea în posturi a celor destituiți pentru complicitate la activitățile teroriste. Peste patru zile, o declarație de 7 file a generalului adresată ziarelor reitera condiționarea de către acesta a oricărei evoluții spre normalizare de demisia președintelui Makarios, ales cu o majoritate zdrobitoare de popor (96 la sută din voturi în 1968) și reconfirmat în 1973.

O îngrijorare deosebită a produs în Cipru, și nu numai în Cipru, modul în care șeful lui „Eoka II" și cei din anturajul său înțeleg să-și promoveze vederile. Grivas a declarat în ultimul său ultimatum că nu acceptă să poarte discuții prin presă. O invitație pentru convorbiri în trei, la Atena — între președintele Papadopoulos, președintele Makarios și generalul Grivas, lansată de ziarul grec „Eleftheros Kosmos" — nu a fost acceptată de el, deși președintele Makarios a răspuns pozitiv imediat. „Eoka II", prin șeful său, a pus condiții și se declara liberă să-și aleagă cum dorește mijloacele și metodele pentru înfăptuirea lor. Documentele găsite asupra lui Stavros Stavrou — „Syros", locțiitorul lui Grivas și comandantul militar al lui „Eoka II", arestat la 9 august, la Limasol, probează, totodată, fără putință de tăgadă că această organizație ilegală punea la cale asasinarea președintelui Makarios și înfăptuirea unei lovituri de stat pentru lichidarea independenței Ciprului.

Dar, așa cum a dovedit încă o dată acțiunea populară de protest organizată la 10 august din inițiativa sindicatelor în întregul Cipru, majoritatea covîrșitoare a cipriolților greci dezaprobă ferm și categoric planurile lui „Eoka II", strîngîndu-și rîndurile pentru sprijinirea politicii promovate de guvernul președintelui Makarios.

Cu sprijinul deplin al populației, guvernul Makarios este hotărît să înfrîngă teroarea prin mijloacele prevăzute de constituție. Numeroși conducători ai „Eoka", între care și „Syros", au fost arestați. Mulți dintre complici, infiltrați în poliție sau în aparatul de stat, au fost înlăturați. Deși reales prin voința unanimă a poporului, în februarie 1973, președintele Makarios a declarat că este gata să organizeze noi alegeri prezidențiale dacă generalul Grivas va abandona violența, va părăsi ilegalitatea, își va expune deschis opiniile și programul politic și se va supune hotărîrii populare.

Observatorii reține, de asemenea, faptul că guvernul Greciei a condamnat public răpirea ministrului cipriot al justiției și actele de violență din Cipru, iar ministrul de externe al Turciei a reafirmat recent că guvernul țării sale se pronunță pentru soluționarea pașnică, prin negocieri, a problemei cipriote. Convorbirile intercipriote au fost reluate la 1 august și, de ambele părți, se exprimă convingerea că apropierea realizată este promițătoare, iar șansele unui acord, reale.

Toate aceste ultime aspecte, coroborate cu diminuarea vizibilă a activităților lui „Eoka II" în ultimele zile, intervenită după loviturile date de forțele de ordine, îndreptățesc încrederea că rațiunea și bunul simț vor pune stavilă ilegalităților și atentatelor la independența, suveranitatea și imunitatea statului cipriot.

A fost arestat, la Limassol, Stavros Stavrou — „Syros" — locțiitorul generalului Grivas

OTTAWA

Conferința „noului rol"

Încă de la început, reuniunea la nivel înalt a membrilor Commonwealth-ului a căutat și a găsit un stil nou — chiar dacă nu întru totul diferit de al reuniunilor anterioare — remarcat mai cu seamă prin absența formalismului și prin dorința discutării, cu egală răspundere din partea tuturor, a problemelor care îi preocupă pe toți membrii. Dacă anterioara întrunire, desfășurată în urmă cu doi ani și jumătate la Singapore, amînase hotărîrile „pentru mai tîrziu", discuțiile de la Ottawa, uneori înfierbîntate, evantaiul larg de probleme abordate (unele pentru prima oară la un asemenea nivel), rezoluțiile adoptate și comunicatul comun construiesc imaginea „noului rol" pe care membrii Commonwealth-ului doresc ca organizația lor să-l împlinească în viața politică internațională. Premierul canadian Pierre Elliott Trudeau a privit deschiderea conferinței și primirea șefilor de state și de guverne drept o îndatorire a sa, întîmpinîndu-i la centrul de conferințe, sarcină îndeplinită de obicei de secretarul general al Commonwealth-ului, trecut de astă dată în interior, în al doilea rînd al celor ce urau bun venit oaspeților. Așadar, chiar de la început, această ușoară „umbrire" a britanicilor genera comentarii despre egalitatea în drepturi a membrilor organizației și despre posibilitatea ca funcția de lider să fie îndeplinită și de alte state, în afara Marii Britanii.

Se pare că principalul atu al recent încheiatei întruniri a fost înțelegerea, de către toți membrii, a rațiunilor de existență ale organismului căruia îi aparțineau. La Singapore (și mai înainte) se discutase mult despre Commonwealth-ul perfect, imposibil de realizat. Or, acum, s-a preferat găsirea unor soluții proprii pentru fenomenele cu care sînt confruntați toți membrii, deopotrivă, în acest Commonwealth imperfect, existent astăzi, și care va rămîne astfel : state cu populație diferită, cu interese și tradiții deosebite, cu un nivel de dezvoltare economică diferit. Și, după înțelegerea acestei realități, a urmat acea căutare a „noului rol" pe care organizația celor 33 de state dorește să-l dețină în viața internațională, rol subliniat atît de premierul britanic Edward Heath, care se referea în principal la relațiile comerciale pe scară mondială, cît și de ceilalți membri, în special din continentul african, care întregeau domeniul comercial cu cel politic. Deosebirile de păreri asupra modului în care trebuie să se manifeste acest nou curs n-au lipsit, membrii afri-

Premierul Trudeau se adresează, în numele țării gazdă, participanților la reuniune

cani sau ai „Commonwealth-ului alb" (Australia, Noua Zeelandă) opunîndu-și, nu o dată, ideile celor ale guvernului britanic.

O pondere însemnată au avut-o în cadrul discuțiilor problemele economico-financiare. Premierul canadian remarca în discursul său inaugural că organizația e „o reflectare a dorinței membrilor de a se consulta și a coopera unii cu alții". Dar, avînd în vedere interdependența economică a lumii contemporane, o perfectă sau favorabilă cooperare numai în cadrul acestei organizații ar fi, pe de o parte, imposibilă, pe de alta, de nedorit. În ultimele decenii, de altfel, comerțul inter-Commonwealth a sporit cu 200 la sută, în timp ce schimburile mondiale au crescut cu 350 la sută. Adăugîndu-se marea varietate a nivelurilor economice ale membrilor și pierderea treptată a unor avantaje anterioare aderării britanice la C.E.E., e de înțeles de ce asemenea chestiuni au fost discutate cu atîta interes la Ottawa. Membrii Commonwealth-ului și-au exprimat speranța că atît viitoarele negocieri dintre C.E.E. și statele în curs de dezvoltare, cît și negocierile multilaterale G.A.T.T. de la Tokio vor acorda o atenție specială problemelor lor, ținînd seama de interesele lor comerciale, în așa fel încît „să se evite situația în care statele industrializate ar deveni și mai bogate, iar țările în curs de dezvoltare și mai sărace". Marea Britanie a refuzat propunerea ca reglementările existente în sînul Commonwealth-ului (mai favorabile țărilor respective decît cele cu Piața comună) să fie prelungite cu încă un an, dar a promis tuturor membrilor alte facilități și o contribuție mai marcată la apărarea intereselor țărilor în curs de dezvoltare la negocierile cu „cei nouă". Ultimele reuniuni ale Commonwealth-ului, chiar și cea de la Singapore, au înființat anumite organisme și fonduri economice pentru înlesnirea relațiilor între parteneri. La Ottawa, pe aceeași idee, s-a propus înființarea unui nou birou economic în cadrul Secretariatului general, în scopul centralizării asistenței economice și repartizării echitabile a fondurilor, precum și sporirea cotelor de asistență și a investițiilor prin forme multilaterale, alături de cele acordate pe cale bilaterală. Dar punerea în aplicare a acestor noi procedee de colaborare între membri și negocierea unor aranjamente specifice cu Piața comună pentru reglementarea exporturilor lor, și, poate, salvarea intereselor lor economice, vor cere timp, încît — așa cum nu o dată s-a subliniat — e greu de precizat dacă și cît de curînd decalajele economice vor fi depășite.

„Noul rol" s-a făcut simțit la Ottawa și atunci cînd au fost discutate problemele Africii australe. Pentru prima oară o conferință la acest nivel a Commonwealth-ului s-a ocupat îndeaproape de problema rhodesiană, mai ales reprezentanții membrilor africani manifestîndu-se foarte critici față de poziția Londrei în raporturile cu regimul lui Ian Smith. Conferința a cerut guvernului britanic să nu cedeze în discuțiile cu Ian Smith, să intervină pentru eliberarea deținuților politici, să ia măsuri pentru respectarea sancțiunilor economice aplicate Rhodesiei și extinderea lor la domeniile transporturilor aeriene, poștale și telecomunicațiilor. Un fapt care nu putea trece neobservat a fost sprijinirea de către Australia și Noua Zeelandă a propunerii de a se organiza, sub auspiciile Commonwealth-ului, o conferință pentru soluționarea problemei rhodesiene, propunere care, în ciuda opoziției britanice, a trezit interes. De altfel, Marea Britanie, recunoscînd eșecul politicii sale blînde în Rhodesia, s-a aflat în fața unei masive opoziții și în alte probleme privind continentul african, întocmai ca în urmă cu doi ani și jumătate, la Singapore. Exprimîndu-și dezacordul cu politica de apartheid a guvernelor minoritare din Africa australă, statele membre au cerut ca țările care întrețin relații economice cu Africa de Sud să întrerupă aceste relații, iar aliații Portugaliei să nu mai acorde sprijin politicii colonialiste dusă de această țară în continentul african. Această „ofensivă antirasistă a țărilor africane" — cum scriau corespondenții de presă — nu va putea avea cîștig de cauză, însă, decît printr-o realizare mai strînsă a unității africane și printr-un sprijin sporit acordat popoarelor din Africa australă în eforturile lor de a obține autodeterminarea și independența — și faptul a fost subliniat în mai multe rînduri, inclusiv în comunicatul final al conferinței.

Alte importante probleme ale vieții internaționale n-au fost trecute cu vederea. Participanții la întrunirea de la Ottawa și-au arătat îngrijorarea față de deteriorarea situației din Orientul Mijlociu, pronunțîndu-se pentru punerea în aplicare a rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967.

Un ușor dezacord s-a manifestat între Marea Britanie și ceilalți membri în problema nucleară. După ce s-a cerut guvernului britanic să condamne experiențele nucleare franceze din Pacific (cerere respinsă), reprezentanții Commonwealth-ului au publicat un apel pentru încetarea completă a experiențelor nucleare, în orice mediu, apel anexat comunicatului final.

Se înțelege că, la Ottawa, n-a fost realizată o unanimitate în hotărîri, dar, cel puțin de astă dată, nu s-a mai urmărit așa ceva. Revitalizarea Commonwealth-ului (căruia — scria corespondentul agenției „France Presse" — „îi rămîn o limbă comună, moravuri politice fundamentate pe parlamentarism, sporturi identice și o anume stare de spirit") a preocupat mai puțin ca formulă și mai mult ca fond. O parte din conducătorii statelor membre își manifestau bucuria că organismul nu se destramă și că fixarea unei alte conferințe de acest gen, peste alți doi ani, poate fi interpretată ca un semn de stabilitate, chiar dacă e vorba de o stabilitate în incertitudine. Privind, însă, situația mai îndeaproape, ceea ce s-a remarcat la Ottawa a fost, în special, dorința fermă afirmată a membrilor organizației de a participa activ la rezolvarea problemelor vieții internaționale — fie ele legate de colonialism sau politică nucleară, fie economice sau monetare — de a întreține relații multilaterale, în deplină egalitate, de a deschide, într-un fel, organizația lumii. S-ar putea ca acesta să fie sensul în care să se manifeste cel mai pozitiv acel „nou rol" dorit de Commonwealth.

Stelian Țurlea

MOSCOVA

Vizita premierului iranian

Corespondență de la Laurențiu Duță

Capitala sovietică nu cunoaște, în aceste zile, așa-numita vacanță diplomatică ce intervine în timpul verii.

Săptămîna trecută, a avut loc vizita oficială a premierului iranian Amir Abbas Hoveyda, ca răspuns la cea efectuată de premierul A. N. Kosîghin în Iran, la începutul acestui an. Cu acest prilej, primul ministru iranian a fost primit, succesiv, de L. I. Brejnev, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., și N. V. Podgornii, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

Contactele sovieto-iraniene la nivel înalt au devenit tradiționale, numai în ultimii trei ani avînd loc patru asemenea contacte oficiale. Conținutul actualelor convorbiri s-a axat, potrivit aprecierilor presei sovietice, pe probleme ale colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări. De altfel, acest domeniu al re-

Aflat în vizită la Moscova, premierul iranian Hoveyda a fost primit de L. I. Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S.

laţiilor sovieto-iraniene a căpătat o importantă dezvoltare în ultimii ani, mai ales după încheierea tratatului de colaborare economică pe 15 ani, semnat în timpul vizitei făcute în U.R.S.S. de şahinşahul Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, în toamna anului 1972. În martie, premierul sovietic Alexei Kosîghin a participat personal la solemnitatea dării în exploatare a marii uzine siderurgice de la Ispahan, construită cu asistenţa U.R.S.S. Tot atunci, a fost semnat şi un acord cu privire la colaborarea în domeniul lărgirii capacităţilor acestei uzine pînă la 4 000 000 tone de oţel pe an. Iar despre darea în funcţiune (în 1970) a conductei transiraniene, care transportă gaze naturale în zonele de frontieră sovietice, presa ambelor ţări a scris în repetate rînduri.

Pe plan cultural şi tehnico-ştiinţific, după cum arată presa sovietică, relaţiile dintre cele două ţări se dezvoltă, de asemenea, în baza unor acorduri, precum şi a planului de schimburi pe anii 1972—1976. Pe scurt, suficiente domenii care oferă prilejul unor intense schimburi de vederi.

În cursul recentelor tratative, conducătorii celor două guverne au apreciat această colaborare prin prisma relaţiilor generale dintre ţările respective. „Poporul sovietic şi poporul iranian, arăta A. N. Kosîghin, dau o înaltă apreciere faptului că la frontiera dintre ele, care se întinde pe o distanţă de 2 500 kilometri, s-a instaurat o atmosferă de pace şi calm". Şeful guvernului sovietic a subliniat că linia spre dezvoltarea colaborării sovieto-iraniene „contribuie la consolidarea păcii în Orientul Mijlociu şi la întărirea securităţii internaţionale în ansamblu". Vorbind despre relaţiile U.R.S.S. cu Iranul, precum şi alte ţări din zonă, ca India, Afganistan, Irak, Turcia şi Pakistan, A. N. Kosîghin a spus că Uniunea Sovietică este interesată şi face tot ce depinde de ea ca relaţiile sale cu aceste ţări să fie de bună vecinătate, colaborare paşnică şi înţelegere reciprocă. Premierul sovietic a evidenţiat în mod deosebit, „foarte importanta sferă de activitate comună (sovieto-iraniană), cum ar fi colaborarea în interesul unei destinderi continue şi al întăririi păcii şi securităţii în Orientul Mijlociu şi Apropiat".

La rîndul său, evocînd unele obiective ale colaborării economice iraniano-sovietice (printre care barajul de pe rîul Arax, conducta de gaze transiraniană, uzina constructoare de maşini de la Arak), premierul Hoveyda a arătat că „ţelul politicii Iranului constă în menţinerea independenţei, suveranităţii şi integrităţii teritoriale a ţării ; ea prevede, totodată, o activitate continuă, multilaterală şi consecventă, îndreptată spre întărirea bazelor păcii şi securităţii internaţionale". „Noi, a continuat primul ministru iranian, considerăm, de asemenea, că egalitatea în drepturi între state constituie o bază a relaţiilor internaţionale sănătoase şi progresiste. Adevărata independenţă politică trebuie să fie însoţită de independenţa economică, iar independenţa economică este posibilă numai în condiţiile dominaţiei absolute şi ferme a statului asupra bogăţiilor şi resurselor naturale". Şeful guvernului iranian a exprimat convingerea fermă a ţării sale asupra necesităţii dezarmării pe toate continentele.

Comunicatul comun sovieto-iranian, dat publicităţii la Moscova luni dimineaţa, consemnează, printre altele, „apropierea sau identitatea punctelor de vedere asupra problemelor discutate". Dintre documentele sovieto-iraniene semnate în urma tratativelor, comunicatul comun menţionează acordul privind colaborarea în domeniul preîntîmpinării deturnării avioanelor civile, precum şi protocolul suplimentar la tratatul dintre cele două guverne cu privire la regimul de frontieră între cele două ţări şi la modul de reglementare a conflictelor şi incidentelor de frontieră, încheiat la 14 mai 1957 în legătură cu frontiera de la nodul hidraulic al bazinului Arax şi barajul Milsko-Mugan.

BEIRUT

Convorbirile dintre Siria şi Liban

Corespondenţă de la Crăciun Ionescu

Simbătă 11 august, spre miezul nopţii, la intrarea elegantului Park Hotel din Chtaura, localitate vestită pentru podgoriile şi livezile sale, situată la 40 km est de Beirut, de cealaltă parte a munţilor Liban, numeroşi ziarişti aşteptau nerăbdători încheierea convorbirilor ce se desfăşurau, de peste zece ore, în sala cazinoului, între miniştrii afacerilor externe ai Siriei şi Libanului. Ei sperau că vor putea anunţa chiar în noaptea aceea hotărîrea privind redeschiderea frontierelor dintre Siria şi Liban. Mai mult, în redacţiile cotidienelor de la Beirut machetele paginilor erau pregătite pentru această eventualitate. Dar, la orele 23,30, cînd vicepreşedintele Consiliului de Miniştri şi ministru al afacerilor externe sirian, Abdel Halim Khaddam, a ieşit din sala de conferinţă declarînd „vom relua convorbirile după ce ne vom consulta cu guvernele noastre", entuziasmul reprezentanţilor presei s-a diminuat, aceştia fiind afectaţi că au ratat titluri „tari" pentru ediţiile de duminică.

Chtaura este cunoscută nu numai pentru vinurile sale, pe care le întîlneşti în toate magazinele din Beirut şi în alte ţări. Aflat într-o regiune pitorească, cu climă extrem de plăcută, oraşelul a devenit un loc căutat pentru vacanţele estivale. Întîmplarea a făcut ca în aceste zile la Park Hotel să locuiască 12 perechi de tineri căsătoriţi, ceea ce l-a făcut pe ministrul de externe libanez, Fouad Naffah, să numeas-

Convorbirile siriano-libaneze: în dreapta, vicepremierul şi ministru de externe sirian Abdel Halim Khaddam ; în stînga, ministrul de externe libanez, Fuad Naffah

că Chtaura „orașul lunilor de miere", remarcă completată imediat de unii ziariști ....și a lunii de miere care se înfiripă între libanezi și sirieni".

Raporturile dintre cele două state vecine — care, de la proclamarea independenței, n-au stabilit încă relații diplomatice între ele — au cunoscut pe parcursul ultimelor trei decenii diverse sinuozități, fără să stînjenească însă prea mult volumul ridicat al schimburilor comerciale.

Evenimentele din mai a.c., petrecute în Liban și interpretarea ce li s-a dat la Damasc, au condus autoritățile siriene să adopte hotărîrea unilaterală de a închide frontierele cu vecina sa. Șoseaua Beirut-Damasc (109 km), altădată sufocant de aglomerată de convoaiele nesfîrșite de taxiuri și camioane grele ce transportau pasageri și mărfuri pînă departe, în inima Peninsulei Arabice, a devenit dintr-o dată pustie, începînd de la Chtaura pînă dincolo de frontiera siriană. Cele peste trei luni, de cînd frontierele sale terestre sînt complet închise, au fost resimțite din plin de economia Libanului, pierderi substanțiale fiind înregistrate atît la exporturile de mărfuri proprii — îndeosebi citrice, mere, păsări și ouă — cît și la comerțul de tranzit. Calculele estimative situează aceste pagube la cîteva sute de milioane lire libaneze. (În cadrul dezbaterilor recente din parlament privind votul de investitură a noului cabinet s-a anunțat suma de 600 milioane lire, adică circa 250 milioane de dolari). La aceasta se adaugă lipsa tot mai simțită a mîinii de lucru, în special în construcții, care vine obișnuit din Siria.

În contextul respectiv, redeschiderea frontierelor este o problemă vitală pentru Liban, plasîndu-se pe primul plan al preocupărilor guvernului Takieddine Solh, instalat la 9 iulie a.c. În ultima lună, guvernanții libanezi au făcut mai multe tentative pentru a se ajunge la o înțelegere. Vizita doctorului Nazih Bizri, ministrul economiei și comerțului libanez în capitala siriană, inaugurarea cu acest prilej a pavilionului Libanului la Tîrgul internațional de la Damasc și lunga sa întrevedere cu președintele Hafez El-Assad s-au dovedit deschizătoare de drumuri, stabilindu-se ca între cele două părți contactele să fie continuate neîntîrziat la nivelul miniștrilor de externe.

În consecință, joi 9 august, șefii diplomațiilor libaneze și siriene s-au întîlnit într-o primă reuniune pe teritoriul Siriei, la punctul de frontieră Jdeidet-Yabous. Prima întîlnire dintre vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministrul afacerilor externe sirian, Abdel Halim Khaddam, și ministrul de externe libanez, Fuad Naffah, ambii fiind însoțiți de puternice delegații diplomatice și militare, s-a consumat pe parcursul a șapte ore de convorbiri, partea siriană prezentînd dosarele problemelor în suspensie între cele două țări. Aceste probleme se referă la relațiile autorităților libaneze cu rezistența palestiniană, activitatea refugiaților politici sirieni în Liban ostili regimului de la Damasc, statutul privind asistența socială a celor cîteva sute de mii de muncitori agricoli sirieni care lucrează sezonier pe teritoriul libanez etc.

Convorbirile de la Jdeidet-Yabous, cu toată atmosfera optimistă care a domnit, nu s-au încheiat cu un rezultat decisiv, hotărîndu-se ca dezbaterea problemelor în litigiu să fie continuată două zile mai tîrziu, pe teritoriul libanez, la Chtaura. Dar nici aici nu s-a ajuns la adoptarea mult așteptatei decizii de redeschidere a frontierei. O nouă rundă de convorbiri a fost stabilită, de data aceasta în capitala siriană, ministrul de externe libanez acceptînd să se deplaseze la Damasc pentru discuția finală.

La încheierea convorbirilor de la Chtaura, Fuad Naffah a declarat reprezentanților presei : „N-am ascuns optimismul meu după prima întîlnire cu Abdel Halim Khaddam. Reuniunea noastră de astăzi constituie o urmare a celei precedente ; este normal să fiu și mai optimist acum".

Între timp, în cursul dimineții de sîmbătă, președintele sirian, generalul Hafez El-Assad, l-a primit pe ministrul poștelor și telecomunicațiilor libanez, Tony Frangie, fiul președintelui republicii libaneze, în onoarea căruia primul ministru al Siriei a oferit un dejun.

La Beirut se consideră că această săptămînă va fi hotărîtoare pentru relațiile dintre cele două țări, exprimîndu-se speranța că ea va duce la deplina normalizare a relațiilor dintre cele două țări.

Interceptarea avionului libanez

Vineri, 10 august

— **Beirut. 19 h. 39 G.M.T.** (toate referirile au în vedere această oră). Prima știre potrivit căreia în jurul orei 18,45 în apropierea aeroportului internațional din Beirut s-ar fi produs un incident în timp ce două avioane de vînătoare, aparținînd Israelului, îl survolau, iar artileria antiaeriană libaneză deschisese focul.

20 h. 01. Din Beirut se anunță interceptarea de către reactoare israeliene a unui avion de tip „Caravelle" — aparținînd companiei libaneze „Middle East Airlines" — care urma să efectueze un zbor pe ruta Beirut — Bagdad.

20 h. 24. Interceptarea este confirmată din sursă militară libaneză. Se precizează că ea a avut loc la ora 18,45 și că avioane de vînătoare libaneze au decolat pentru a urmări cele trei avioane ce se îndreptau spre sud. Artileria antiaeriană a deschis focul.

20 h. 27. Dr. Jaoud Hachem, ministrul irakian al planului, se află la bordul avionului „Caravelle", alături de alți 73 pasageri, în cea mai mare parte irakieni. Cei șapte membri ai echipajului sînt libanezi.

21 h. 32. Patru lideri ai Frontului de Eliberare Arab (F.L.A.) s-ar găsi la bordul avionului — se află la Beirut din sursă palestiniană.

21 h. 45. Ministerul libanez al apărării dă publicității un comunicat în care relatează circumstanțele interceptării. La cîteva minute după ce aparatul a decolat (ora 18,45 — 21 h. 45 ora locală) au apărut două avioane inamice care zburau la joasă altitudine, deasupra aeroportului. Puțin mai tîrziu, turnul de control al aeroportului din Beirut a făcut cunoscut că a fost informat de pilot că cele două avioane i-au cerut să se îndrepte spre sud. În același moment, alte formații de avioane israeliene survolau la diverse altitudini Marjayoun, Tyr, Saida, Damour din Liban precum și Marea Mediterană.

21 h. 46. Tel Aviv. Se anunță în mod oficial că avionul a aterizat în Israel.

21 h. 58. Comitetul Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei — O.E.P. — s-a reunit imediat după interceptarea avionului — declară o sursă palestiniană.

22 h. 08. Avionul a aterizat pe o bază militară în Israel la ora 19 h. 30, declară un purtător de cuvînt al armatei israeliene. După controlul identității pasagerilor și interogarea lor, avionul este autorizat să decoleze spre Beirut.

22 h. 27. „Caravelle" revine la Beirut și aterizează pe un aeroport militar la ora 22 h. 17. Apoi, pasagerii sînt conduși în sala de tranzit a aeroportului internațional, unde se aflau directorul forțelor securității interioare libaneze, procurorul statului și ambasadorul Irakului la Beirut.

22 h. 30. Toți pasagerii au fost lăsați să-și continue călătoria, declară un purtător de cuvînt israelian.

Sîmbătă, 11 august

0 h. 45. Agenția palestiniană de informații W.A.F.A. confirmă, la rîndul său, că toți pasagerii avionului interceptat au revenit la Beirut. Potrivit agenției, „la bordul aparatului «Caravelle» nu se afla nici un membru al unei organizații palestiniene, indiferent cum se numește ea". În afara verificării identității pasagerilor, autoritățile israeliene care i-au interogat au insistat să afle dacă, printre ei, nu se află palestinieni. Pasagerii au precizat că între numeroasele personalități care așteptau avionul pe aeroportul militar de lîngă Haifa se găsea șeful statului major al armatei israeliene, generalul David Eleazar.

3 h. 45. Takieddine Solh, primul ministru libanez, a declarat că țara sa va cere convocarea Consiliului de Securitate pentru examinarea acestei intervenții. El a adăugat, de asemenea, că o reuniune a comisiei de armistițiu libano-israeliene a a fost convocată pentru dezbaterea aceluiași incident. De asemenea, Libanul va depune o plîngere Organizației Aviației Civile Internaționale (O.A.C.I.).

10 h. 47. Toți pasagerii avionului „Caravelle" interceptat vineri au părăsit Beirutul pentru Bagdad, la bordul unui aparat al companiei „Araqi Airlines.

14 h. 00. Ministrul libanez al informațiilor, Fehmi Chahine, ține o conferință de presă consacrată „actului israelian de piraterie de vineri seara" — anunță la Beirut Ministerul Informațiilor.

14 h. 05. Agenția France Presse anunță de la Națiunile Unite că delegația Libanului a cerut convocarea Consiliului de Securitate al O.N.U. consacrată analizării incidentului.

19 h. 31. În cursul unei conferințe de presă — convocată la 24 de ore după incident — generalul Moshe Dayan a anunțat că deturnarea avionului a avut drept scop capturarea liderilor Frontului pentru Eliberarea Palestinei, condus de dr. Georges Habache.

21 h. 46. Tel Aviv. Asociația piloților de linie israelieni a condamnat interceptarea de către aviația militară a Israelului a avionului aparținînd companiei libaneze „Middle East Airlines". „Asociația noastră nu poate accepta și fi de acord cu această acțiune", declară președintele ei, căpitanul Itzak Shaked.

Seara, deputați israelieni din opoziție au lansat un apel cerînd ca „generalul Dayan, ministrul apărării, care și-a asumat răspunderea percheziționării avionului irakian constrîns să aterizeze în Israel, să-și prezinte demisia".

22 h. 09. Într-un interviu acordat în exclusivitate agenției U.P.I., Georges Habache confirmă că, împreună cu doi colegi ai săi, fusese înscris printre călătorii avionului „Caravelle" închiriat de compania de transporturi aeriene irakiană și constrîns să aterizeze în Israel. Liderul palestinian a subliniat că, deși Frontul pentru Eliberarea Palestinei a fost un pionier al deturnărilor de avioane, această organizație nu mai intenționează să înfăptuiască asemenea acțiuni în viitorul previzibil.

Luni, 13 august

19 h. 00. La New York începe reuniunea Consiliului de Securitate al O.N.U.

Surse : **Agențiile M.E.N., France Presse, W.A.F.A., U.P.I.**

Primul forum european al femeilor

Maria Groza
vicepreședintă a Consiliului Național al Femeilor

În cunoscuta sală de ședințe de la Dipoli, de lîngă Helsinki, unde au avut loc consultările preliminare pentru pregătirea Conferinței general-europene, într-un decor natural care reproduce, la scară locală, elementele tipice naturii finlandeze — lacurile, pădurile de pin și mesteacăn, stîncile roșietice — s-au întîlnit, de această dată, reprezentantele femeilor din țările europene, spre a discuta despre pacea, înțelegerea și liniștea națiunilor continentului.

Tema conferinței, care a durat trei zile, se plasează în stringentă actualitate politică: „Securitatea și cooperarea în Europa; condiția femeii în societățile industrializate europene". Participarea, foarte largă, reliefează interesul nemijlocit al mișcării europene a femeilor pentru problematica în discuție: au luat parte 173 de delegate, reprezentante ale organizațiilor naționale de femei din 26 de țări ale continentului, precum și ale unor organizații internaționale prestigioase, între care O.N.U., Federația Democrată Internațională a Femeilor, Consiliul Internațional al Femeilor, Uniunea Femeilor Europene, Liga pentru Pace și Libertate, Federația mondială a femeilor cu diplome universitare, Asociația mondială a femeilor din agricultură, Consiliul Internațional al Femeilor Social-Democrate și altele.

Întrunirea — care are, între altele, meritul de a fi primul forum al femeilor europene consacrat securității și cooperării — a fost convocată ca urmare a unei valoroase inițiative a organizațiilor femeilor din Finlanda, pe linia preocupărilor, devenite tradiționale, ale acestei țări în direcția promovării înțelegerii și bunei vecinătăți în Europa. Scopul a fost de a reuni delegatele organizațiilor naționale și internaționale de femei, reprezentînd cele mai variate convingeri și orientări politice și profesionale, pentru o dezbatere deschisă și constructivă pe marginea unei problematici de interes fundamental pentru toate popoarele, pentru întreaga opinie publică din Europa.

Și, aș dori să arăt de la început, această primă manifestare s-a dovedit — grație spiritului de lucru și cooperare în care s-a desfășurat, dezbaterii interesante pe care a prilejuit-o și, nu în ultimul rînd, discuțiilor pe care le-a ocazionat și care, desigur, vor continua — o reușită certă, fiind la înălțimea țelurilor nobile pe care și le-a propus. La aceasta a contribuit în mare măsură și faptul că reuniunea reprezentantelor femeilor europene s-a desfășurat în condiții noi, în care Europa traversează o perioadă de consolidare a destinderii, de accentuare a tendințelor pozitive către pace, securitate și cooperare. Ea a avut loc după încheierea cu rezultate pozitive a primei faze a Conferinței de la Helsinki pentru securitate și cooperare europeană.

După cum a apreciat tovarășul Nicolae Ceaușescu, la promovarea destinderii, la îmbunătățirea relațiilor între țările europene, la pregătirea și convocarea Conferinței general-europene au contribuit în mod hotărîtor, alături de guverne, popoarele europene, masele largi populare, forțele social-politice progresiste și democratice din diferite țări, opinia publică. Iar această contribuție este pe deplin justificată. Fiind direct interesate în statornicirea unor raporturi de încredere și cooperare, popoarele au acționat și acționează viguros pentru pace și cooperare pe continent, pentru construirea unor relații noi, bazate pe dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, a unui sistem de securitate trainic, în care fiecare țară să aibă garanția că niciodată, în nici o împrejurare, nu va fi victima recurgerii la forță sau la amenințarea cu folosirea forței.

Pe această linie este, de asemenea, recunoscut că un rol activ și însemnat în promovarea securității și cooperării pașnice în Europa l-au avut și îl pot avea în continuare femeile europene. Este unanim admis astăzi că o puternică forță în viața lumii contemporane, a Europei, o reprezintă sutele de milioane de femei, preocupate în mod vital de înlăturarea războaielor, a vărsărilor de sînge cărora fiii lor trebuie să le dea tribut, de crearea unor relații de pace și bună înțelegere între popoare. Acest adevăr a fost puternic reliefat la Conferința de la Dipoli a reprezentantelor femeilor europene, numeroase delegate accentuînd faptul că femeile pot participa activ la încurajarea eforturilor guvernelor, la mobilizarea opiniei publice pentru promovarea obiectivelor de bază ale securității pe continent. În acest spirit, una dintre participantele la reuniune arăta: „Femeile sînt vital interesate în statornicirea securității și cooperării europene. Soții lor, copiii lor, casele lor, întreaga lor viață, toate ar rămîne fără viitor dacă lipsește securitatea. Așa încît femeile europene se preocupă de securitate, și tot atît de mult, de cooperare, fiind interesate să acționeze în comun în vederea atingerii acestor țeluri".

Schimbul de păreri pe marginea problemelor securității și cooperării a degajat o serie de idei, sugestii, propuneri, aprecieri privind modalitățile și căile de acțiune ale femeilor europene în direcția acestor obiective. În comunicatul adoptat la încheierea lucrărilor se consemnează că, „în rapoarte și discuții, participantele și-au exprimat satisfacția în legătură cu faptul că în prezent se constată o destindere și o îmbunătățire, mai mari ca oricînd în trecut, în atmosfera politică a Europei. Ele și-au exprimat satisfacția în legătură cu rezultatele primei faze a Conferinței privind securitatea și cooperarea în Europa, precum și dorința ca lucrările acestei conferințe, bazate pe deciziile luate în urma consultărilor preliminare, să conducă fără întîrzieri nejustificate la încheierea cu succes a reuniunii și la edificarea păcii și securității europene". În mod concret, pe lîngă afirmarea sprijinului ferm al mișcărilor naționale de femei reprezentate la Dipoli față de opera începută, au fost identificate căi specifice de acțiune ale organizațiilor de femei în direcția acestui obiectiv. A reieșit că, practic, alături de guverne și întreaga opinie publică, femeile din țările Europei pot contribui la promovarea tuturor obiectivelor Conferinței, fie că este vorba de promovarea cooperării în diferite domenii, sau de edificarea unui cadru de securitate, întemeiat pe normele dreptului internațional. S-au preconizat, pentru aceasta, forme dintre cele mai variate, flexibile, pe plan național și internațional, cum sînt întîlnirile, mesele rotunde, colocviile și seminariile reprezentantelor organizațiilor de femei, care, pe lîngă contribuția la depistarea unor căi specifice de lucru în direcția securității și cooperării, reprezintă, prin ele însele, un aport la sporirea încrederii, la mai buna cunoaștere a popoarelor europene, ceea ce nu se poate repercuta decît pozitiv asupra cursului destinderii. Este bine, cred, că s-a constatat un consens unanim asupra utilității amplificării întîlnirilor viitoare ale femeilor europene, conturîndu-se și ideea acțiunii către o nouă conferință a organizațiilor naționale de femei, cu participare general-europeană.

În ceea ce privește problema condiției

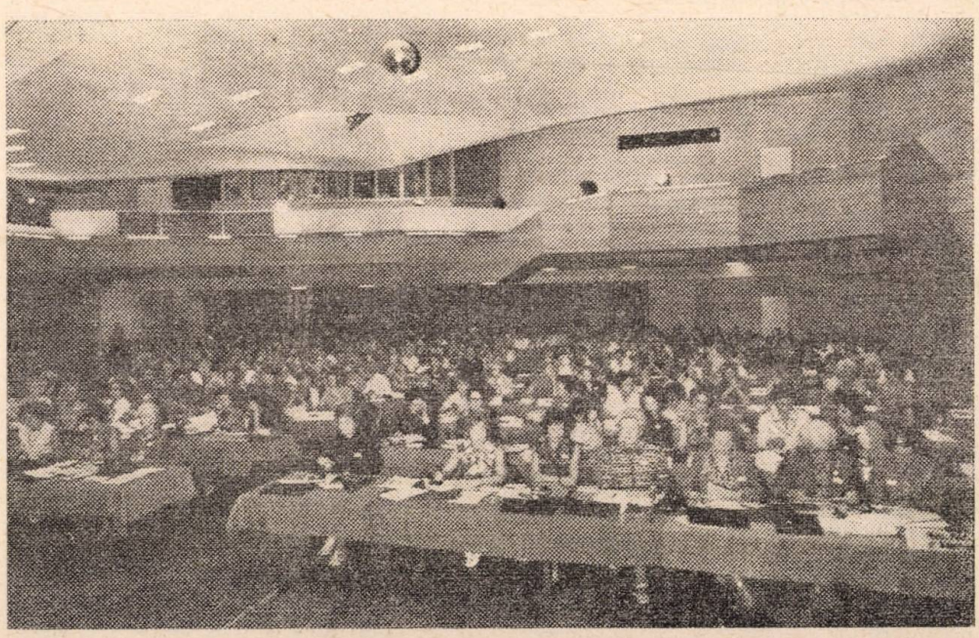

La Dipoli, discutînd despre securitate și cooperare: 173 de delegate reprezentînd organizații de femei din 26 de țări ale continentului

femeii în societățile industrializate europene, dezbaterile s-au axat, în special, pe două aspecte : femeia în familie și în procesul educației, precum și femeia în societate și în muncă. În dezbateri s-au prezentat multiple probleme ale condiției femeii în societatea modernă, ale efectelor revoluției tehnico-științifice contemporane asupra vieții femeilor din țările europene. Concluzia cea mai generală a fost că societățile industrializate din majoritatea țărilor europene solicită o participare sporită a femeii pe toate planurile vieții sociale, ceea ce reclamă o mai mare preocupare pentru orientarea profesională, educația și pregătirea de specialitate a femeilor, pentru asigurarea unor măsuri cu caracter social care să permită femeilor să-și exercite cît mai deplin rolurile lor multiple de participante la procesul producției materiale și al creației spirituale, la viața politică și obștească și, în același timp, realizarea înaltei misiuni a femeii ca mamă și soție, responsabilitatea ei în familie, în educarea tinerei generații.

În legătură cu rezultatele reuniunii, aș vrea să menționez și faptul că participantele au salutat cu satisfacție hotărîrea Adunării Generale a O.N.U. de a proclama anul 1975 drept „An internațional al femeii".

Delegația noastră a arătat că, aparținînd unei țări care se pronunță cu fermitate și acționează consecvent pentru înfăptuirea unui sistem durabil de securitate și cooperare în Europa, femeile din România sînt sincer atașate cauzei edificării unui continent al păcii și înțelegerii — fapt ilustrat atît de sprijinirea activă a politicii guvernului român în această direcție, cît și de dezvoltarea permanentă a relațiilor dintre Consiliul Național al Femeilor și organizațiile similare din celelalte țări europene. Delegația a înfățișat rolul crescînd pe care îl au femeile în România de astăzi. În context, ne-am referit la Hotărîrile plenarei C.C. al P.C.R., adoptată recent, intitulată sugestiv „Cu privire la creșterea rolului femeii în viața economică, politică și socială a țării", prin care, între altele, Consiliul Național al Femeilor este chemat „să-și aducă o contribuție și mai mare la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru de asigurare a unei securități reale în Europa, pentru instaurarea unor relații noi între state, care să excludă forța și amenințarea cu forța, pentru reducerea trupelor și realizarea în fapt a dezarmării generale".

Totodată, delegația română a prezentat o serie de propuneri concrete privind participarea femeilor din țările europene la eforturile pentru consolidarea cursului destinderii și clădirea unei Europe a cooperării și securității. Pe această linie, ea a propus organizarea unor acțiuni comune — dezbateri și schimburi de experiență, colocvii, seminarii — în vederea sporirii activităților femeilor europene pentru edificarea păcii și securității, educării tineretului în spiritul idealurilor de pace, înțelegere și prietenie între popoare, problematică adusă de țara noastră și în preocupările O.N.U. Aș dori să menționez că sugestiile și propunerile delegației române au fost primite cu interes la Conferința de la Dipoli, ca direcții ale activităților viitoare ale mișcării de femei europene.

Nu aș putea încheia aceste succinte considerații, fără a releva oportunitatea și actualitatea dezbaterii de la Dipoli, faptul că ea se înscrie ca o contribuție la eforturile ce se fac la scara continentului către destindere și pace. Se cuvine, totodată, notată ospitalitatea cordială a guvernului și organizațiilor de femei finlandeze, care au asigurat un cadru optim pentru desfășurarea acestui prim forum european al femeilor.

INTERVIUL NOSTRU

Ahti Karjalainen

ministrul de externe al Finlandei

Premise pentru dezvoltarea unei colaborări europene multilaterale

Care este opinia Excelenței Voastre despre rezultatele primei faze a Conferinței general-europene, desfășurată la Helsinki ? Cum apreciați stadiul acestei ample discuții europene ?

Prima fază a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa nu a adus rezultate propriu-zise, analizabile, concrete, și, de fapt, nu acesta a fost obiectivul ei. Miniștrii de externe ai țărilor participante la această fază au făcut o expunere a punctului de vedere al statelor pe care le reprezintă asupra situației politice internaționale și asupra evoluției ei și și-au prezentat concepțiile despre cea de-a doua fază, pe comitete, care începe în septembrie, la Geneva.

Ca o caracteristică îmbucurătoare, la Helsinki s-a putut constata că luările de cuvînt au evidențiat, în primul rînd, o năzuință clară spre aprecierea realistă a lucrurilor. Ca un al doilea aspect pozitiv, aș putea menționa, în afară de aceasta, larga dorință a țărilor participante de a colabora — și nu există nici un temei pentru a ne îndoi de sinceritatea unei asemenea dorințe.

Pentru a se ajunge la actualul stadiu a fost nevoie, pînă acum, de mult timp și de multă muncă. În acest sens, nu mai putem vorbi de începutul unei noi tendințe. Dimpotrivă, elementul nou este că toate statele care sînt răspunzătoare pentru evoluția Europei s-au reunit acum spre a căuta soluții satisfăcătoare pentru toți participanții. Ca unul dintre rezultatele primei faze, încheiată cu succes, putem menționa faptul că acum avem temeiuri să sperăm la rezultate bune în fazele următoare.

Cum apreciați importanța principiilor dreptului internațional în cadrul raporturilor interstatale pentru crearea securității europene ? Și, în legătură cu această întrebare, cum concepeți necesitatea unor măsuri concrete pentru respectarea acestor principii ?

Principiile enunțate în comun și țelurile propuse în colectiv, conform propriei voințe libere a diferitelor state, formează cadrul general pentru convietuirea popoarelor, în interiorul căruia se desfășoară activitatea propriu-zisă. Acest cadru trebuie să fie respectat și să se tindă spre realizarea lui în interesul tuturor. În legătură cu aceasta, aș evidenția obiectivele definite de Carta Națiunilor Unite și principiile călăuzitoare pentru atingerea lor, precum și declarația Adunării Generale cu privire la întărirea securității internaționale din anul 1970. Mai mulți vorbitori la Conferința pentru securitate și cooperare au menționat aceste documente, în cursul primei faze.

Așa cum am mai arătat, declarațiile de principii și obiective formează doar cadrul și nu activitatea propriu-zisă și conținutul propriu-zis. Prima fază a Conferinței general-europene pentru securitate și cooperare s-a remarcat prin realism și dorință sinceră de cooperare. De aceea, este justificată speranța că țelurile și principiile stabilite de această conferință vor căpăta un conținut în cursul următoarelor faze, care să faciliteze adoptarea de măsuri concrete și soluții practice.

Cum apreciați rolul acestei conferințe pentru dezvoltarea cooperării în diferitele domenii între statele europene, indiferent de sistemele lor sociale și politice ?

Însăși realizarea conferinței ca atare, precum și promițătoarea atmosferă a primei faze arată că cuvîntul „cooperare", inclus în denumirea conferinței, nu a fost introdus acolo nemotivat. Evoluția internațională în Europa este canalizată încă demult în direcția extinderii cooperării în mai multe domenii, inclusiv între state care reprezintă sisteme sociale și politice diferite. Spre aceasta a tins și Finlanda în mod consecvent. În actuala fază, nu aș putea prezice cu exactitate ce eventuale rezultate vor aduce viitoarele etape ale conferinței în acest domeniu. În orice caz, se poate face, pe bună dreptate, constatarea că premisele pentru dezvoltarea unei colaborări pașnice, multilaterale, cu influențe favorabile asupra diferitelor state și cetățenilor lor, par să fie foarte promițătoare — în cadrul Conferinței general-europene pentru securitate și cooperare și cu ajutorul acesteia.

Radu Pascal

1000 +1

Program

Kurt Waldheim, secretarul general al O.N.U., a precizat că nu va pleca în țările Orientului Apropiat la 20 august, așa cum era prevăzut, ci ceva mai tîrziu, dar, în orice caz, înaintea sesiunii Adunării Generale a O.N.U.

Salut

Ministerul olandez al apărării a anunțat abolirea obligativității salutului militar pe teritoriul național. Totuși, această practică va fi menținută în vigoare în relațiile cu autoritățile străine.

Un recent episod mai animat, în parlamentul japonez: membrii guvernamentali (liberal-democrați) ai comitetului pentru educație a Camerei Consilierilor acționează „în forță" pentru a determina participarea la vot a unor parlamentari din opoziție (hotărîrea majorității guvernamentale de a prelungi sesiunea parlamentară a fost criticată și boicotată de opoziție)

Cei doi teroriști arestați după atentatul de pe aeroportul din Atena au fost puși sub acuzare de procurorul din capitala Greciei pentru omor cu premeditare și vor fi aduși în fața Curții cu juri. Potrivit Codului Penal, ei sînt pasibili de pedeapsa cu moartea. Autorii atentatului din 5 august au dezvăluit siguranței grecești adevărata lor identitate. Este vorba despre Avid Shafik Hussein (în dreapta), născut în 1951, inginer topograf, și Khantouran Talal Khaled (în stînga), născut în 1952, fără profesie. Ambii sînt iordanieni de origine palestiniană. Organizațiile palestiniene au declarat că atentatul constituie un act individual, ele neavînd nici un amestec în această acțiune

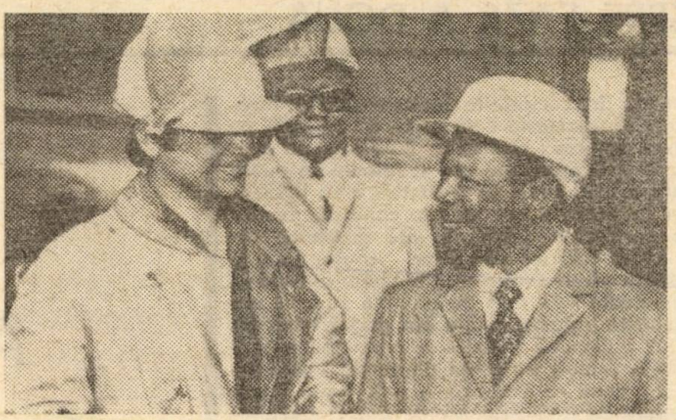

Președintele Republicii Africa Centrală, Jean Bedel Bokassa, în vizită la oțelăriile Krupp din Rheinhausen (R. F. G.)

Prezentări, într-o pauză a recentei conferințe a Commonwealthului: Yakubu Gowon, șeful statului nigerian și Justin, fiul premierului canadian Trudeau

Epizootie

Potrivit agenției M.T.I., dificultățile vremelnice în aprovizionarea cu carne a Ungariei au fost provocate de epizootia de febră aftoasă, care a durat din toamna anului trecut pînă în primăvara acestui an și a provocat moartea a 300 000 de porci. Ziarul „Magyar Hirlap" aprecia că se poate aștepta ca, pînă în septembrie, dificultățile în aprovizionarea cu carne să fie complet lichidate. Lipsa de carne, provocată de epizootie, a fost compensată parțial datorită importării a 900 vagoane carne de porc. Din luna martie, șeptelul a început din nou să crească, deși n-a atins încă nivelul anului trecut. Epizootia nu a afectat decît în mică măsură vitele cornute mari, al căror șeptel a crescut în decurs de un an cu 60 000 de capete, cifrîndu-se în iunie a.c. la 1 992 000 capete.

Guvernator

În trei rînduri guvernator democrat al statului Texas: secretar al Trezoreriei din 1969 pînă în 1971; consilier, pentru scurt timp, al lui R. Nixon în 1973 – John B. Connally va purta culorile lui Great Old Party – Partidul Republican – la alegerile prezidențiale din 1976? Este ceea ce doresc republicanii texani care, în acest scop, îl presează să devină anul viitor candidatul lor la funcția de guvernator.

Ambasadă

Joseph A. Walding, ministrul comerțului de peste mări și adjunct al ministrului de externe al Noii Zeelande, va face o vizită oficială de cîteva zile la Moscova, la sfîrșitul lunii septembrie, a anunțat vicepremierul Hugh Watt. Vizita va fi ocazionată de redeschiderea ambasadei Noii Zeelande la Moscova, închisă din 1951.

Miklos Nagy, noul ministru al culturii al R.P. Ungare

Condiții

Într-o telegramă trimisă la 10 august senatorului Mike Mansfield, prințul Norodom Sianuk propune Statelor Unite o pace onorabilă în Cambodgia. Singurele condiții pentru realizarea unei astfel de păci, scrie Sianuk, sînt, în primul rînd, încetarea completă și ireversibilă a bombardamentelor aeriene și a oricărei alte intervenții militare directe sau indirecte a S.UA. în Cambodgia și, în al doilea rînd, încetarea completă a oricărui fel de ajutor acordat „așa-zisei republici khmere". În aceste condiții, un trecut dureros ar putea fi uitat și ar putea fi stabilite relații diplomatice cu S.U.A., se afirmă în telegramă. Norodom Sianuk cere lui Mansfield să comunice acest mesaj Congresului american, pentru a fi examinat de acesta și solicită sprijinul Congresului pentru ca guvernul american să lase în sfîrșit pe cambodgieni să-și reglementeze singuri problemele fără amestec străin.

Arme

Luînd cuvîntul în cadrul ședinței din 9 august a Conferinței pentru dezarmare, Alva Myrdal, reprezentantul Suediei, a atras atenția asupra informațiilor referitoare la punerea la punct a unor arme nucleare tactice cu o putere foarte redusă (mai puțin de o kilotonă), care ar fi de natură să modifice complet bazele echilibrului nuclear. „Potrivit celor care le propun, a spus Alva Myrdal, aceste arme nu numai că ar fi utilizabile pe cîmpul de luptă, ci ar fi, de asemenea, superioare — în măsura în care ar oferi o putere de foc mai puțin costisitoare decît armele clasice. Introducerea unor asemenea arme ar anula deosebirea făcută în prezent între armele clasice și cele nucleare, iar noi sîntem ferm atașați ideii că trebuie păstrată deosebirea absolută între aceste arme".

Vizită

Seicul Abdallah Ben Hussein Al Ahmar, președintele Parlamentului R.A. Yemen, a fost invitat să facă o vizită în China, s-a anunțat din sursă oficială nord-yemenită. Invitația i-a fost remisă de ambasadorul R. P. Chineze în Yemenul de nord, cu ocazia audienței care i-a fost acordată la Sanaa. Fixarea datei acestei vizite a fost lăsată în seama președintelui Parlamentului nord-yemenit.

Declarație

Cele șase țări membre ale Pactului Andin au hotărît să ceară O.N.U. să hotărască interzicerea în continuare a experiențelor nucleare franceze în Pacific. O declarație în acest sens a fost semnată la Lima de miniștrii afacerilor externe din Bolivia, Chile, Peru, Columbia, Ecuador și Venezuela.

Prețuri

După cum anunță agenția Taniug, potrivit datelor emise de Institutul pentru Statistică al R.S.F. Iugoslavia, prețurile la produse industriale au crescut în iulie cu 3 la sută față de luna iunie și cu 12,4 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut. Prețurile la produsele petroliere au crescut cu 25,4 la sută, în siderurgie cu 15,5 la sută și în industria tutunului cu 10,5 la sută, în industria chimică cu 4,7 la sută față de iunie a.c. Aceeași sursă informează că prețurile la produsele agricole au crescut în primele șase luni ale anului în curs cu 27,7 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut.

Tradiționalul bal al Crucii Roșii din Monaco: pentru prima dată prezentă la o ceremonie oficială — prințesa Caroline, încadrată de părinți, prințul Rainier și prințesa Grace

Se va ajunge, oare, la contacte Makarios-Grivas? Fotografia reprodusă datează de aproximativ 10 ani...

Contract

Societatea japoneză „Takeuchi Press Kogyo" a semnat un contract cu R.P.D. Coreeană privind livrarea unei uzine de țevi cu capacitate de 25 000–30 000 tone pe zi.

Aderare

Un comunicat difuzat la Geneva anunță la 10 august că Ungaria a semnat protocolul de aderare la GATT. Aderarea sa va deveni efectivă la 9 septembrie.

Imagine de la una din audiențele generale acordate săptămînal de papa Paul al VI-lea, aflat la reședința sa de la Castelgandolfo

Înalta instanță decide: tribunalul constituțional al R.F. Germania a respins recent o nouă încercare a guvernului landului Bavaria — controlat de partidul Uniunea creștin-socială (aflat în opoziție, în Bundestag) — de a respinge, ca neconstituțional, Tratatul privind bazele relațiilor între cele două state germane

Dar Es Salaam — vedere aeriană

REPORTAJ PE GLOB

DE LA DAR ES SALAAM LA LACUL NYASSA

Mircea Bec

La invitația ospitalierelor gazde tanzaniene, am întreprins o călătorie de la cel mai mare port tanzanian la Oceanul Indian și capitala țării, orașul Dar Es Salaam, pînă la micuțul port Itungi de pe malul lacului Nyassa, la granița cu Malawi, pe un itinerar ce măsoară peste 1 000 kilometri. Atras de frumusețile naturale rar întîlnite, străbătind o asemenea rută, poți fi foarte ușor tentat să recurgi la descrierea elementelor senzaționale, exotice. Fără a renunța, totuși, complet la acestea, vom încerca însă să ne apropiem mai mult de viața oamenilor, de preocupările lor cotidiene, de ceea ce este nou, de sensurile de dezvoltare impulsionate de partidul de guvernămînt, TANU, de conducătorul statului, președintele Julius K. Nyerere.

Pe o stradă din Dar Es Salaam

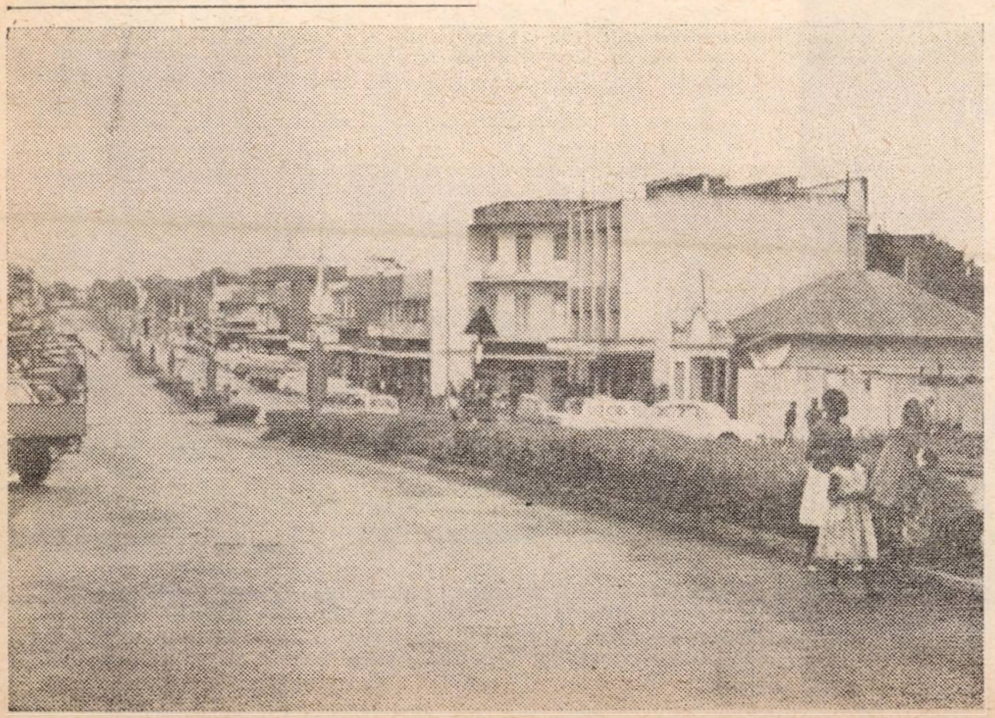

Autobuzul pus la dispoziția noastră de către „Tanzania Tourist Corporation" gonește pe „Marele drum din nord" care leagă capitalele Tanzaniei și Zambiei, măsurînd peste 2 000 km. Ultimul tronson al șoselei pe teritoriul tanzanian, între orașele Morogoro și Dar Es Salaam, va fi dat în exploatare la finele anului 1974. Pe el circulă puternicele camioane de mare tonaj care transportă cuprul zambian spre porturile Oceanului Indian de pe coasta Africii de est, iar de aici duc mărfurile de import necesare economiei zambiene, eliberînd, parțial, această țară de tradiționalele rute prin sud, aflate încă în mîinile guvernului de la Salisbury și care le poate folosi pentru exercitarea unor presiuni economice.

Aceeași semnificație economică și politică o are și construirea căii ferate Tanzam, între Dar Es Salaam și localitatea Kapiri Mposhi din Zambia, care se realizează cu ajutorul R.P. Chineze. Cele două căi de transport rutier și feroviar vor trezi la viață regiuni întregi, vor face posibil accesul la importante bogății ale subsolului celor două țări, neexploatate pînă acum.

Un prim popas în satul model Kibaha. Ceea ce ni s-a părut demn de remărcat din expunerea directorului școlii, sînt legăturile pe care le-a inițiat și le-a dezvoltat satul Kibaha cu

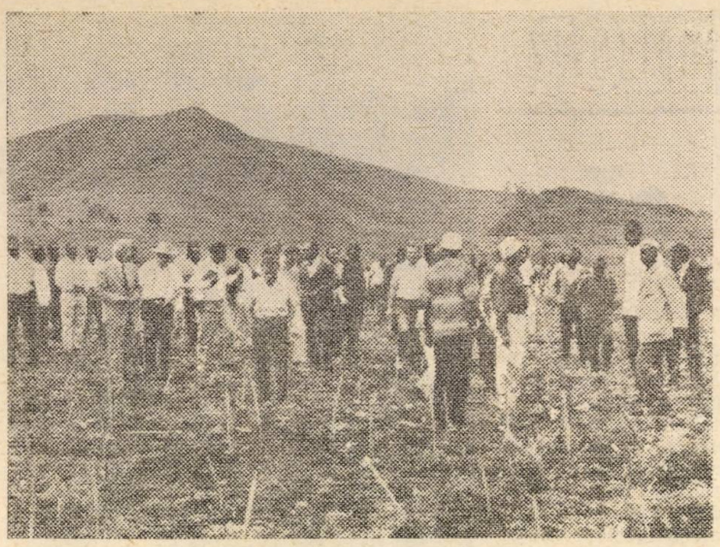

Plantație de ceai în apropierea satului cooperatist „Rungwe" (regiunea Mbeya)

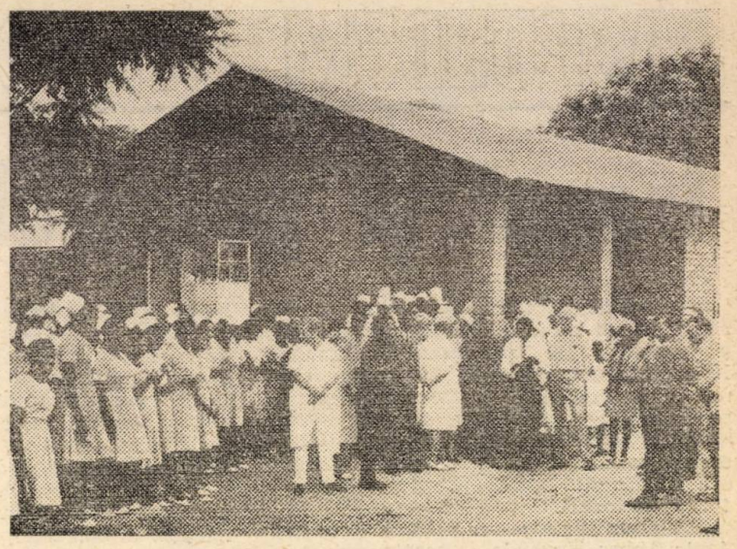

O nouă promoție de asistente medicale de pe lîngă spitalul Ilembula, în apropierea localității Njombe

locuitorii din împrejurimi. Beneficiind de condiții mai bune, de personal calificat, autohton sau străin, conducerea locală trimite periodic echipe de doctori, învățători, ingineri agronomi în satele învecinate, unde au întîlniri, organizează seminarii și discuții, fac lecții practice privind normele elementare de igienă, de profilaxie, grija față de mamă și copil, pregătirea și îngrijirea alimentației, introducerea unui minim de norme moderne pentru practicarea agriculturii, mobilizarea populației rurale pentru a se înscrie la cursurile de alfabetizare.

Un exemplu și mai elocvent de angajare în propășirea națiunii ni l-a oferit vizita la centrul de instruire politică și de apărare din localitatea Ruvu. Comandantul centrului, un tînăr înalt și uscățiv, ne vorbea scurt și precis, gesticulînd mereu cu bastonul său de ofițer. Centrul Ruvu, sublinia el, a fost creat de partidul TANU în 1964, cu scopul de a asigura unui număr cît mai mare de cetățeni o pregătire politică și de apărare corespunzătoare. Aici se află salariați ai instituțiilor centrale, studenți, absolvenți ai școlilor medii, tineri și tinere din cooperativele agricole. Pregătirea teoretică durează între trei și șase luni, după care cursanții participă direct la construirea unor obiective economice, în special în mediul rural. Deosebit de aceasta, centrul dispune de cîteva ferme agricole cultivate cu bananieri, bumbac și orez. O parte din producția realizată se vinde pe piață, iar restul se folosește pentru consum intern. Răspunzînd chemării președintelui Nyerere, centrul de la Ruvu s-a angajat cu toate forțele în susținerea concretă a campaniei de alfabetizare ce se desfășoară în întreaga țară. Contribuția lui nu este de neglijat : anual, alfabetizarea a peste trei mii de persoane.

Marele fluviu Ruaha, denumit astfel de către localnici și consemnat de geografi, își poartă apele la vale, străbătînd munți, dealuri și cîmpii mănoase. În perioada sezonului ploios, fluviul își revărsa apele mult peste albia sa, producînd însemnate pagube agriculturii și așezărilor omenești. Acum, el își va aduce contribuția la sporirea producției de energie electrică a țării, precum și la irigarea unor întinse terenuri agricole. Hidrocentrala se construiește lîngă localitatea Kidatu. Înainte de a intra în cîmpia Kilombero, fluviul Ruaha își strecoară apele repezi printr-un defileu muntos ce măsoară aproximativ 15 km. În consecință, relieful a suferat și a impus adoptarea unei soluții tehnice mai dificile : lacul de acumulare se construiește în amonte, înainte de porțiunea muntoasă, urmînd ca apa să străbată de aci un tunel de aproximativ 11 km și, ajunsă la Kidatu, va cădea de la o înălțime de 150 m, învîrtind rotoarele turbinelor subterane ce vor produce, în prima fază, 150 MW. Utilajele și echipamentul necesare construirii lacului de acumulare se transportă la fața locului cu elicopterele, nefiind posibilă o altă modalitate. Construcția hidrocentralei va atrage numeroși locuitori din împrejurimi. La început, ei vor fi sezonieri, apoi, după ce se vor califica în diferite meserii, vor fi chemați să participe la construirea altor obiective economice asemănătoare pe fluviile Rufiji, Pangani, sau la asanarea și irigarea zonelor din jurul lacurilor Victoria și Tanganika.

Legarea școlii de nevoile economiei naționale este o altă problemă la ordinea zilei în Tanzania. Se reflectă în programele de învățămînt de la facultatea de agronomie din Morogoro, la Colegiul de la Iringa, la spitalul și școala medicală de la Ilembula, în școlile primare din diferite localități vizitate. Dacă, acum cîțiva ani, corpul didactic era format în majoritate din străini, acum numărul acestora a început să se reducă, ei fiind înlocuiți cu cadre naționale care, în următorii cîțiva ani, vor deveni preponderente în toate instituțiile de învățămînt. Prin însușirea unor deprinderi practice, elevii și studenții își vor găsi mai ușor locul în economia națională și vor participa direct la construirea noii societăți.

Sosirea în orașul Iringa are loc în pragul serii. În fața hotelului „White Hourse" ne întîmpină oficialitățile locale și un numeros grup de dansatori Hehe, acompaniați de o duzină de tam-tam-uri. Regiunea Iringa este situată în partea de centru a țării. Populația, în majoritate formată din oameni ai tribului Wahehe, se ocupă cu agricultura și creșterea vitelor. Wahehe sînt oameni harnici și curajoși. Legendele orale și cele scrise spun că, atunci cînd ei porneau la luptă, strigau He ! He ! He ! De aici le-ar veni și numele. Din rîndurile lor s-a ridicat eroul național Chief Mkwawa (1855–1899), care a condus poporul timp de șapte ani, în lupta împotriva trupelor colonialiste germane. El a cîștigat mai multe bătălii împotriva trupelor expediționare germane, dar, în 1899, acestea întreprind acțiuni tot mai frecvente, dispunînd de arme mult mai perfecționate. Mkwawa se retrage în munți, dar, cînd este pe cale să fie capturat, se sinucide, împușcîndu-se. Capul său este dus apoi în Germania și este expus într-un muzeu din Hamburg. În 1963, după cucerirea independenței, în Tanzania a fost inițiată o largă campanie în sprijinul populației Hehe care cerea insistent aducerea craniului lui Mkwawa în satul natal. Acțiunea reușește, iar în satul de naștere al eroului național tanzanian, Kalenga, se ridică o casă memorială.

În timpul petrecut la Iringa am vizitat Fabrica de tăiat diamante din localitate. Aici se taie și se șlefuiește doar 15 la sută din producția de diamante a țării și numai cele de 1–2 carate. Explicații ample despre acest proces ne sînt furnizate de către Athuman Dwa, primul tanzanian căruia i s-a încredințat conducerea unei secții de tăiat diamante. Printre altele, el ne spunea că producția de diamante a țării a oscilat în jurul a unui milion de carate anual, dar acum este în scădere. Diamantele tanzaniene au o mare puritate, fiind foarte mult căutate pe piața externă, în special pentru folosirea lor la giuvaeruri. Spre exemplificare, gazdele ne atrag atenția asupra unui diamant de un carat. Prin intermediul unei puternice lupe, putem să ne dăm seama de strălucirea lui și de faptul că are 56 de fațete, deși este cu mult mai mic decît un bob de grîu. După un popas în orașul Mbeya, capitala regiunii cu același nume, situată la granița cu Zambia, coloana de autoturisme de teren se îndreaptă spre punctul final al călătoriei noastre – portul Itungi, de pe malul lacului Nyassa.

De o parte și de alta a șoselei asfaltate se rînduiesc terenuri agricole pe care se cultivă bananieri, orez, porumb, ceai, portocali, precum și porțiuni întinse cu piretru, plantă ale cărei flori albe se leagănă în adierea vîntului atît de binevenit pe această căldură dogoritoare. În satele așezate de-a lungul șoselei sau în fața caselor izolate, țăranii expun fructe sau produse pentru vînzare. Locuitorii de pe aceste meleaguri aparțin tribului Wanyakiusa – agricultori și crescători de vite. Ospitalitatea lor este renumită în toată țara.

Prima oprire are loc în „Ujamaa Vijijini", sat cooperatist în limba Swabilo din Lupale.

Președintele satului cooperatist Lupale ne prezintă un tablou al preocupărilor locuitorilor de aici. „De curînd, spunea el, în satul nostru a luat ființă o Ujamaa (cooperativă). Ea numără 44 de familii, care se ocupă cu cultivarea ceaiului. În prezent, ca răspuns la chemarea lansată de partidul TANU și președintele Nyerere, există patru mii de „Ujamaa Vijijini" în întreaga Tanzanie. Fiind o țară agrară, cu peste 90 la sută din populație angajată în agricultură, ținînd seama și de importanța unui mod tradițional de viață, Tanzania a ales sistemul cooperatist la sate, ca o formă viabilă și realistă menită să ridice nivelul de viață al țărănimii.

În localitatea Rungwe din apropierea orașului districtual Tukuyu, agronomul pus la dispoziția cooperativei de către stat, ne-a informat că, de peste zece ani, locuitorii de aici au început să planteze ceai. Ei îl cultivau pe parcele mici, cu mijloace rudimentare, fiind obligați să-și vîndă producția unei companii particulare – „Brook Bond". Acum, se proiectează construirea unei fabrici locale de prelucrare a ceaiului.

Vizita făcută în Tanzania ne-a pus în contact cu preocupări noi, proiecte în curs de realizare sau gîndite pentru viitor, toate avînd tendința de a pune în valoare bogățiile naționale, de a ridica nivelul de viață al acestui popor care a pășit pe calea unei dezvoltări proprii abia cu 12 ani în urmă.

RASPUNDEM CITITORILOR

Iranul și petrolul său

O impresionantă manifestație populară, reunind mai mult de 100 000 de persoane și prezidată de șahinșahul Mohammad Reza Pahlavi, marca, în seara ultimei zile a lunii iulie, la Teheran, promulgarea noii legi petroliere, sugestiv intitulată „Suveranitatea absolută a Iranului asupra petrolului său". Ziua de 31 iulie era proclamată „Ziua petrolului", sărbătoare națională.

„De-acum înainte — a relevat premierul Amir Abbas Hoveyda — soarta industriei petroliere iraniene va depinde în întregime de noi". Legea a anulat toate concesiunile încheiate de Iran cu privire la exploatarea petrolului său. „În fiecare an — a arătat premierul iranian — guvernul va fi acela care, ținînd cont de necesitățile financiare ale țării, va decide asupra volumului producției petroliere". Toate măsurile ce vor fi luate în viitor cu privire la prospectarea, extragerea și comercializarea țițeiului persan vor aparține, deci, Teheranului, rolul companiilor petroliere internaționale rămînînd numai acela de cumpărător.

■

Cu 19 ani în urmă, Iranul a încheiat cu Consorțiul internațional al petrolului, reunind cele mai mari companii occidentale, în frunte cu B. P. (British Petroleum) și Shell, o convenție în baza căreia Consorțiului îi revenea, pînă în 1979, dreptul de a exploata 90 la sută din hidrocarburile țării, dar și obligația de a acționa avînd permanent în vedere respectarea și protejarea intereselor statului iranian. Chiar din primii ani, însă, a fost evident cum înțelegeau marile companii să-și onoreze obligațiile. Din 1954, anul semnării convenției, pînă în 1967, de pildă, profiturile Consorțiului au reprezentat 48 miliarde dolari, în vreme ce Iranului i-au revenit doar 3 miliarde dolari — respectiv 6 la sută din totalul rezultat de pe urma exploatării propriei bogății naturale.

Invocînd diverse motive, ca dificultăți deosebite în extracție sau pretinse greutăți de transport, companiile occidentale au încercat să eludeze și celelalte îndatoriri asumate prin convenția semnată și să mențină raporturile cu petrolul persan în funcție de obținerea unor profituri maxime. Valul inflaționist și celelalte frămîntări care au zguduit în ultimii ani scena economico-financiară a statelor capitaliste au accentuat decalajul între ceea ce ar fi trebuit să însemne — conform convenției — prezența marilor societăți petroliere și ceea ce a reprezentat ea, de fapt, pentru economia iraniană.

În aceste condiții, Iranul a înțeles să-și revizuiască, la rîndul său, atitudinea. În cadrul discuțiilor angajate cu reprezentanții companiilor, factorii iranieni și-au precizat cu claritate intenția de a impune în prim-planul relațiilor lor interesele naționale. „Fiecare țară — sublinia șahinșahul Mohammad Reza Pahlavi — poate revendica controlul total asupra resurselor naționale din solul și subsolul ei și nici o companie nu are dreptul de a exploata o bogăție națională în mod nerațional".

Atît în sfera relațiilor directe cu Consorțiul, cît și în calitate de membru al Organizației statelor producătoare de petrol (O.P.E.C.), Iranul s-a angajat, deci, în lupta pentru asigurarea dreptului său de a dispune, în interesul propriei dezvoltări, de resursele naturale ale țării. Luptă nu lipsită de dificultăți, dată fiind politica petrolieră extrem de abilă a marilor societăți și, implicit, a statelor consumatoare occidentale. Ofensivei pornite cu succes, în 1971, de țările din cadrul O.P.E.C. pentru mărirea prețurilor la petrolul brut, companiile i-au răspuns, de pildă, în lunile imediat următoare, printr-o creștere mult mai puternică a prețurilor la produse finite, încît redevențele și impozitele plătite țărilor posesoare au rămas, în continuare, mult sub beneficiile obținute de societățile petroliere. Ceea ce, bineînțeles, nu a contribuit ca raporturile tot mai diversificate dintre țările producătoare și companii să capete conținutul real al „cooperării" despre care au început să vorbească marile societăți monopoliste.

Fermitatea poziției sale în dialogul cu companiile petroliere internaționale, interesate, dincolo de orice, de menținerea relațiilor cu o țară clasificată drept a treia din lume la volumul producției petroliere, îi aduce Iranului o serie de succese, contribuind, într-o oarecare măsură, la un mai just echilibru între veniturile statului și cele ale companiilor străine. El reușește, de pildă, pentru prima oară în istoria țărilor producătoare de materii prime, să lege prețurile de evoluția monedelor occidentale, punîndu-le, astfel, oarecum la adăpost de desele devalorizări din lumea capitalistă.

Este, însă, adevărat că poziția Iranului în relația state posesoare de petrol — societăți petroliere internaționale, reprezintă o poziție aparte conferită, în primul rînd, de naționalizarea zăcămintelor sale de țiței încă din anul 1951. Așa încît, o serie întreagă de probleme cu care au fost confruntate țările ale căror materii prime nu se aflau în stăpînirea statului nu s-au pus în cazul Iranului. Pentru politica petrolieră persană, discuția cu companiile străine s-ar purta în termenii : mai multe venituri și extragerea unei cantități sporite de petrol. Restrîngînd prerogativele societăților străine, Iranul urmărea creșterea prețului la petrolul brut și o mai bună repartizare a beneficiilor între stat și companii.

Prevederile convenției încheiate în 1954 au devenit caduce și stînjenitoare pentru dezvoltarea producției petroliere iraniene. În plus, și aceasta ar fi definitoriu în politica sa petrolieră, pentru Iran a rămas permanentă năzuința spre o dezvoltare economică independentă, care să-i permită să-și exploateze cît mai bine resursele în interesul propriu. Într-o declarație făcută în 1971 revistei „La vie française" — referindu-se la dreptul obținut, cu puțin timp în urmă, de țările producătoare de a participa la capitalul marilor societăți petroliere de distribuție — suveranul iranian specifica : „Eu privesc mai departe și cred că soluția finală este preluarea afacerilor noastre, a petrolului nostru de către noi înșine, evitînd din ce în ce mai mult intermediarii."

Angajarea într-un efort economic hotărîtor, menit să-l aducă în scurt timp la nivelul tehnologic și industrial al celor mai avansate națiuni ale lumii, cu un ritm anual de dezvoltare de 10—12 la sută, a dictat Iranului adoptarea unor măsuri decise să înlăture tot ceea ce i-ar fi putut stînjeni dezvoltarea plenară.

Șahinșahul Mohammad Reza Pahlavi vizitînd un centru de prelucrare a petrolului

Sarcinile pe care cel de al V-lea plan cincinal (1973—1978) le-a ridicat în fața economiei au impus accelerarea procesului de „iranizare" a industriei de hidrocarburi. Astfel, investițiile prevăzute de noul plan cincinal egalează suma investițiilor ultimilor 50 de ani, și în finanțarea acestora petrolului iranian îi revine un rol cheie. Beneficiile rezultate din industria petrolieră urmează să asigure investiții în valoare de 22 miliarde dolari. Este vorba nu numai de creșterea producției de petrol, de la 5,2 milioane barili zilnic la 8 milioane barili, ci și de renunțarea tot mai mult la vînzarea produsului brut în favoarea produselor finite. „Teoria mea — explica șahinșahul Reza Pahlavi unui reporter al revistei americane «Newsweek» — este că cine vrea să cumpere petrol de la noi trebuie să cumpere produse petroliere finite, derivați petrochimici, care sînt în prezent în număr de aproximativ 10 000 și care vor crește de patru ori în următorii 15 ani. În cele din urmă, îi spunea suveranul iranian reporterului american, vom avea propriile noastre stații de benzină în orașele dv.".

În scopul atingerii țelurilor propuse în dezvoltarea industriei petroliere — se arată într-un articol din ziarul „Kayhan International" — cincinalul actual prevede investiții de 4 400 milioane dolari, în astfel de proiecte : construirea unei rafinării la Șiraz, o unitate producătoare de motorină la Teheran, extinderea rafinăriilor de la Teheran, Tabriz, a fabricii de distilare Lavan. Pentru petrochimie sînt prevăzute investiții de 1 300 milioane dolari, urmînd ca valoarea totală a produselor petrochimice exportate la sfîrșitul cincinalului să fie de 140 000 000 dolari, față de 23,2 milioane dolari, cît a fost în 1972.

Pentru ca toate aceste eforturi să-și atingă țelul, Iranul avea nevoie, însă, să

dispună în totală libertate de exploatarea petrolului din subsolul său.

La sfîrșitul anului trecut, șahinșahul Mohammad Reză Pahlavi a convocat reprezentanții Consorțiului, aducîndu-le la cunoștință hotărîrea ca Iranul să-și asigure un control deplin asupra industriei petroliere, companiile trebuind să se mulțumească cu livrarea petrolului dorit în porturi, ca oricare cumpărător. Decizia a căpătat caracter juridic prin proiectul de lege ratificat la sfîrșitul lunii iulie de cele două camere ale parlamentului și de către șahinșah. Visul companiilor de a-și vedea prelungite pînă în 1994 drepturile expirînd în 1979 se spulbera. Un contract cu noi stipulații, al căror principal caracter este cel al respectării suveranității deciziilor iraniene privind petrolul, reglementează raporturile Iranului cu companiile internaționale pentru următorii 20 de ani.

Comentînd evenimentele, presa observa, în același timp, premisele care vor asigura succesul noii legi petroliere. Iranul dispune de o companie națională care, constituită imediat după naționalizarea zăcămintelor de petrol, a avut posibilitatea și capacitatea de a obține o experiență și o practică importantă. Dovadă: participarea Companiei Naționale Iraniene la construirea unei rafinării în Belgia și la exploatarea petrolului în Marea Nordului. Apoi, preluarea controlului total al industriei petroliere naționale nu poate implica pentru Iran grele cereri de indemnizare din partea companiilor. Petrolul fiind naționalizat, aceste compensații privesc doar instalațiile și există posibilitatea ca ele să fie reglementate „în produse".

Pe drumul consolidării suveranității cîștigate asupra petrolului său, Iranul dispune, de asemenea, de posibilitatea colaborării reciproc-avantajoase cu alte state, printre care și țara noastră. Raporturile dezvoltate de-a lungul anilor între Iran și România constituind, după cum remarcau în repetate rînduri conducătorii din cele două țări, un reușit exemplu de cooperare fructuoasă, ele vor găsi, desigur, noi coordonate într-o viitoare conlucrare româno-iraniană privind valorificarea resurselor de petrol ale Iranului. „Consider — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, într-un interviu acordat, în luna mai a acestui an, unui grup de ziariști iranieni — că, în cadrul colaborării între România și Iran sînt posibilități de a realiza o largă cooperare și în domeniul petrochimiei. Mă gîndesc că ar fi posibil ca în valorificarea resurselor de petrol ale Iranului să se ajungă — fie în cadrul unor societăți mixte, fie prin cooperare — la construirea unor instalații petrochimice, atît în România, cît și în Iran." Concretizînd năzuințele de colaborare exprimate de cele două state cu prilejul celei de a 9-a sesiuni a Comisiei mixte româno-iraniene, ce a avut loc în primăvara anului acesta, a fost semnat un protocol prevăzînd extinderea și diversificarea cooperării bilaterale în diverse domenii de interes comun, printre care și industria petrolului și chimiei.

Eveniment de remarcabilă importanță în viața poporului iranian, cu semnificații adînci pentru prosperitatea sa viitoare, asumarea de către stat a suveranității asupra petrolului reprezintă, în același timp, o contribuție însemnată la eforturile, tot mai marcate în lumea de azi, de transpunere în viață a năzuințelor popoarelor privind dezvoltarea economică de sine stătătoare, de afirmare a independenței politice și economice prin valorificarea în propriul interes a bogățiilor naționale.

Liana Enescu

DACCA

Preocupări și perspective

Corespondență de la Ion Puținelu

Bengalezii nu omit în discuții să spună că independența au obținut-o cu sacrificii enorme și sînt conștienți că ea trebuie consolidată prin eforturile reconstrucției și dezvoltării economico-sociale a țării. În zilele cînd mă aflam la Dacca, la o mare adunare populară ce se desfășura pe terenul vechiului hipodrom — devenit loc de întîlnire a populației capitalei după cucerirea independenței — premierul Mujibur Rahman, căruia i se spune Bangabandhu (părintele națiunii), lansa un stringent apel concetățenilor săi de a-și concentra eforturile în producție — pe ogoare, în fabrici și instituții, pentru ca dificultățile economice actuale să poată fi depășite într-o perioadă istorică scurtă.

Contactele, convorbirile avute cu o serie de personalități ale vieții economice și politice bengaleze mi-au dat posibilitatea unei revelatoare imagini privind realitățile contemporane ale tînărului stat, problemele ce se ridică azi în fața sa. În discuția purtată cu prof. *Mosharraf Hossain*, ministru adjunct, membru al Comisiei Planului mi-au fost expuse, de pildă, cîteva din cele mai importante preocupări ale economiei țării și perspectivelor ei de dezvoltare.

„Principala problemă care se pune în prezent în țara noastră este hrana populației. În mod obișnuit, înainte de evenimentele din 1971, noi produceam peste 11 milioane tone de orez. Nici atunci această cantitate nu era suficientă pentru a satisface cerințele noastre. De aceea importam 1—1,5 milioane tone de alimente, iar cea mai mare parte a acestora o reprezentau grîul și produsele de grîu, nu orezul. În 1971, în timpul războiului, 10 milioane de oameni au părăsit temporar țara și, prin plecarea lor, o mare parte a pămînturilor a rămas necultivată, iar producția a avut de suferit. Dacă anul trecut o parte importantă a necesarului de alimente a putut fi obținută sub formă de ajutoare, anul acesta cantitatea respectivă va trebui procurată din import, plătindu-le. O treime din devizele obținute din exporturile noastre sînt folosite pentru importul de alimente. Avînd în vedere această situație, în planul anual 1973—1974 ne propunem să devenim cît mai puțin dependenți de importul de alimente, să dezvoltăm mai mult producția agricolă".

Referindu-se la celelalte ramuri ale economiei, prof. Mosharraf s-a oprit la situația existentă în sectorul industrial unde, explica domnia-sa, „deși se întreprind mari eforturi, continuă să se întîmpine dificultăți serioase". Obiectivul principal în cazul majorității ramurilor industriale îl constituie atingerea nivelului producției anului 1969—1970. Producția fabricilor de prelucrare a iutei a fost, la sfîrșitul anului 1972—1973, cu 28 la sută, iar a celor textile cu aproximativ 23 la sută sub producția anului 1969—1970 ; producția de zahăr a reprezentat abia o cincime din producția anului 1969—1970. Sub nivelul anului 1969—1970 continuă să se afle și producția de îngrășăminte chimice, de oțel și construcția de nave. Combinatele de hîrtie și chibrituri care asigurau o însemnată parte a exporturilor sînt nevoite să lucreze sub capacități pînă la găsirea unor noi piețe de desfacere. Probleme serioase sînt legate de refacerea căilor de comunicații și organizarea transporturilor.

„Cheltuieli mari facem de aceea, în prezent, a precizat ministrul adjunct, și la importul de îmbrăcăminte și alte produse de larg consum. În planurile elaborate încercăm, ca un al doilea obiectiv important, să creăm posibilități pentru ca asigurarea cu aceste produse să fie obținută prin resurse proprii. O parte din cerințele de bumbac încercăm să le acoperim prin produse artificiale folosind valorificarea gazelor naturale, o altă parte însă va trebui s-o importăm ca și pînă acum. Preocuparea guvernului rămîne însă îndreptată, în primul rînd, în direcția asigurării populației cu alimente și alte articole de consum. Ca o țară care am adoptat calea socialistă drept drum de dezvoltare avem în vedere ca producția să satisfacă cît de curînd cerințele majorității populației".

În explicarea situației economice din țară, ministrul Mosharraf s-a referit la raportul existent azi între resursele interne ale Bangladesh-ului și ajutorul venit din afară. „Resursele noastre interne — a arătat el — sînt foarte limitate și, din această cauză, dezvoltarea noastră depinde în prezent, în mare măsură, de asistența străină, atît pentru procurarea de utilaje și crearea unei industrii proprii, cît și pentru finanțarea diverselor programe de dezvoltare. Pentru viitor, planurile noastre urmăresc să devenim mai puțin dependenți de asistența străină și aceasta cît mai curînd cu putință. În 1972—1973, circa 75 la sută din cheltuielile noastre de dezvoltare au fost asigurate prin finanțarea provenită din ajutorul extern. Menținerea unui procent atît de mare al asistenței străine creează o nesiguranță pentru viitorul țării".

Înțelegerea necesității sporirii efortului propriu în opera de dezvoltare a stat la baza țelurilor pe care le are în vedere Bangladesh-ul în decursul primului său plan cincinal recent elaborat. „Pentru a ne păstra independența și a avea o dezvoltare care să depindă de propriile noastre resurse, mi-a spus prof. H. Mosharraf, ne propunem în primul plan cincinal pe care l-am elaborat, și care va fi adoptat în următoarele cîteva luni, să stimulăm potențele productive pentru a concentra toate resursele interne de care avem nevoie pentru dezvoltare. În această direcție, de pildă, vom dezvolta ramuri industriale auxiliare pentru necesarul de produse de consum. În ce privește utilajele ce le vom procura din exterior, va trebui să extindem cantitatea produselor noastre de export pentru a obține devizele necesare.

Programele noastre de dezvoltare pornesc, de asemenea, de la necesitatea de a asigura folosirea cît mai completă a forței de muncă disponibile. Bangladesh este o țară mică dar are o populație de circa 75 milioane locuitori. Noi dorim să mobilizăm această resursă umană și s-o atragem la îndeplinirea programelor de dezvoltare. Avem un număr de ingineri cu care ne putem organiza munca, dar nu și suficienți mecanici, tehnicieni. Prin crearea de noi locuri de muncă, concomitent cu calificarea masei de lucrători dorim să asigurăm populației un minimum de venituri necesare".

1000 + 1

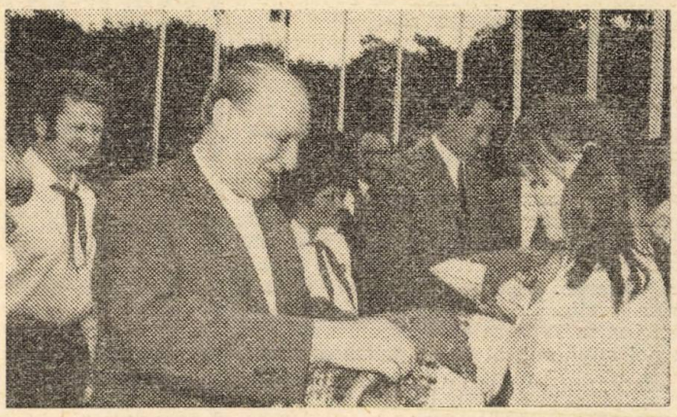

Primul secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, Janos Kadar, în vizită într-o tabără de pionieri în apropiere de Budapesta

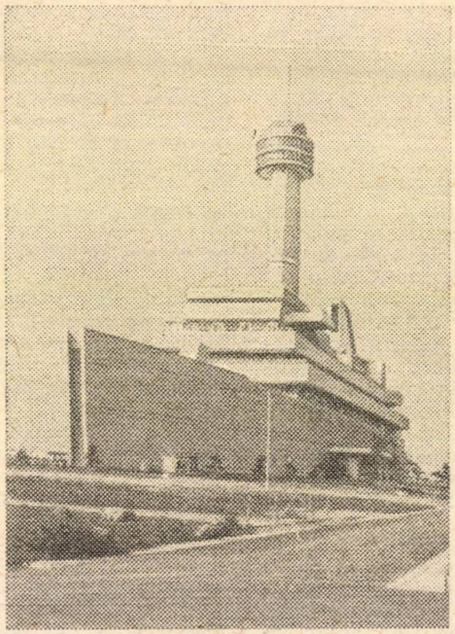

O navă pe uscat : clădirea Muzeului mării, construit la Tokio, pe o fîşie de pămînt smulsă mării prin îndiguire

Amnistie

Într-un discurs pronunţat cu ocazia celei de-a 70-a aniversări a zilei sale de naştere, preşedintele Bourguiba a proclamat o amnistie şi a declarat : „Toţi foştii poliţişti şi alţi colaboratori ai colonialismului, refugiaţi în Franţa sau în alte ţări, toţi opozanţii tunisieni şi chiar Ahmed Ben Salah (fost ministru al economiei) pot beneficia de amnistie, cu condiţia să se întoarcă în Tunisia şi să nu se mai ocupe de politică. Ei au un răgaz de gîndire pînă la 31 decembrie 1973 pentru a lua o hotărîre".

Invitaţie

La invitaţia Conferinţei ţărilor neangajate, o delegaţie a Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei va participa, în calitate de invitată de onoare, la conferinţa care va avea loc în septembrie, la Alger, informează, din sursă palestiniană la Cairo, agenţia MEN. Delegaţia palestiniană va fi condusă de Yasser Arafat. O.E.P. a asistat la ultima conferinţă a ţărilor neangajate în calitate de observator.

Eliberări

Poliţia militară greacă a repus în libertate pe Virginia Tsouderou, sociolog, arestată în luna martie 1973, în cadrul unei vaste anchete asupra agitaţiilor studenţeşti. Pe de altă parte, s-a aflat că profesorul Dimitrios Maronitis, de la Universitatea din Salonic, arestat în acelaşi timp, va putea să se întoarcă acasă, imediat ce medicii îi vor permite (el a fost operat de puţin timp de stomac). Numai prof. Ioannis Pezmazoglou de la Universitatea din Atena şi aproximativ 10 studenţi se mai află încă în închisoare. În ce priveşte complotul marinei militare de la 22 mai, toţi civilii, cu excepţia fostului ministru de externe, Evanghelos Averoff şi a industriaşului C. Stratos, au fost deja puşi în libertate. În legătură cu aceste eliberări, observatorii apreciază că ele fac parte din „politica de uitare" a activităţilor desfăşurate înainte de proclamarea republicii în Grecia.

Trenuri

Combinatul „Ganz-Mavag" din Budapesta a încheiat cu căile ferate de stat din Grecia un acord în valoare de 8 milioane dolari, conform căruia în 1975 partea ungară va livra Greciei 14 trenuri automotor. Trenurile automotor ale combinatului budapestan vor funcţiona cu motoare de 1 140 cai putere, produse pe baza unei licenţe franceze.

Dezmînţire

Liderul Frontului Popular pentru Eliberarea Palestinei a declarat, într-un interviu acordat săptămînalului libanez „Al Akhbar", că organizaţia sa nu este responsabilă de recenta deturnare a avionului japonez „Boeing-747". „Din 1971, noi am renunţat la deturnarea de avioane", a precizat Georges Habache.

Suspendare

Companiile aeriene „Air-France" şi „UTA" au luat hotărîrea să suspende provizoriu cursele lor cu destinaţia Pnom Penh, s-a aflat la Paris. Această hotărîre a fost luată din motive de securitate.

Autostrăzi

Ministerul Apărării al R.F. Germania a anunţat că aviaţia vest-germană va proceda la unele încercări de aterizare şi decolare pe autostrăzi. Aceste „manevre" se vor desfăşura pe o porţiune a autostrăzii Köln-Treves, situată în apropiere de Gelsdorf, care nu a fost încă deschisă pentru circulaţia automobilelor. Asemenea exerciţii au mai fost făcute acum un an, pe o porţiune de autostradă, în apropiere de Bremen.

Conferinţă

Se crede că în luna septembrie se va întruni, la Alger, o conferinţă neoficială la nivel înalt a conducătorilor din ţările arabe. Potrivit săptămînalului „Akhbar El Youm", sînt în curs contacte între Egipt şi Algeria cu privire la perspectivele acestei conferinţe. Se crede că în fruntea delegaţiei egiptene se va afla preşedintele Sadat.

Consultări

Georges Marchais, secretar general al P.C. Francez, a acceptat să vină anul viitor în Japonia, la invitaţia Partidului Comunist din această ţară, a anunţat la 11 august, la Tokia, Tetsuo Fuwa, preşedintele secretariatului C.C. al partidului. De asemenea, el a anunţat că consultările dintre cele două partide vor avea loc, de acum înainte, în fiecare an — şi nu o dată la trei ani, ca pînă acum.

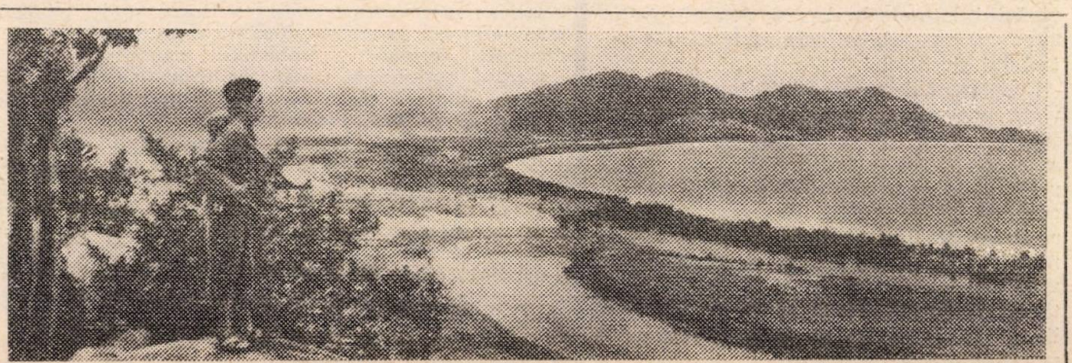

Santinelă a unităţilor G.R.P. din Vietnamul de Sud, într-o zonă eliberată a provinciei Quang Nam

Potrivit agenției France Presse, liderul opoziției sud-coreene, fostul candidat la alegerile prezidențiale Kim Dae Jung, care fusese răpit, săptămîna trecută, dintr-un hotel din Tokio, a fost găsit, la 13 august, în fața domiciliului său din Seul, legat la ochi și cu mîinile legate

Funeralii

Partidul justițialist a anunțat că, în următoarele 40 de zile, vor fi repatriate, din Spania, rămășițele pămîntești ale Evei Peron. Cu această ocazie, vor fi organizate funeralii civile fără precedent în Argentina.

Populație

Populația U.R.S.S. este de 250 milioane de oameni, anunță agenția TASS. Revine la normal echilibrul dintre bărbați și femei, tulburat ca urmare a ultimului război. Dacă, în 1959, existau cu 7,4 milioane mai multe femei în vîrstă pînă la 46 de ani decît bărbați, în 1973 numărul bărbaților și femeilor aparținînd acestei categorii de vîrstă a devenit egal. La începutul acestui an, 207 milioane de oameni (83 la sută din populație) sînt născuți după Revoluția din Octombrie. În comparație cu perioada prerevoluționară, mortalitatea populației sovietice s-a redus de aproape 3,5 ori, iar mortalitatea infantilă — de peste 11 ori. Durata medie de viață a populației a crescut de la 32 la 70 de ani.

Condamnări

După cum a anunțat agenția MEN, colonelul în retragere Abdel Kheir Scharan, care a organizat, la 26 ianuarie, tentativa nereușită de a răsturna guvernul președintelui Nimeiri, a fost condamnat de Curtea marțială sudaneză la închisoare pe termen de 3 ani. Un simplu soldat implicit în acest complot, Elias Mohamed Ahmed, a fost condamnat tot la 3 ani închisoare, iar locotenentul Ahmed Ali la un an. Alți cinci acuzați au fost achitați.

Retragere

Prin retragerea Madagascarului, anunțată oficial la Tananarive, OCAM a pierdut trei dintre membrii săi într-o singură lună. Într-adevăr, Camerunul și Ciadul au anunțat că părăsesc OCAM la 2 și, respectiv, 3 iulie. Această nouă retragere din cadrul OCAM, ca și celelalte două, nu va deveni efectivă, conform statutelor organizației, decît la capătul unui „răgaz de gîndire" de un an. Ea se adaugă la retragerea Mauritaniei (iulie 1965), Zairului (aprilie 1972) și Congoului (septembrie 1972).

Identitate

Din sursă oficială japoneză, precizări asupra identității autorilor deturnării avionului „Boeing 747" aparținînd companiei Japan Air Lines: Osamu Maruoka (27 de ani, japonez), Mahomed Hassan Abu Arab (26 de ani), Yahya Hassan Abu Laghd, Carlos (nume de familie necunoscut, origine sud-americană). Nu s-au dat precizări asupra identității acelei membre a comandoului care a murit accidental, prin declanșarea unei grenade pe care o purta atașată de centură.

Aflată în vizită în Canada, regina Elisabeth a fost invitată de șeful tribului de indieni Ojibway, Leonard Pelletier, să asiste la un concert dat de orchestra tribului

Ministrul de externe francez, Michel Jobert (în dreapta), fixează rozeta Legiunii de Onoare la butoniera lui Omar Saqqaf, ministrul de externe al Arabiei Saudite

Numire

Premierul Malayeziei, Tun Abdul Razak, a anunțat, săptămîna aceasta, numirea în funcția de prim-vicepremier a lui Hussein Onn. Fost ministru al educației și, de asemenea, cumnat al premierului Razak, Hussein Onn îi urmează, ca vicepremier, lui Tun Ismail, decedat în urma unei crize cardiace.

În sudul Franței (departamentul Var), în apropiere de fortul Bregançon (clădirea este vizibilă în ultimul plan) își petrece vacanța președintele Pompidou

Omar Sharif (în dreapta), reputat nu numai ca actor, dar și ca jucător de bridge, explică subtilitățile jocului partenerei sale, Julie Andrews, în cursul unei scene filmate pe un aeroport londonez

38 de zile pe o barcă în Pacific

JURNALUL UNOR NAUFRAGIAȚI [3]

Ziua a 24-a

Zgomotul căuşelor cu care scoteam apa a continuat ritmic pînă în zori. Cu genunchii zdrobiţi de carcasa din fibră de sticlă, aplecaţi peste bănci, Robin şi cu mine am muncit împreună pentru a evacua apa din barcă. De bine, de rău, ne proteja o bucată de pînză galbenă din cortul plutei. Ploaia ne lovea şi melodia ei monotonă ne adormea simţurile. Somnul, care îmi lipsea atunci cînd mă întindeam să mă odihnesc, mă cuprindea pe neaşteptate. Uneori, Robin se apleca pe umărul meu şi cădea în somnolenţă, apoi se ridica brusc şi relua munca titanică.

Apa ne pătrunsese prin mîini pînă la os, degetele noastre nu mai erau decît o masă informă acoperită de piele încreţită. Aveam frisoane, dar scoteam apa din barcă şi chiar cîntam. Cînd eram prea epuizaţi ca să mai cîntăm, intervenea Lyn, ne frecţiona puternic pentru a ne reda cît de cît simţurile. Luam apa de pe fundul bărcii, o aruncam în mare, luam apă, o aruncam, sub ploaia care nu mai contenea, într-o stare care ne anihila speranţele, temerile, setea, suferinţele.

Ca o pată cenuşie care se întindea pe cer la est, răsăritul şi-a făcut, în sfîrşit, apariţia. Robin adormise în genunchi, cu umărul sprijinit de bord, dar fără a lăsa căuşul din mînă. Lyn adormise şi ea în genunchi, cu corpul lipit de al meu pentru a găsi puţină căldură. Braţul meu continua să manevreze căuşul, dar, dintr-o dată, mi-am dat seama că nu mai ploua şi am căzut în uitare. În acest moment, ar fi putut să ne cuprindă moartea. N-am fi simţit-o şi nici măcar nu am fi căutat să luptăm împotriva ei.

În cursul dimineţii a început să sufle puternic briza din sud. Douglas era de cart şi urmărea manevrele velei. Picături rare cădeau încă în mare, iar cerul rămînea acoperit.

Trezindu-mă spre prînz, am verificat legătura flotorului prins pe etravă. Una dintre extremităţile lui atîrna în apă.

În toate aceste zile, rareori am dormit mai mult de o oră neîntrerupt. Cu feţele buimăcite, băieţii sufereau şi ei în mod vizibil, deşi pretindeau că nu de nesomn. Mîncam mecanic, fără a percepe gustul alimentelor şi beam apă, mai puţin de plăcere şi mulţumind cerului pentru ea, cît din nevoia de a umezi carnea de broască ţestoasă uscată. Visurile noastre despre mîncare se schimbaseră. Friptura înăbuşită, budinca de făină de ovăz, cotletele, pateurile de rinichi, tocana, friptura la tavă fuseseră înlocuite de îngheţată şi fructe. În aceste reverii în plină zi, imaginaţia ne permitea să percepem aromele lor delicioase. Mestecîndu-ne raţia inconsistentă, evocam savuroase sosuri.

Proviziile noastre de carne uscată scădeau văzînd cu ochii, şi cum bucăţile de carne de broască ţestoasă care mai erau atîrnate de stinghii se transformau într-un terci, le-am aruncat peste bord de frică să nu ne intoxicăm. Nu ne puteam permite luxul să ne îmbolnăvim. Posibilitatea de a bea în voie ne aţîţase aparent pofta de mîncare ; a trebuit, deci, să ne raţionalizăm strict porţiile ; era necesar să evităm să consumăm toată carnea înainte de a fi găsit modalitatea să capturăm o nouă broască ţestoasă. Spre prînz, norii s-au risipit ; două ore mai tîrziu, a ieşit soarele. L-am primit ca pe un prieten dispărut de multă vreme. Am pus diverse lucruri la uscat pe bănci.

Cum, în acea zi la amiază, ne aflam într-un punct situat la 7°40' N, la 230 mile vest de meridianul Capului Espinosa, adică la jumătatea drumului spre uscat, am discutat despre mijloacele de a atinge coasta, despre posibilitatea de a aprinde un foc fără a avea chibrituri, despre obiceiurile din junglă şi despre cele ale indienilor. Robin i-a înspăimîntat pe gemeni, explicîndu-le că mai există încă indieni canibali în colţurile cele mai izolate ale coastei Nicaraguei, pe care am fi putut, eventual, debarca. Douglas şi Lyn discutau mijloacele de a confecţiona un năvod pentru plancton, dar, deoarece cerul se acoperea din nou, am încercat să dormim şi să ne odihnim pentru a suporta mai bine o noapte care va fi, poate, grea. Am văzut cu îngrijorare că venea noaptea, dar ploaia măruntă care începuse să cadă semăna mai degrabă cu o burniţă intermitentă.

Era de ajuns ca un singur om să arunce, din cînd în cînd, apa. Ne reluasem serviciul de cart regulat şi, cu excepţia celui ce stătea de strajă, fiecare dintre noi se culca mai mult sau mai puţin comod, dar pe uscat. Un adevărat lux.

În ultimele două zile, nu mai zăriserăm nici o pasăre de mare şi nici peşti, cu excepţia doradelor, care dansau, lăsînd o dîră ca nişte arabescuri pe suprafaţa apei, biciuită de ploaie. Vremea a devenit mai uscată, au apărut rechinii ; scurt timp după aceea, intrînd în cart la miezul nopţii, Lyn mi-a semnalat un rechin, care se încăpăţîna să încerce să spargă fundul ambarcaţiunii. Am reuşit să-l ating cu vîrful harponului pe cînd se îndrepta din nou spre noi. A şters-o, în căutarea unui tovarăş de joacă mai puţin răuvoitor.

Ploaia a stat puţin înainte de miezul nopţii şi cîteva stele promiteau o zi mai plăcută ; în restul nopţii, nu s-a întîmplat, practic, nimic.

Ziua a 25-a

Zorile au adus cu ele un cer senin şi soare. În timp ce făcea de cart Douglas, un peşte zburător s-a aruncat asupra cortului montat în partea din faţă a bărcii. Douglas a reuşit să-l prindă. Gemenii şi l-au împărţit la micul dejun, în timp ce noi mestecam bucăţi mici de broască ţestoasă uscată, cînd o broască ţestoasă femelă de dimensiuni apreciabile şi-a scos capul din apă ca să ne privească mai bine.

Broasca s-a scufundat, a trecut pe sub barcă, s-a lovit de chilă. Nerăbdători, aşteptam să vedem dacă va ieşi la suprafaţă la o distanţă destul de mică pentru a o putea aborda. Cînd a sosit momentul, Douglas a prins-o de carapace, în timp ce eu i-am imobilizat o labă. O clipă mai tîrziu, o trăgeam de-a lungul bărcii.

Două ore mai tîrziu, contemplam cu satisfacţie frumoasele bucăţi de carne care atîrnau pe sfori şi curăţam vasul. Apoi, ne-am spălat. Îmbrăcămintea noastră zdrenţuită era pătată de sînge. A mea era poate mai pătată decît a celorlalţi, căci îmi tăiasem zdravăn degetele ; pe braţe aveam urmele ghearelor şi muşcăturilor pe care a fost imposibil să le evit.

Condiţia noastră fizică era mai bună, iar plăgile provocate de contactul îndelungat cu apa de mare în timp ce ne aflam pe plută se cicatrizaseră. Viaţa în comun într-un spaţiu atît de restrîns dădea naştere la discuţii şi la schimburi de cuvinte amare atunci cînd unul dintre noi avea ghinionul să calce pe o mînă sau să dea o lovitură de picior, dar începuserăm să „simţim" bine barca noastră. Cea mai mică dificultate, cea mai mică înclinare longitudinală era observată imediat de toţi şi ne deplasam în grabă pentru a redresa ambarcaţiunea.

Poziţia noastră în acea zi la amiază era la 7°23' N, la 225 mile vest de meridianul Capului Espinosa. Acest avans spre est ne-a făcut să vorbim din nou de coasta Americii Centrale şi de locul cel mai probabil al debarcării noastre. Douglas şi Robin au contestat posibilitatea de a vîsli pe un soare atît de torid încît eram nevoiţi să ne turnăm apă de mare pentru a lupta contra căldurii. Eventualele dificultăţi pe care le-am fi întîmpinat erau cu atît mai evidente. A trebuit să le spun că, cel puţin pe cer senin, trebuia să profităm de noapte pentru a vîsli.

Spre amurg, cînd soarele cobora către un punct de la orizont situat la nord-vest, s-au apropiat de noi trei păsări. Una dintre ele, cu picioare roşii, s-a aşezat în vîrful catargului. Puţin mai tîrziu, au imitat-o şi celelalte două. L-am privit pe Neil, dar el a dat din cap şi a arătat cu mîna spre bucăţile de carne de broască atîrnate pe sfori.

„Avem carne şi putem să mîncăm !", a spus el.

Cele trei păsări formau o imagine frumoasă la proră şi le-am urmărit spectacolul cu adevărată plăcere. Îşi netezeau penele, îşi desfăceau aripile somptuoase, îşi înfoiau penele din coadă. Cu toate acestea, pentru că priveau cu un interes cam mare bucăţile noastre de carne, am apreciat că ospitalitatea noastră nu trebuia să meargă pînă la o invitaţie la masă, o masă pe care lor le era mai uşor să şi-o procure. Politicoşi dar fermi, le-am gonit de pe stinghiile pe care se aşezaseră.

Cădea noaptea ; ne-am împărţit serviciul de cart şi mi-a venit o idee. Nu mai eram în starea în care gîndul ne era acaparat de o singură obsesie : să supravieţuim. Începeam să trăim marea, să ne adaptăm ; reuşiserăm nu numai să supravieţuim, dar şi să ne ameliorăm condiţia fizică. Să găsim o navă care să ne salveze nu mai constituia singurul obiectiv al existenţei noastre în acel moment. Ne eliberaserăm de anumite gînduri negre, de decepţiile cotidiene ale unei vieţi nereuşite, de ideea că salvarea se afla poate la doi paşi. Ne degajaserăm de ideea că depindem exclusiv de alţii şi că, fără ei, nu vom putea supravieţui. Eram nişte solitari şi aveam să rămînem aşa. Eram nişte locuitori ai mării sălbatice.

Familia Robertson îşi continuă călătoria nomadă. Ea se acomodează, se obişnuieşte, trăieşte. Pînă în ziua cînd...

Ziua a 38-a

22 iulie 1972. După 38 de zile de navigație în derivă, familia Robertson este salvată de vasul pescăresc japonez „Toka Maru II"

În acea după-amiază, Lyn i-a îmbăiat pe gemeni și i-a pus să facă gimnastică. Fiecare dintre ei a petrecut o jumătate de oră pe banca din mijloc pentru a-și dezmorți membrele. Apoi, deoarece amenința furtuna, s-au retras în cortul de pe etravă.

Spre seară, norii au devenit mai amenințători, vestind o noapte ploioasă, care ne-ar fi permis poate să ne umplem bidoanele de rezervă. Ținînd seama de deformarea scării noastre de valori, faptul că posedam vreo 30 de litri de apă ni se părea cu adevărat extraordinar.

La ora ceaiului, am tăiat niște carne de broască țestoasă, pe care Lyn a pregătit-o în suc de pește. Puțin mai tîrziu, după ce le-am dat gemenilor suplimentul lor, Lyn le-a așezat niște cearșafuri uscate sub foaia de cort.

Eram pe cale să inspirăm în gînd parfumul delicat al unei cafele, cînd, pe mare, ceva straniu mi-a captat atenția. Fără a spune o vorbă, am privit și ceilalți s-au întors în aceeași direcție.

„Un vas ! am anunțat eu. Și care vine spre noi !" Nu-mi credeam ochilor. Dar așa era. „Stați liniștiți", am strigat, căci se ridicaseră cu toții pentru a vedea mai bine, „Nu e momentul să dezechilibrăm barca ! Aveți grijă de stabilitate !".

Toți s-au lăsat jos la locurile lor. Vocea îmi tremura cînd i-am anunțat că aveam să mă ridic pe banca din mijloc și să aprind o lampă de semnalizare deasupra pînzei.

„Dați-mi o lampă. Amintiți-vă de încercările zadarnice pe care le-am făcut de a fi observați de singurul vapor pe care l-am întîlnit !"

„O, Doamne ! Fă ca ei să ne vadă !" Lyn începu să se roage.

Acum distingeam limpede nava. Era un tonier japonez. Vopsit în alb și gri, silueta lui se desprindea clar din masa cenușie, întunecată a hulei.

Vasul trecea la cel mult o milă de noi. În jurul meu simțeam crescînd o tensiune alcătuită din curiozitate și speranță. Atmosfera a devenit de o intensitate aproape concretă, pe punctul de a fi insuportabilă. La tribord, am remarcat aripioarele a doi rechini mari care se roteau la o anumită distanță de noi.

Am smuls anvelopa, am dat la o parte plăcuța și am amorsat. O rafală de fum a țîșnit, iar scîntei roșii au anunțat aprinderea lămpii de semnalizare, care a iluminat barca, răsfrîngîndu-se pe valuri în primele umbre ale crepusculului. Căldura degajată în aerul liniștit îmi ardea indexul atît de tare încît a trebuit să-mi agit degetele. După cîteva secunde, nemaiputînd suporta aceste arsuri intense, a trebuit să las brațul în jos și am ars fața lui Lyn. Din toate puterile am aruncat lampa peste apă. A descris un arc și a căzut pe creasta unui val.

„Cred că-și schimbă poziția ! Dați-mi cealaltă lampă".

Vocea îmi era sugrumată de emoție și durere. Un gînd nebun mă cuprindea. Poate că schimbarea rutei tonierului nu era decît aparentă. Nu se datora ea oare hulei ? Nu primiserăm încă nici un răspuns la semnalul nostru. Cea de-a doua lampă a refuzat să funcționeze și neliniștea mea transformîndu-se în furie, am blestemat amorsa care se desprinsese.

„Torța !", am strigat.

Dar lampa mea cu fitil era de acum inutilă. Ne văzuseră și veneau spre noi.

M-am lăsat să cad pe bancă.

„Încercările noastre au luat sfîrșit", am spus calm. Lyn și gemenii plîngeau de bucurie. Douglas, cu o lacrimă în colțul ochiului, își îmbrățișa mama.

„Minunat ! Minunat ! Am reușit", striga Robin, plîngea, rîdea, îmi dădea lovituri pe spate.

Mi-am trecut un braț pe după umerii soției mele. Ochii mă usturau.

Am privit ambarcațiunea japoneză de pescuit „Toka Maru II", care se apropia de noi. În acea clipă, moartea ar fi putut să vină să mă ia. Știam că niciodată nu voi mai încerca o fericire atît de mare.

CONTRAPUNCT

Vacanță și bilanț...

Radu Budeanu

Astăzi pentru piloții militari americani aflați de multă vreme la lucru în Cambodgia a început vacanța. O vacanță pe care mulți o speră definitivă. După ce au muncit din greu, zi și noapte la bordul aparatelor ultramoderne, echipele de elită ale Pentagonului pot gusta, înainte de a se întoarce acasă în mijlocul familiilor afectate de îndelungata lor absență, clipele de reverie ale repaosului la sol într-o țară exotică. Ieri a intrat în vigoare hotărîrea prezidențială ca încetarea bombardamentelor americane asupra Cambodgiei să devină efectivă și, nu numai „de dorit" cum s-a declarat, adesea,.

Acum, piloții americani își pot face bilanțul. Din soldele necheltuite din cauza programului de muncă foarte susținut, dînșii își vor face tradiționalul „shopping" prin tarabele opulent garnisite de contrabandiștii lonnoliști care, între două retrageri, au găsit întotdeauna timpul să facă rost de suveniruri variate spre a le desface, la un preț bun, chiar și pe dolarii devalorizați. După ce-și vor umple sacoșele cu drăgălașe și costisitoare amintiri din campania cambodgiană, piloții americani, scutiți de vamă, nu vor scăpa însă de controlul medical. Ei se vor prezenta oarecum obosiți în fața unei severe comisii care va constata, desigur fără idei preconcepute, în ce măsură psihicul și fizicul „copiilor aerului" s-au menținut intacte în perioada de amară glorie, în care au zvîrlit cu bombe într-un inamic pe care nu l-au cunoscut personal. În urma testelor medicale, mulți vor rămîne cu impresia, de altfel exactă, că reflexele lor de odinioară s-au uzat. Pentru că, nu este un secret pentru nimeni, Pentagonul și statul major lonnolist au trăit, în acest sens, clipe de acută amărăciune. Cu o frecvență care i-a derutat pe menestrelii alianței de nezdruncinat dintre Washington și Pnom Penh, raidurile de bombardament ale Statelor Unite au pisat pozițiile aliaților cu o asemenea eficiență încît mareșalul Lon Nol s-a luat cu mîinile de cap mult mai des decît își programase. Parcă pentru a lăsa o amintire de neșters amicilor de arme, aviația americană și-a lansat, în ultimele zile ale intervenției în Cambodgia, majoritatea bombelor, cu o exactitate inebunitoare, în miezul pozițiilor lonnoliste... Ultimele rapoarte asupra situației frontului au fost acelea care au consemnat deteriorarea unor baze lonnoliste cu echipament american în urma unor atacuri fulger inițiate de aparatele produse de aceleași firme... La Neak Luong, la cincizeci de kilometri sud-est de capitala khmeră, cîteva bombardiere B-52 au făcut harcea-parcea orășelul, distrugînd sediile administrative și centura de apărare. 137 de morți, 268 de răniți grav, 151 de dispăruți. Aeroportul local și instalațiile navale nu au mai putut fi utilizate. La Chum Rueng avioane de vînătoare F-11 au scos din circulație depozitul de muniții, precum și centrala de transmisii telefonice și telegrafice a unei regiuni întregi. Desigur, și aici s-au înregistrat morți și răniți, în special în rîndul ofițerilor lonnoliști.

Din fericire, piloții americani și-au făcut bagajele.

Cînd e să se aleagă praful, te mai bombardează și aliații americani (tardivă filozofie lonnolistă)

ONASSIS–NIARCHOS (10)

„A vinde – a cumpăra"

Mircea Grigorescu

Într-unul din romanele biografice care au mare succes, acum, în sezonul de vară, în librăriile franceze și engleze, principalul erou al cărții, Socrates Stavropolos – nume care este, cu aproximație, un fel de anagramă din Aristotele Onassis și Stavros Niarchos –, se povestește că printre cele mai substanțiale surse de cîștiguri ale celor doi armatori au fost – și noi adăugăm că sînt, încă – vînzările și cumpărările de vapoare noi și vechi.

Autorul romanului n-a avut, pare-se, în documentarea lui, de altfel copioasă, o istorioară pe care Stavros Niarchos a povestit-o de multe ori. Vrînd să-i facă lui Onassis o biografie cît mai plină de pitoresc, Niarchos povestea că, în adolescență, fostul lui cumnat a intrat în slujbă la un unchiu, cămătar de meserie. După ce l-a ținut șase luni să mături prin prăvălie, să stropească ulița și să alunge șobolanii, cămătarul l-a chemat într-o zi pe Aristotele Onassis și i-a spus : de mîine tu vei trece la tejghea, în locul meu ; vei avea leafa pe care ți-o vei cîștiga tu singur, așa cum mi-am cîștigat-o și eu de la tatăl meu, care avea prăvălia asta, lucra în odaia asta, și la masa asta. Uite, îi mai zise unchiul, pe masa asta vei primi monedele la schimb, le vei număra și vei plăti clientului pe ele ce i se cuvine, în monedele pe care le cere. Nu uita să dai și piese mărunte ! Mărunțișul este mana cămătarului ! Aristotele Onassis a schimbat bani o lună întreagă, iar la sfîrșitul ei a venit la unchi să-i dea măcar un firfiric, fiindcă murea de foame. Vreo trei-patru clienți îi lăsaseră cîte un bacșiș, văzîndu-l așa de slab și fără glas, dar pînă la urmă nu i-a rămas nici după ce să bea apă. Unchiul nu s-a lăsat înduplecat.

„Trage sertarul mesei și ia de-acolo", a spus el slăbănogului de nepot.

„Cum să iau, i-a răspuns Onassis, dacă n-am pus nimic ?"

„Caută – și pe urmă stăm de vorbă".

Băiatul a căutat, a tras sertarul, aproape putred, al mesei. Pe fundul sertarului era așezată o bucată de postav gros, moale, iar pe postav, către mijlocul sertarului, erau bani de argint, de aramă și de aur, mărunțiș sclipitor, vreo două duzini de piese care făceau cît leafa lui pe trei luni. De unde erau banii ?

Abia atunci unchiul i-a spus lui Aristotele secretul familiei. Masa cea veche avea fața făcută din scînduri late, groase, dar între scîndurile din mijloc era lăsată, anume, o crăpătură îngustă, prin care puteau trece banii subțiri, mărunțișul. Cămătarul primea monezile clientului, apoi socotea banii de schimb, avînd grijă să pună și ceva mărunțiș. Număra monezile de două ori, de trei ori, apoi le împingea, binișor, către client, trecîndu-le peste crăpătura din mijlocul mesei. Un firfiric, un sfanț, o mahmudea, o drahmă, uneori și un ban mai mare, mai prețios, cădea prin crăpătură, în sertar.

Dacă se întîmpla cîte un client circotaș, care mai număra banii o dată, lîngă pieptul lui, cămătarul se scuza, căuta pe sub masă, blestema, înjura – și-i dădea mahmudeaua lipsă. Dar doi clienți din trei se grăbeau, luau pumnul de monezi, îl băgau în pungă și... bună ziua ! Cămătarul lăsa mahmudelele în sertar, pînă la sfîrșitul lunii. Atunci își făcea socoteala și binecuvînta mintea tîmplarului care a făcut masa din două blaturi, cu crăpătură la mijloc.

După ce a tras spre el și a împins către client sute, mii de grămăjoare de monezi, Aristotele Onassis a strîns destui bani ca să poată pleca în Brazilia și a începe acolo un negoț cu tutun grecesc.

Așa termina Stavros Niarchos povestirea despre cumnatul lui.

Istoria cu masa de lemn se potrivea, însă, nu numai lui Onassis, ci mai mult lui... Niarchos. Cele mai strălucite și mai sonore afaceri din carieră, Stavros Niarchos le-a făcut vînzînd și cumpărînd vapoare. De fiecare dată, prin manevre complicate și subtile, Niarchos va avea grijă să-i rămînă un comision, în aparență modest. Lua comisioane – printr-o societate intermediară – și de la vînzător și de la cumpărător. Avea grijă să ia comision de la propriile sale societăți și firme, nu numai pentru vînzări-cumpărări, ci și pentru orice tranzacție, orice plată, fie și numai pentru o reparație oarecare. Lua comision de la societățile de asigurare, cînd încheia polițele și, dacă se întîmpla vreo avarie sau o catastrofă, încasa comision, conform contractului și din plata despăgubirilor.

„Operațiunea comision" n-a încetat să funcționeze niciodată, exact ca masa cu două blaturi a bătrînului cămătar. Niarchos se pare că știa istorioara din gura lui Livanos, care o și trăise, cîndva, în tîrgurile de bani din Asia Mică. O știa și Onassis, care a fost, într-adevăr, ucenicul unui cămătar, în prima lui tinerețe și a dispărut, fără urme, din localitatea unde lucra, în noaptea cînd a luat foc prăvălioara cămătarului. Cum s-a refugiat tînărul Aristotele Onassis din magherniță incendiată, prin acoperiș sau prin văzduh, a rămas un secret pe care el nu l-a mărturisit niciodată. Fapt este că a fugit – și nu s-a oprit decît departe, la Rio de Janeiro. Mai tîrziu, cînd s-a apucat de importul de tutun grecesc în America de Sud, Onassis a dovedit a fi – și el – un virtuos al „Operațiunii comision". Se pricepea de minune să ia și să dea comision, ambele manevre fiind, pentru el, deopotrivă de rentabile.

Așa se explică de ce armatorii aceștia – și după exemplul lor alți cîțiva – au devenit vestiți pentru „viteza" cu care cumpără și vînd navele comerciale, fără o justificare obiectivă. „Operațiunea comision", stimulată artificial, are consecințe foarte mari și importante la bursa construcțiilor navale. Conducătorii unui șantier japonez care a primit comenzi pentru construirea a șase petroliere uriașe (fiecare între 200 000 și 300 000 de tone) pentru o firmă din holdingul lui Niarchos, au constatat că din 1966, cînd au semnat contractul și pînă în 1970, cînd au livrat navele, proprietatea acestora a trecut prin patru mîini, de la Niarchos la o societate din Panama, de la aceea la un armator britanic, apoi la o bancă italiană, din Bari, pentru ca în cele din urmă să revină unei societăți de transporturi maritime al cărei președinte-director-general era Phillipos... Niarchos, fiul lui Stavros, un debutant în afacerile de navlosire.

Cu ocazia fiecărui transfer de proprietate, prețul celor șase petroliere a suferit fluctuații, de fiecare dată au fost calculate și plătite „mici comisioane". Constructorii japonezi au fost convinși că valoarea petrolierelor a jucat un anumit rol și în manevrele valutare, deoarece contractele succesive de vînzare-cumpărare erau încheiate cînd în dolari, cînd în yeni. De fiecare dată sumele devenite disponibile prin vînzare se vînturau la bursele de devize, dintr-o valută într-alta. Diferențele erau, de cele mai multe ori, pozitive și nu se mira nimeni dacă afla că ordinele pentru vînzări masive de dolari și cumpărări de yeni mai ieftini, veneau de la o mică bancă din Londra care se adăpostea exact în casa lui Niarchos, din 27, Maddox Street – și avea aceeași centrală de telefoane cu armatorul.

■

„Operațiunea comision" a fost posibilă, îndată după cele două războaie mondiale, din cauza derutei ce a existat la bursele de navlosiri. Flote uriașe fuseseră înghițite de valuri, șantierele navale rezervate numai pentru construcțiile militare treceau, încet și greu, la regimul de pace. Ne amintim, de asemenea, despre scandaloasele vînzări-cumpărări de vapoare militare dezarmate și trecute, peste noapte, la transporturile de mărfuri.

În circumstanțele de după primul război mondial, din 1920 pînă în 1929, cînd a culminat marea criză economică americană, ale cărei tentacule au cuprins toată lumea capitalistă, „regele vînzărilor și cumpărărilor" de nave comerciale era, incontestabil, Spiros Livanos. Flota lui era de 90 de vase, în momentul culminant, dar statisticile arată că în zece ani armatorul a cumpărat și a vîndut nu mai puțin de 300 de vapoare mari și mici, precum și 20 de iahturi pe care le comandase, din timp, unor șantiere, convins fiind că prețul lor va crește vertiginos. Într-adevăr, un iaht de 400 de tone, comandat unui șantier din Scoția pentru 100 000 de dolari, în anul 1922, a fost vîndut de Livanos unui maharajah cu prețul de 400 000 de dolari-aur, în 1924, plus un comision de complezență : un colier de 20 de perle veritabile, a căror mărime trecea de la bobul de mazăre pînă la alună.

Evident, mișcările de nave de după cel de al doilea război mondial au fost mult mai intense. Din nou s-a revărsat cornul abundenței peste specialiștii comisioanelor, care acaparau aproape toate afacerile de vînzare-cumpărare. Antenele lor erau pretutindeni, în toate porturile și pe toate șantierele. Niarchos și, mai cu seamă, Onassis au organizat o rețea de spionaj industrial și comercial fără prece-

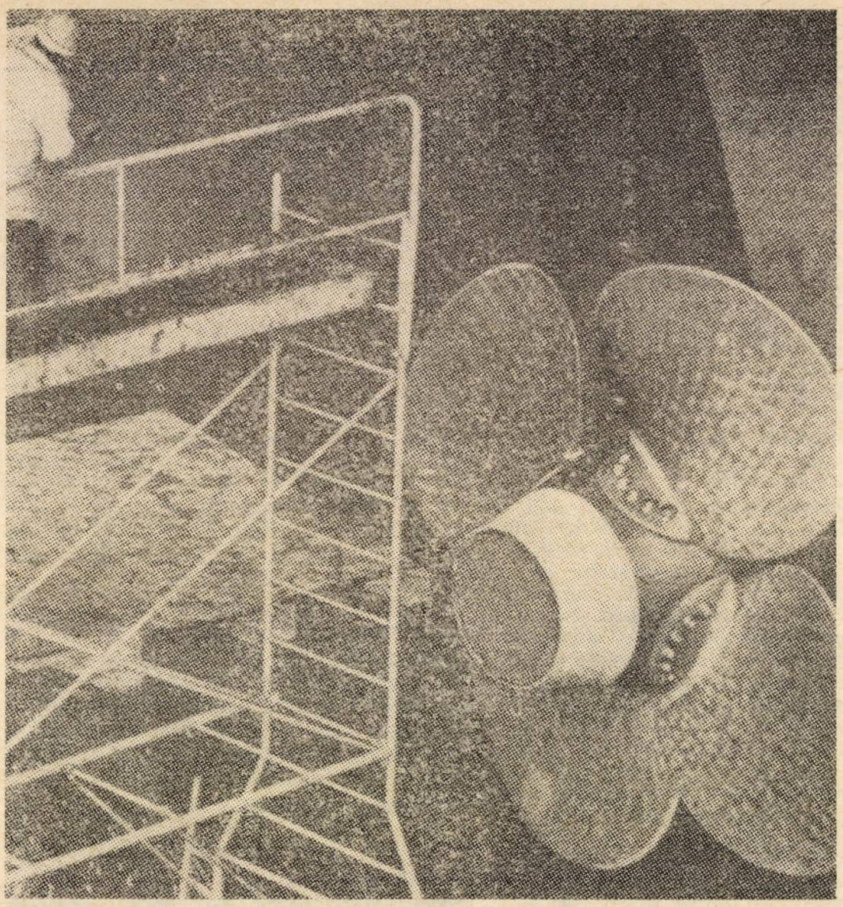

Modele noi de nave pentru flotele moderne de transport transoceanic...

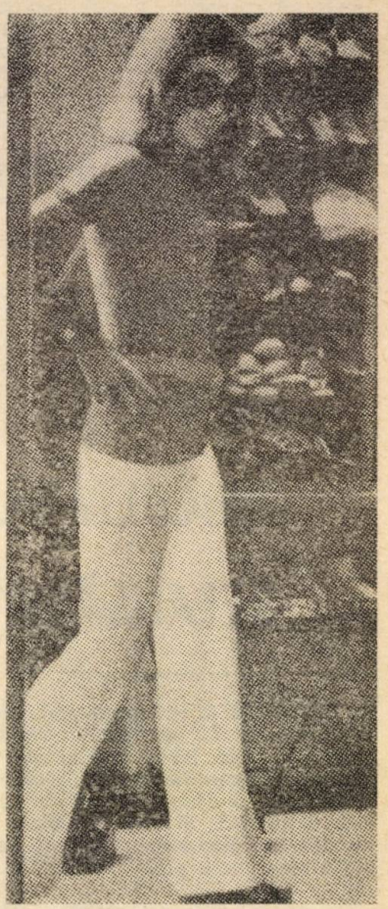

...și modele noi de pantofi pentru Jackie Onassis, ieșită după cumpărături, în apropierea vilei recent achiziționate în insula Capri

dent. Telegrame cifrate comunicau comenzile date șantierelor, prețurile la care se încheiau aceste contracte, termenele de livrare. Un grup de funcționari primeau comunicările și le coroborau cu altele, sosite din marile porturi: ce mărfuri așteaptă să fie transportate, ce perspective are comerțul de import-export intercontinental, în ce sezon va fi nevoie de mai multe vapoare pentru cafea, ceai, grîne, agrume, lemne, petrol etc. Informațiile erau adunate într-un „plan de stat-major", supus, la intervale scurte, marelui-armator Livanos și ginerilor săi, Niarchos și Onassis. Interesant este că în procesele-verbale multă vreme confidențiale, încheiate la consfătuirile acestor armatori, se întîlnesc și numele soților lor, Tina și Eugenia. Cu toate că aveau preocupări muzicale și mondene, ele erau, pare-se, sfătuitoare bune în manevrele de bursă. După consfătuirile acestea, porneau ordine telegrafice surprinzătoare de cumpărări și vînzări de nave, de comenzi noi pe șantiere. În momentul cînd erau lansate, ordinele păreau absurde, însă, mai tîrziu, se dovedeau extraordinar de rentabile. Prin tehnica foarte delicată, chiar rafinată, a diferențelor de prețuri și a operațiilor de comision, armatorii au cîștigat sute de milioane de dolari.

Datorită manevrelor de vînzare-cumpărare s-a ajuns și la schimbările masive de pavilion. Ce înseamnă o „schimbare de pavilion" ? Fenomenul acesta, practicat de aproape 50 de ani, a luat, în ultimii cinci ani, proporții uriașe. Să-l explicăm prin exemple concrete. Presa vest-germană a tras un adevărat semnal de alarmă, acum cîteva luni, cînd a publicat știrea că din 70 de vapoare de lux, pentru transportul de călători, cîte erau înregistrate în porturile Kiel, Hamburg și Bremen, sub „pavilion vest-german" și „pavilion hanseatic" n-au mai rămas decît 4.

Unde sînt toate celelalte ? „Au dispărut", dar nu în condițiile de camuflaj, pe care le-am relatat săptămîna trecută în aceste pagini, ci în condițiile „schimbării de pavilion". Cea mai mare parte dintre „navele transferate" au fost înscrise în registrele porturilor din Republica Panama și din Liberia. În locul steguleților formate din dungi negru-roșu-galben, ele au arborat steguleți cu pătrate roșu-alb-albastre și cu steluțe — sau steguleți alb-negre-verzi.

Autoritățile portuare din acele țări nu pretind ca proprietarul navei înscrise în registrele lor să aibă naționalitate panameză sau liberiană. Poate fi de oriunde, numai să plătească taxele de înscriere și taxa fiscală anuală — care, de fapt, este „chiria pavilionului" — și variază între 1 000 și 5 000 de dolari pe an, adică de zece sau de douăzeci de ori mai puțin decît taxele care ar fi exigibile în porturile de origine pentru vapoarele aflate în circulație.

Schimbarea aceasta, pur formală, de pavilion a fost un adevărat magnet pentru armatorii din lumea întreagă. Între 1950 și 1965, flota comercială care naviga sub pavilion panamez a trecut de la circa trei sute de mii de tone la mai mult de cinci milioane ! Dar saltul cel mai mare a fost înregistrat între 1965–1972, cînd pavilionul panamez comercial era pe punctul de a bate recordul mondial de tonaj. S-a apropiat de 20 de milioane de tone ! În registrele portuare panameze din Atlantic și din Pacific, la cele două capete ale Canalului, au fost înscrise aproape 4.000 de vapoare, din care mai mult de jumătate n-au trecut niciodată pe acolo, n-au văzut țărmurile panameze, trimit taxele prin cecuri bancare și n-au nici o pretenție în plus.

Nici autoritățile portuare nu-și bat capul cu navele acestea. De exemplu, schimbul de proprietate nu este nevoie să fie anunțat și nu implică nici o formalitate specială în ce privește pavilionul, cu condiția expresă ca taxele datorate să fie expediate la timp. Al cui este, efectiv, vaporul nu interesează. Așa se explică sutele de nave care au trecut, ca vîntul, prin holdingurile Livanos-Niarchos-Onassis, fără să lase alte urme decît comisioanele adunate în buzunarele armatorilor.

Este „schimbarea de pavilion" un trafic ilicit ? Un anumit număr de autorități guvernamentale și portuare și-au pus această problemă, au adus-o chiar în fața unor jurii internaționale și a unor tribunale „de priză maritimă". Concluziile juridice au fost contradictorii. În cele din urmă s-a ajuns la concluzia că orice societate sau orice armator își poate înregistra vaporul unde poftește, cu condiția de a respecta regulile de transport, de naviosire, de recrutare și plată a personalului, de securitate în navigație...

De aici au început abuzurile. Unde trebuia reclamat armatorul care comitea una din infracțiunile prevăzute în dreptul internațional maritim sau în codurile de muncă ale diferitelor state? Problema a fost pusă, cu mare acuitate, de către societățile de asigurare. Acestea aveau nevoie de un proprietar sigur și de un pavilion cert, pentru a ști de la cine primesc primele de asigurare și cui trebuie să-i plătească despăgubirile, la caz de nevoie. Întrebarea a fost tranșată de curțile de justiție și de tribunalul de prize maritime de la Londra, în sensul răspunderii integrale a proprietarului navei, fie că este un armator, fie o societate de navigație comercială. Țara al cărei pavilion flutură pe stîlpul de catarg își poate declina orice responsabilitate în cazurile penale, în revendicările salariaților de la bordul navelor și în plata primelor de asigurare restante. În consecință, pavilionul „de complezență" dacă n-ar contribui la o substanțială reducere a impozitelor ar rămînea o simplă cocardă decorativă.

Unele state caută să readucă la țărmul lor navele înstrăinate de formă. O politică de acest tip a practicat-o Grecia. Se poate spune că principalul motiv l-au furnizat armatorii de tipul lui Niarchos și Onassis, ale căror flote comerciale erau înscrise prin felurite „porturi amabile". Autoritățile navale grecești au cerut armatorilor și societăților de navigație maritimă grecești să înscrie toate vapoarele lor în registrele din Pireu și din Salonic. În cazul cînd vapoarele grecești, pentru motive de ordin economic, ar fi înregistrate în porturile altor state, este obligatoriu ca acele înregistrări să fie comunicate autorităților din Atena. Datorită acestor dispoziții, flota comercială a Greciei este, astăzi, cea mai mare din lume, indiferent de poziția armatorilor din triada Livanos-Niarchos-Onassis.

(Va urma)

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

ALIANȚA ATLANTICĂ — DIFICULTĂȚILE „RELANSĂRII"

ÎNTRE S.U.A. și Franța persistă dificultăți serioase în perspectiva călătoriei pe care o va face, în toamna acestui an, președintele Nixon în Europa occidentală. O serie întreagă de contacte desfășurate între cele două țări, în ultimele două luni, nu au dus la rezultate prea bune în ce privește rezolvarea problemelor aflate în litigiu.

În centrul disputei se află „Declarația atlantică". Administrația Nixon urmărește semnarea acestui document cu ocazia vizitei președintelui. Ideea unei asemenea declarații — adică tot ce a rămas din propunerea făcută în primăvară, de Henry Kissinger, cu privire la o „nouă Cartă atlantică" — este acceptată de majoritatea aliaților vest-europeni. Singura care se opune este Franța.

Deosebirile în pozițiile diferitelor țări vest-europene față de „Declarație", în special Germania occidentală și Franța, sînt atît de mari, încît, în prezent, există puține șanse de a le rezolva.

Americanii speră că vizita europeană a lui Nixon va da un nou elan alianței atlantice. Ei sînt de părere că — în lumina dificultăților economice existente între aliații occidentali — a sosit timpul definirii unor principii care să călăuzească alianța atlantică pe viitor. Există o autentică teamă americană, exprimată de ideea că, fără o asemenea „Declarație", care să servească drept cadru politic al relațiilor dintre aliați, ar putea apărea probleme serioase între națiunile occidentale cu prilejul negocierilor pe teme economice, monetare și militare. Americanii sînt de părere că, dacă Nixon s-ar putea întîlni cu conducătorii vest-europeni pentru a semna o „Declarație", orice dificultate de acest fel ar putea fi prevenită.

Cu oarecare ezitare, majoritatea aliaților occidentali acceptă acum punctul de vedere american. Numai francezii opun o puternică rezistență. Întrebate dacă intenționează, în mod formal, să blocheze o întîlnire atlantică la nivel înalt și semnarea unei declarații comune, oficialitățile au răspuns că speră ca Nixon să nu se fi postat pe o poziție atît de rigidă încît să nu și-o mai poată schimba.

Totuși, autoritățile franceze refuză să declare clar dacă ele își vor opune sau nu veto-ul față de întîlnirea la nivel înalt și „Declarație". Ele spun, mai degrabă, că o astfel de poziție va depinde de existența unei evoluții în modul de gîndire al americanilor, care să permită Franței semnarea „Declarației". Evident, un asemenea fapt va necesita, totodată, și o considerabilă evoluție în modul de gîndire al unor țări din Europa occidentală, în special al R.F.G.

Unele inițiative diplomatice americane au provocat în Europa occidentală o vădită neliniște. Francezii se află în căutarea unei alternative, dar, pentru moment, ei nu au găsit nici una. În prezent, orice posibilitate pentru o forță militară combinată vest-europeană este exclusă. Un exemplu al divergențelor dintre aliații vest-europeni îl constituie, de asemenea, evenimentele de după vizita, din iulie, a lui Waltel Scheel la Washington. Vest-germanii și americanii au reușit să ajungă la o înțelegere bilaterală aproape totală în ce privește conținutul „Declarației atlantice" inspirate de Washington. Totuși, francezii au găsit că multe dintre propunerile americano—vest-germane sînt inacceptabile.

Francezii încă nu consideră că o „Declarație atlantică" ar fi necesară. Ei apreciază această „Declarație" drept o procedură de a lega Europa occidentală de America și de N.A.T.O., în pofida dezangajării S.U.A.

Francezii recunosc că, pentru moment, ei nu sînt în posesia răspunsurilor la toate întrebările ridicate de inițiativele americane. De pildă, în urmă cu o lună, ei au lansat ideea că o forță nucleară franceză ar putea constitui, cîndva, nucleul unei forțe nucleare a întregii Europe de vest, dar ea nu a fost bine primită de aliații lor vest-europeni. Mai mult, există deosebiri chiar și între francezi înșiși, în privința hotărîrii de a se constitui o „forță nucleară franco-britanică combinată" și în privința relațiilor pe care o asemenea forță le-ar avea cu Germania occidentală.

Miniștrii de externe din cele nouă țări membre ale C.E.E. se vor întîlni, în septembrie, la Bruxelles, pentru a analiza rapoartele finale asupra a ceea ce ar putea constitui subiectul unei eventuale „Declarații atlantice". Francezii sînt însă de părere că, fără un progres semnificativ al contactelor bilaterale dintre partenerii atlantici, există șanse reduse de succes. În ceea ce privește eventualitatea unor întîlniri viitoare între ministrul de externe francez, Michel Jobert, și consilierul special al președintelui S.U.A., Henry Kissinger, în vederea încercării de a salva „Declarația", oficialitățile au declarat că „Jobert este întotdeauna gata să-l întîlnească pe prietenul său Kissinger".

Întrebate dacă apreciază ca o greșeală cuvîntarea lui Kissinger cu privire la „noua Cartă atlantică", rostită la 23 aprilie, oficialitățile franceze au răspuns negativ. Ele au declarat că Henry Kissinger a reușit să-i trezească pe vest-europeni și să-i forțeze să înceapă a gîndi și că există încă posibilitatea ca el să realizeze o parte din ceea ce și-a dorit.

James Goldsborough

Contactele interoccidentale: zîmbete pentru presă (președinții Nixon și Pompidou în Islanda), divergențe persistente în cadrul negocierilor

МЕЖДУНАРОДНАЯ ЖИЗНЬ
MOSCOVA

EXTINDEREA RELAȚIILOR SOVIETO — JAPONEZE

STABILIREA de relații de bună vecinătate între Uniunea Sovietică și Japonia este posibilă și necesară. Evenimentele din ultimul timp demonstrează că în Japonia se intensifică înțelegerea însemnătății și necesității menținerii și dezvoltării relațiilor cu Uniunea Sovietică pe bază de bună vecinătate. În anii care au trecut, ambele părți au făcut multe pentru stabilirea de contacte și au obținut succese indiscutabile în direcția respectivă. Un exemplu bun de dezvoltare a contactelor care au contribuit la soluționarea problemelor politice și de altă natură, la adîncirea înțelegerii reciproce dintre ambele popoare îl constituie relațiile pe linie parlamentară. Acestea nu s-au limitat numai la un schimb de delegații oficiale.

PUNCTE DE VEDERE

Au căpătat o largă dezvoltare și relațiile comercial-economice sovieto-japoneze. În perioada din 1958 pînă în 1972, schimburile comerciale ale U.R.S.S. cu Japonia au crescut considerabil ; ele s-au ridicat la valoarea de 815,6 milioane ruble. Din acestea, 381,7 milioane au revenit exportului în Japonia și 433,9 milioane importului. În anul 1972, Japonia a ocupat locul doi în cadrul schimburilor comerciale ale U.R.S.S. cu țările capitaliste — după R.F. Germania. Noul acord comercial pe anii 1971—1975 prevede sporirea continuă a comerțului reciproc.

Extinderea relațiilor comerciale reciproc avantajoase dintre Uniunea Sovietică și Japonia în ultimul deceniu a constituit o premisă obiectivă a instituirii comitetului sovieto-japonez de colaborare în afaceri. Din anul 1966, la consfătuirile anuale ale comitetului au fost dezbătute diverse proiecte de colaborare economică pe termen lung. Rezultatele pozitive ale activității comitetului sînt evidente. Sînt deja în curs de realizare o serie de acorduri generale privind colaborarea economică a ambelor țări în valorificarea resurselor naturale ale Siberiei și Orientului Îndepărtat sovietic.

Relațiile dintre Uniunea Sovietică și Japonia în domeniul științei, tehnicii și culturii au devenit tradiționale. Colaborarea tehnico-științifică se dezvoltă pe baza acordurilor în vigoare cu organizațiile japoneze particulare și cu unele firme. Numai în anul 1972, 38 de delegații de specialiști sovietici și aproximativ 100 oameni de știință au vizitat Japonia. Între guvernele celor două țări există acorduri în unele probleme ale schimbului cultural. În numeroase institute de învățămînt superior din Japonia se predă limba rusă.

În prezent, nu există piedici serioase pentru extinderea colaborării dintre Japonia și Uniunea Sovietică. În condițiile intențiilor serioase ale ambelor părți, ale unei atitudini constructive, se pot aștepta soluții reciproc acceptabile într-un larg cerc de probleme ale relațiilor sovieto-japoneze.

În prezent, s-au reliefat clar două sarcini, a căror soluționare ar duce la o cotitură mai bună în relațiile dintre U.R.S.S. și Japonia. Acestea sînt desfășurarea unei colaborări de mare amploare, pe termen lung și reciproc avantajoasă în domeniul economic și normalizarea deplină a relațiilor prin încheierea unui tratat corespunzător în domeniul politic.

Avantajul reciproc al colaborării economice dintre U.R.S.S. și Japonia pe bază îndelungată este evident. Creditele și livrările japoneze de utilaj ar contribui la o valorificare mai rapidă a resurselor naturale și la dezvoltarea economică a regiunilor Siberiei orientale și Orientului Îndepărtat. În ceea ce privește Japonia, dependența economiei sale de importul de materii prime este bine cunoscută. De exemplu, întregul său necesar de țiței este acoperit pe seama importului.

De aceea, sînt cu totul nefundamentate declarațiile acelora care caută să afirme că în realizarea proiectelor sus-amintite este interesată în primul rînd Uniunea Sovietică. În Uniunea Sovietică se pornește de la faptul că colaborarea cu Japonia ar contribui la consolidarea relațiilor dintre cele două țări, adîncirea înțelegerii reciproce și încrederii între ambele popoare. De pe această poziție, Uniunea Sovietică privește problemele legate de realizarea proiectelor de valorificare în comun a zăcămintelor de gaze și țiței din Siberia. Dă satisfacție faptul că în cercurile politice și de afaceri japoneze este recunoscută aprecierea însemnătății relațiilor economice ca mijloc de consolidare a înțelegerii și încrederii reciproce. Firește că realizarea practică a proiectelor privind țițeiul și gazele va necesita un studiu amănunțit și calcule asupra eficienței economice, a avantajului pentru ambele părți, cu atît mai mult cu cît înfăptuirea acestor proiecte presupune investiții de capital nu de milioane, ci de miliarde, pe un termen de 20—30 ani.

Soluționarea unei alte sarcini — realizarea normalizării complete a relațiilor sovieto-japoneze pe baza unui tratat corespunzător — ar veni în întîmpinarea intereselor Uniunii Sovietice și Japoniei, intereselor consolidării păcii și securității popoarelor.

Declarația comună sovieto-japoneză din 1956 a soluționat unele probleme ale relațiilor interstatale, care în practica internațională sînt rezolvate de obicei prin semnarea unui tratat de pace. Printre altele, între ambele țări a încetat starea de război și au fost normalizate relațiile diplomatice.

Desigur, relațiile dintre cele două țări pot să se extindă și fără un tratat de pace. Dacă, însă, cele două țări intenționează în mod serios, și se gîndesc și la viitor, să întrețină relații stabile, ele trebuie să adopte măsuri urmărind ca acestor relații să li se ofere un fundament trainic prin

La Praga au avut loc, săptămîna trecută, convorbiri cehoslovaco—vest-germane, delegațiile au fost conduse de Jiri Goetz, adjunct al ministrului cehoslovac al afacerilor externe (primul din dreapta) și Paul Frank, secretar de stat la Ministerul de externe vest-german

REFLECTOR

Un interviu al lui Walter Scheel

„Prin tratatele cu Estul, guvernul federal a creat o situație care va permite dezvoltarea relațiilor pașnice și folositoare. Toate părțile contractante au precizat de altfel că ele doresc să desfășoare o politică de pace și să încurajeze cooperarea. Tratatul fundamental este, de asemenea, un element al acestei politici de pace. El deschide, pentru prima oară, calea stabilirii de relații reglementate între cele două state germane".

Referindu-se la întîlnirea dintre cancelarul Willy Brandt și secretarul general al C.C. al P.C.U.S., L. Brejnev, precum și la întrevederile pe care le-a avut acesta cu R. Nixon și G. Pompidou, Scheel a declarat : „Scopul acestor întrevederi este continuarea politicii de destindere pentru a se ajunge la o normalizare a situației în Europa. Politica de destindere nu poate fi însă numai problema a două sau trei state. Pentru ca această politică să poată fi încununată de succes, toate statele trebuie să participe la ea.

Vizita lui Leonid Brejnev la Bonn a dat posibilitatea unui schimb de vederi intensiv asupra situației în Europa și asupra posibilităților de lărgire a cooperării dintre Republica Federală Germania și Uniunea Sovietică. Înțelegerea reciprocă s-a dezvoltat. În afară de aceasta, cele două țări au constatat numeroase avantaje pe care le-ar putea trage de pe urma unei cooperări în comun. Vizita a permis, de altfel, îmbunătățirea relațiilor vest-germano—sovietice. Aceste relații sînt unul din elementele raporturilor politice din Europa. Evoluția lor contribuie la dezvoltarea destinderii".

(După „Suomi Kuvalehti")

încheierea unui tratat corespunzător. Linia fermă a U.R.S.S. spre normalizarea relațiilor cu Japonia nu este supusă nici unor fluctuații conjuncturale în problemele internaționale. Conducătorii Japoniei se pronunță, de asemenea, adesea, pentru încheierea unui tratat de pace între ambele țări. Este important ca partea japoneză să manifeste nu în vorbe ci în fapte dorința de realizare a unei înțelegeri acceptabile ambelor părți. Pentru aceasta este necesară, în primul rînd, o atitudine realistă, constructivă față de tratative.

Uniunea Sovietică a subliniat nu o dată că dezvoltarea relațiilor sovieto-japoneze nu afectează interesele unor terțe țări și nu le aduc nici un fel de prejudicii.

Cotiturile pozitive care s-au produs în ultimul timp în relațiile dintre U.R.S.S. și Japonia sînt o premisă bună pentru consolidarea continuă a bazelor bunei vecinătăți și colaborării pe mulți ani. Fără îndoială că acest lucru ar fi întîmpinat cu satisfacție nu numai de către popoarele ambelor țări, ci și de toate celelalte popoare cărora le este scumpă pacea și securitatea pe pămînt.

N. Nikolaev

afrique asie

GUINEEA: EFORTURI PE CALEA DEZVOLTĂRII

CONACRY ; iunie 1973. În septembrie, Guineea va sărbători a 15-a aniversare a proclamării independenței sale. 15 ani care pot fi divizați în două etape. Prima — înfierbîntată și cu multe evenimente — s-a desfășurat între 1958 și 1965, ea fiind marcată, în particular, prin primul plan trienal. Totul trebuia atunci făcut ori refăcut și, în același timp, totul trebuia învățat. Moștenirea ? În afara complexului Fria, de abia terminat, restul era mediocru. Se impunea apoi un serios inventar critic și implicit o respingere categorică a tuturor elementelor îndoielnice, fie datorită dificilei lor adaptări la realitățile țării și momentului — fie pentru că erau mai mult neliniștitoare decît rentabile. Să nu uităm, de asemenea, că, pe atunci, în Africa neagră experiența independenței de abia debuta. Singură, Ghana începuse s-o înfrunte.

Ceea ce începuse să devină neo-colonialism într-o anume parte a lumii și i se puteau, cert, ghici formele — aici încă nu-și făcuse simțită prezența. Dar, pentru a face în așa fel ca Guineea să nu-i scape, imperialismul a utilizat numeroase arme : în exterior — sabotajul și denigrarea ; în interior — tentativele pentru cultivarea divergențelor. Într-un atare context — conflictele fiind apărute — pedepsele mai mult sau mai puțin spectaculoase erau inevitabile. Experiența se îmbogățea, gîndurile se precizau, opțiunile deveneau mai nete — era normal ca, divergențele crescînd, pozițiile să se înăsprească. Un lucru este, în orice caz, sigur : dacă Seku Turé a reușit să iasă învingător din diversele conflicte de care s-a lovit, aceasta se datorează soliditații și fidelității Partidului Democratic și încrederii nestrămutate pe care i-a acordat-o mereu poporul guineean.

O călătorie la Conacry efectuată în această perioadă m-a convins că, în pofida unor dificultăți, Guineea a rămas, din punct de vedere politic, indivizibilă. A fost, totodată, impresionant de constatat în ce manieră poporul a făcut față dificultăților, a știut să le descopere cauzele, să definească adevărații dușmani — pe scurt, se comporta avînd certitudinea că se afla pe calea cea bună.

Apoi, puțin cîte puțin, în cursul celei de a doua etape, lucrurile s-au ameliorat, viața s-a organizat urmînd structuri noi, a căror transpunere în practică s-a dovedit adesea delicată. Este evident că lucrurile n-au mers de la sine. Se știe bine, de exemplu, că agresiunea portugheză de la 22 noiembrie 1970 nu numai că n-a dărîmat ori slăbit regimul, dar i-a dat o vigoare suplimentară întărind politizarea poporului și permițîndu-i eliminarea complicilor agresorilor, care s-au infiltrat în rîndurile partidului, guvernului și armatei. Rezultatul ? Astăzi, impresia care prevalează este că în această țară totul este la locul lui pentru a permite un progres ale cărui șanse de a deveni rapid și spectaculare sînt foarte mari.

Astăzi, de exemplu, Guineea produce tot ceea ce trebuie pentru hrană. Toate legumele verzi, fructele, cartofii se află din abundență pe piață. În cîțiva ani, sau cel mai tîrziu la sfîrșitul viitorului plan pe cinci ani, țara va exporta asemenea produse. Se adaugă la aceasta fermele de animale din Fota și din Guineea de sus, pescăriile etc.

Un economist spunea, în 1961, criticînd primul plan trienal guineean, că principalul lui defect rezultă din contradicția între ambițiile care le exprimă și nivelul tehnic al celor care și-au propus să le realizeze. Lecția a fost însă înțeleasă. Guineenii și-au dat seama foarte repede că era convenabil să învețe înainte de a realiza.

Emancipare înseamnă, în primul rînd, instruire

De unde și prioritatea acordată în toate domeniile învățămîntului, de unde și dorința de a încerca mereu să se bazeze pe propriile forțe, să exploateze mai întîi propriile bogății, să consume propriile produse.

Nu este mai puțin important că orice dezvoltare presupune un efort în vederea asigurării echipamentului tehnic necesar și deci, în ultimă analiză, creșterea schimburilor externe. Pentru a ajunge în acest domeniu la un echilibru a fost adoptată o metodă dublă : limitarea la maximum a importurilor, excluzîndu-se orice cheltuială superfluă, și efortul de a realiza industrii de substituție ; exploatarea bogățiilor miniere ale țării în colaborare cu investitori străini, dar ținînd seama, pe de-o parte de a nu risipi capitalul național, iar, pe de altă parte, de a conserva posibilitatea transformării produselor brute în produse din ce în ce mai finisate.

În jurul lui 15 august, va fi încărcat la Boké primul vapor care va transporta o parte din cele nouă milioane tone de bauxită pe care le va produce anual societatea de bauxită de la Boké, unde Guineea posedă 49 la sută din acțiuni, dispune de 55 la sută din beneficii și deține președinția consiliului de administrație. Pentru a evacua cele aproape 4 500 000 tone reprezentînd partea guineeană în această producție, o societate de transport maritimă este în curs de constituire. La Dabola se înzestrează cu echipament o altă uzină de bauxită, iar linia ferată Kindia-Conakry a fost modernizată. Ea deservește noul port mineralier Conakry și prefigurează noua linie ferată care va traversa Guineea ajungînd la N'Zerekore, în extrema sud-estică a țării, creînd astfel posibilitatea unei exploatări intensive a minereurilor din munții Nimba și Simandou. Studiile trasării acestei căi ferate sînt în curs de realizare. La Mifergui-Nimba și la Mifergui-Simandou se vor exporta începînd din 1982, în fiecare an, 26 milioane de tone de bauxită, 40 milioane de tone de minereu de fier și aproape 2 milioane de tone de aluminiu. În afară de aceasta, Guineea a cumpărat la complexul Fria 49 la sută din acțiunile lui. La rîndul ei, lipsa de ciment va fi înlăturată prin construcția, la ora actuală în curs, a unei fabrici de ciment în regiunea Kindia.

Un semn de întrebare ridică în aceste condiții și viitorul noii monezi — sily — care a înlocuit, acum cîteva luni, francul guineean. Aici el este privit cu optimism. Mai mult decît atît, s-a mers pînă la a se avansa posibilitatea plasării sale sub un regim de convertibilitate controlată.

Ceea ce surprinde în Guineea este că totul e guineean. Guineenii pilotează avioanele militare și pe cele comerciale ; ei sînt, de asemenea, tehnicieni, ingineri, medici și cadre de toate nivelele. Și, cînd se spune guineean, trebuie spus adesea și guineeană. Importanța pe care a luat-o rolul femeii în această țară la toate eșaloanele și în toate sectoarele este dificil de imaginat pentru cineva care nu a verificat direct. Că această preluare a tuturor posturilor a pus mult timp probleme este incontestabil. Că ea, uneori, mai constituie în anume sectoare o cauză de frînare este, de asemenea, adevărat ; nu se pot forma în numai cîțiva ani mai multe generații de oameni educați politic, cultural și profesional. Dar, nu este mai puțin adevărat, că progresul a fost izbitor și că se poate spune că poporul guineean este, la ora actuală, unul din cele mai avansate din punct de vedere tehnologic din toată Africa occidentală — chiar dacă nu se ia în considerație nivelul cutărui element, ci valoarea ansamblului și capacitatea fiecăruia de a îndeplini misiunea încredințată. Trebuie remarcat că acest progres se va accelera.

Iată, deci, cîteva certitudini pentru a spune că Guineea a cîștigat marele pariu pe care l-a lansat în urmă cu 15 ani — de a lichida subdezvoltarea care, acolo, nu era numai economică. Bătălia poate fi deja considerată cîștigată și pe plan uman.

Jacques Vignes

PROFIL

SARDAR MOHAMMED DAUD

președintele Republicii Afganistan

Abolirea monarhiei și instaurarea republicii în Afganistan au adus în fruntea statului pe președintele Sardar Mohammed Daud, care deține, în același timp, portofoliile afacerilor externe și apărării naționale.

Născut în anul 1908, Sardar Mohammed Daud și-a făcut studiile la Kabul și în Franța, pregătindu-se pentru cariera militară.

Anii următori terminării studiilor îi aduc numirea într-o serie de importante funcții civile și militare.

În 1953, Sardar Mohammed Daud este numit prim-ministru al țării. În cei zece ani cît a păstrat funcția de premier, timp în care a cumulat și funcțiile de ministru de interne și al apărării, Afganistanul a întreprins pași însemnați pe drumul dezvoltării sale economice și sociale. În această perioadă, intră în vigoare primele planuri cincinale și sînt semnate importante acorduri economice cu alte state. Sînt, de asemenea, anii în care se trece la construirea, pe scară largă, de drumuri și șosele, problemă vitală pentru economia Afganistanului, de centrale electrice și alte obiective industriale.

În luna martie 1963, Daud este înlăturat din funcția de premier. O prevedere a constituției, intrată în vigoare un an mai tîrziu, interzicea accesul membrilor familiei regale la funcțiile politice, ceea ce îl va îndepărta pe Sardar Mohammed Daud, văr și cumnat al regelui, de scena politică.

În prima sa cuvîntare radiodifuzată, rostită la cîteva ore după lovitura de stat din 17 iulie, Sardar Mohammed Daud explica abolirea monarhiei și trecerea Afganistanului la regimul republican ca decurgînd din necesitatea remanierii economice și sociale și pentru a se instaura o veritabilă democrație în țară.

Drept repere ale politicii externe vizate de noul regim, președintele Sardar Mohammed Daud a afirmat păstrarea pozițiilor de neutralitate activă și neaderare la blocuri militare, promovarea unui climat de pace și înțelegere cu toate statele lumii.

Le Monde

PARIS

UN NOU ÎNCEPUT ÎN ULSTER

Brian Faulkner

INSTALAREA noii Adunări provinciale a Irlandei de Nord, care s-a întrunit la 31 iulie în palatul Stormont din Belfast, pune capăt unei jumătăți de secol în care un partid protestant monolit a condus singur. Deși numeroase probleme rămîn în suspensie, în special crearea unui executiv de 12 membri și numirea președintelui său, programul de reactivizare a mașinii politice continuă în Ulster. În ciuda profețiilor sumbre care însoțiseră publicarea „Cărții albe" a guvernului britanic, în martie trecut, noul Parlament nu a fost împiedicat să se întrunească.

În raport cu Adunarea care a fost dizolvată de Heath în martie 1972, noul Parlament introduce două inovații importante : catolicii sînt regrupați în Partidul laburist social-democrat (S.D.L.P.) condus de Gerry Fitt, care are 19 deputați în loc de 6, în timp ce blocul unionist, odinioară alcătuit din 37 de membri, s-a scindat în prezent în cel puțin trei tendințe. Cei 22 de unioniști „oficiali" ai lui Brian Faulkner, fostul prim-ministru, sînt favorabili, cel puțin în teorie, „Cărții albe" ; cei 17 deputați ai „coaliției loialiste", conduse de pastorul Paisley și de William Craig — între care, de altfel, relațiile sînt încordate — sînt ostili „Cărții albe". În sfîrșit, cei 10 unioniști „disidenți" ai lui John Taylor, care a fost ministrul de interne al lui Faulkner, s-au alăturat „coaliției loialiste" după mai multe săptămîni de ezitări. În total, noul Stormont este alcătuit din 50 de deputați hotărîți să sprijine politica expusă în „Cartea albă" (pe lîngă unioniștii „oficiali" și S.D.L.P., cei opt deputați ai partidului interconfesional al Alianței și unicul reprezentant al Partidului laburist din Irlanda de Nord s-au pronunțat în acest sens) și din 28 de deputați care sînt hotărîți, cel puțin în vorbe, să „torpileze" noua Adunare.

Faulkner rămîne, însă, purtătorul de cuvînt cel mai ascultat al comunității protestante. El este, de asemenea, omul politic cel mai abil din Ulster, provincie în care asemenea oameni politici nu abundă. Acum, pare inevitabil că va avea loc un „mariaj de conveniență" între principalii doi reprezentanți ai comunităților rivale : Faulkner și Fitt. Acest „mariaj" va primi, fără îndoială, binecuvîntarea guvernului britanic, care a reamintit de mai multe ori protestanților din Ulster că „împărțirea puterii" este o necesitate absolută în noua Adunare, deoarece, în caz contrar, ea ar putea fi dizolvată în martie 1974.

În orice caz, nimeni nu poate ignora evoluția care s-a produs în Irlanda în ultimele șase luni, atît în concepțiile oamenilor, cît și în fapte. Cine ar fi spus, toamna trecută, că, în iunie următor, Londonderry va avea un primar catolic și primar adjunct protestant ; că se va lua în considerare în mod serios înlocuirea șefului poliției din Ulster printr-un catolic ; că la Dublin noul prim-ministru va primi în mod oficial o delegație a S.D.L.P., în timp ce, peste cîteva zile, ministrul afacerilor externe va avea o întrevedere cu John Taylor ?

Abilitatea secretarului de stat al Marii Britanii pentru Irlanda de Nord, Whitelaw, hotărîrea din ce în ce mai fermă a guvernului de la Dublin de a juca un rol activ în aplanarea conflictului, numeroasele arestări de membri ai aripii „provizorii" a Armatei Republicane Irlandeze în ambele părți ale Irlandei, dar și arestările tot mai numeroase de activiști protestanți, fără a uita valul crescînd al opiniei britanice favorabil retragerii trupelor din Irlanda de Nord, au contribuit, fără îndoială, la această nouă luare de conștiință.

S-ar putea spune că, după ani dramatici, opinia publică din Irlanda de Nord, timorată cîtva timp de amenințarea terorismului, își revine treptat.

POSTA REDACTIEI

Organizația Internațională a Muncii

Nicolae Martin, Iași. 1. Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.) a fost creată în 1919 pentru a promova, potrivit statutului său, echitatea socială și pentru a contribui la stabilirea unei păci universale și durabile. În 1969, cu prilejul semicentenarului său, O.I.M. a primit Premiul Nobel pentru pace. Organizația Internațională a Muncii, care are actualmente 123 de state membre, este o instituție specializată din sistemul O.N.U. Ea se deosebește de alte organizații internaționale prin faptul că reprezentanții funcționarilor și muncitorilor participă la lucrările sale pe picior de egalitate cu delegații guvernelor. Una din atribuțiile dintotdeauna ale O.I.M. rămîne îmbunătățirea condițiilor economice și sociale ale muncitorilor din toate regiunile lumii, organizația stabilind un cod de norme internaționale ale muncii. Aceste norme iau forma unor convenții sau recomandări vizînd drepturile fundamentale ale omului, politicile de asigurare a formării și a folosirii forței de muncă, condițiile de muncă, securitatea socială, relațiile profesionale și diferite alte probleme sociale. Pînă acum, 136 de convenții și 144 de recomandări au fost adoptate. O.I.M. dispunînd de un mecanism de control destinat să urmărească aplicarea acestora. **Organul deliberativ** suprem al O.I.M. este Conferința Internațională a Muncii, care se reunește în fiecare an la Geneva. Ea se compune din delegațiile naționale, care cuprind doi delegați guvernamentali, un delegat al funcționarilor și un delegat al muncitorilor. **Organul executiv** al O.I.M. este Consiliul de administrație. Acesta se reunește de mai multe ori pe an și cuprinde 48 de membri : 24 reprezentanți guvernamentali, 12 ai funcționarilor și 12 ai muncitorilor. Biroul Internațional al Muncii este secretariatul organizației. Acesta dirijează operațiunile de cooperare tehnică, constituind, în același timp, un centru mondial de cercetări și de editare a materialelor și studiilor O.I.M. Directorul general al Biroului Internațional al Muncii este Wilfred Jenks **(în fotografie).**

Nicolae Țuțuianu, Suceava. 1. Potrivit statisticilor O.N.U., consumul de energie în lume a crescut în ultimul deceniu cu aproape două treimi, respectiv cu 63 la sută. În structura combustibililor folosiți pentru obținerea energiei, cotele de participare a gazelor naturale și a petrolului, precum și, într-o oarecare măsură, a surselor hidraulice și nucleare sporesc constant în detrimentul cărbunelui. În perioada 1961—1970, consumul de gaz metan a sporit de 2,13 ori, al petrolului de 2,03 ori, al energiei electrice de origine hidraulică sau nucleară — cu 73 la sută. 2. Producția de aur în lume a crescut an de an din 1946 pînă în 1970, cînd s-a atins cifra record de 1 287,3 tone (în această cifră și în cele care vor urma nu sînt cuprinse țările socialiste din Europa, Republica Populară Chineză și R.P.D. Coreeană). În 1971, producția a scăzut la 1247,6 tone, iar în 1972 la 1177,7 tone. Anul trecut, „clasamentul" țărilor producătoare, potrivit revistei „Problèmes économiques", cu excepțiile amintite mai sus, au fost: Republica Sud-Africană (908,7 tone), Canada (63,2 tone), Statele Unite (44,4 tone), Japonia (27,7 tone), Australia (24,9 tone), Ghana (22,5 tone), Filipine (20,2 tone), Rhodesia (15,6 tone), Columbia (5,8 tone), Zair (4,7 tone), Mexic (4,4 tone), alte țări (35,6 tone).

Ion Apostol, Orăștie; Gheorghe Halic, Arad ; Romeo Foiniș, București. Cele semnalate de dv. corespund realității.

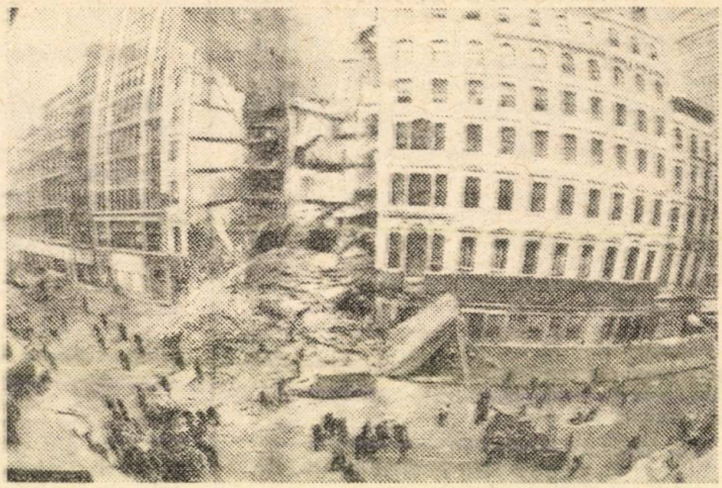

Ștefan Stănescu, com. Mînăstirea, jud. Ilfov. Vă prezentăm fotografia și amănuntele solicitate privind prăbușirea la New York, la 4 august, a vechiului hotel pentru săraci din centrul orașului, „University Hotel". Bilanțul catastrofei : nouă persoane dispărute, 14 răniți. În hotel erau găzduite 320 de persoane, în mare majoritate bătrîni aflați sub protecția a diverse organizații de asistență socială. Joseph Cooper, directorul hotelului (poate cel mai vechi din New York, a fost construit în 1873), declara ziariștilor : „Am auzit o explozie sau ceva ce semăna cu o explozie și tencuiala a început să cadă. Le-am spus tuturor celor din preajma mea să iasă și să cheme poliția. Zece minute mai tîrziu — o nouă explozie. Am părăsit imediat clădirea". Potrivit părerii șefului pompierilor, John Ohagan, prăbușirea a fost provocată de uzura edificiului și de slăbirea structurilor acestuia supuse de decenii vibrațiilor provocate de traficul intens al străzii.

Protecția mediului ambiant

I. Sorin Șerbănel, București; Ion Costescu, Galați. 1. Potrivit estimărilor Administrației Naționale pentru Controlul Poluării Aerului, Statele Unite suportă, din cauza poluării aerului, pierderi între 14 și 18 miliarde dolari anual. În 1972, industria americană a hotărît să cheltuiască 2,8 miliarde dolari pentru epurarea emanațiilor de gaze de eșapament, ceea ce reprezintă peste 3 la sută din investițiile de capital american. Un raport recent al lui „Creative Strategies Inc", din Palo Alto, California, apreciază că totalul cheltuielilor industriei americane pentru controlul poluării aerului vor ajunge pînă la 3 miliarde dolari anual în 1975. Din aceste investiții, o parte însemnată va fi destinată cercetării și dezvoltării. În 1972, industria a cheltuit, în acest scop, 500 milioane dolari pentru controlul poluării aerului, iar, în 1975, această sumă va crește la 780 milioane dolari. Raportul evidențiază o serie de efecte ale reglementărilor extrem de severe privind emanațiile industriale și de gaze de eșapament, care vor intra în vigoare pînă la sfîrșitul anului 1975. Controlul poluării va constitui o sarcină atît de costisitoare pentru numeroase companii energetice, încît ele vor trece la producerea energiei nucleare mult mai repede decît intenționau. De asemenea, producătorii de automobile urmează să investească mari fonduri de capital. Fiecare din cele 1 250 de linii de asamblare de autoturisme din S.U.A. va necesita un dispozitiv pentru controlarea emanațiilor de gaze de eșapament. Dacă, în țară de aceasta, va fi interzisă folosirea benzinei etilate pe întreg teritoriul Statelor Unite, industria de rafinare a petrolului va trebui să investească, pînă în 1975, suma de 2—2,5 miliarde dolari pentru a produce suficientă benzină cu cifra octanică 91 (de calitate superioară). 2. Nu dispunem de suficiente informații în legătură cu chestiunea în cauză. Vă sugerăm să vă adresați revistei „Știință și tehnică".

POSTA REDACȚIEI

Marian Preoteasa, București. După alegerile legislative de la 23 mai 1968, guvernul de centru-stînga condus de Aldo Moro demisionează. Este o demisie formală, pentru pregătirea viitoarelor alianțe. După cum bine știți, la 24 iunie se formează guvernul Leone, monocolor democrat-creștin, numit „de așteptare" (a noii echipe de centru-stînga). La 19 noiembrie 1968, terminată „așteptarea" și fiind realizată majoritatea de centru-stînga, Giovanni Leone demisionează. Demisia sa nu este legată de o candidatură la președinție. Pe vremea aceea, președintele republicii era Giuseppe Saragat, al cărui mandat, început la 28 decembrie 1964, avea să expire în 1971. De la 24 decembrie 1971 președintele Italiei este (pentru șapte ani) Giovanni Leone. După demisia din iulie 1970 a lui Mariano Rumor, provocată de polemicile și dezacordurile dintre partidele de centru-stînga, a urmat nu Giulio Andreotti, ci Emilio Colombo. Au urmat, apoi, un guvern monocolor democrat-creștin și un guvern tripartit de centru-dreapta, ambele prezidate de Giulio Andreotti. Cauzele deselor schimbări de guvern din Italia sînt multiple. Le-am prezentat de fiecare dată în paginile revistei noastre. Cauza principală rămîne, însă, faptul că în parlamentul italian nici un partid nu se bucură de o majoritate absolută. Partidul democrat-creștin are o majoritate relativă și, deci, dreptul de a-și alege partenerii de guvernare. Din 1962, în Italia s-a optat pentru formula de guvernare de centru-stînga (democrat-creștini, socialiști, socialist-democrați, republicani). Neînțelegerile, concretizate în polemici și dezacorduri, dintre partidele coaliției cvadripartite au stat aproape întotdeauna la baza crizelor politice.

Manole Tănăsescu, Cluj. Într-adevăr, generalul Paris de Bollardiere a fost pus în retragere de către guvernul francez în urma acțiunii sale de protest împotriva experiențelor nucleare franceze din Pacific. De peste trei decenii în serviciul armatei, generalul Bollardiere, în vîrstă de 65 de ani, s-a îmbarcat, împreună cu un grup de protestatari de diferite naționalități, pe vasul „Fri", care a ajuns în zona de experiențe din Mururoa. Reținut de autoritățile franceze locale, el a fost transportat de urgență la Paris. În semn de protest față de hotărîrea guvernului francez, Bollardiere a înapoiat președintelui Republicii Franceze medalia de mare ofițer al Legiunii de Onoare. Totodată, generalul a adresat ministrului forțelor armate o scrisoare, publicată recent în „L'Express", din care redăm următoarele: „N-am nici o obiecțiune de făcut privind hotărîrea dv. în legătură cu punerea mea în retragere din oficiu. Am participat la o acțiune de protest organizată împotriva experiențelor nucleare întreprinse de Franța în Pacific. 30 de ani, de cînd duc o viață de soldat și particip la operațiuni de război în Europa, în Asia și în Africa, m-am convins definitiv de importanța unei gîndiri critice fundamentale asupra violenței. Am convingerea că violența armată se dovedește a fi absolut ineficace pentru a rezolva, din punct de vedere uman, tensiunile și conflictele".

Ionel Anastasiu, Brașov. Despre stadiul convorbirilor între președinții Anwar Sadat și Moamer El Geddafi privind proiectata uniune între Egipt și Libia, revista noastră a scris la timpul potrivit. Ultimele evenimente legate de această problemă sînt tratate pe larg în numărul 31 al revistei. Veți putea urmări, în continuare, evoluția tratativelor în numerele viitoare ale publicației noastre.

Ion Badea, Sibiu. 1. Am reținut propunerile dv., urmînd să le materializăm în paginile revistei într-unul din numerele viitoare. 2. Forma de guvernămînt a Spaniei este monarhia condusă, din 1947, de un consiliu de regență. Șeful statului este generalul Francisco Franco. La 22 iulie 1969, într-un discurs în Cortes (parlamentul spaniol), Franco l-a desemnat ca succesor al său la conducerea statului pe prințul Juan Carlos de Bourbon. Cortesul a aprobat această acțiune cu 491 voturi pentru, 19 împotrivă și 9 abțineri. 3. În legătură cu șeful statului malayezian vă sugerăm să consultați răspunsul dat cititorului **Ion Oprinca** în nr. 33/1973 al revistei noastre.

Ion Apostol, Orăștie; Gheorghe Halic, Arad. Cele semnalate de dv. corespund realității.

Crime de drept internațional

Iordache Stamatiu, Craiova. Crimele de drept internațional sînt cele mai grave infracțiuni internaționale comise de persoane fizice — organe ale statelor. Expresia, ca atare, a fost folosită pentru prima dată în Statutul Tribunalului militar internațional de la Nürenberg, adoptat la Londra, la 8 august 1945, de Franța, Marea Britanie, Statele Unite și Uniunea Sovietică, la care au aderat alte 19 state. Acest statut desemnează: **crimele împotriva păcii** (planuirea, pregătirea, declanșarea sau purtarea unui război de agresiune sau a unui război cu violarea tratatelor, a garanțiilor sau acordurilor internaționale, precum și participarea la un plan premeditat sau la un complot pentru înfăptuirea unuia din actele menționate mai sus); **crimele de război** (categorie cuprinzătoare, care include, potrivit prevederilor statutului amintit, asasinatele, relele tratamente și deportarea pentru muncă forțată sau pentru orice alt scop a populației civile din teritoriile ocupate, asasinatul sau relele tratamente aplicate prizonierilor de război sau persoanelor aflate pe mare, executarea ostaticilor, jefuirea bunurilor publice sau particulare, distrugerea fără motiv a orașelor sau a satelor sau devastarea nejustificată de exigențele militare); **crimele împotriva umanității** (asasinatul, exterminarea, supunerea la sclavie, deportarea sau orice alt act inuman comis împotriva oricăror populații civile, înainte sau în cursul războiului, și chiar persecuțiile pentru motive politice, rasiale sau religioase cînd aceste acte sau persecuții sînt comise ca urmare a unei crime contra păcii sau a unei crime de război sau în legătură cu aceste crime).

Marin Tărlică, Oțelul Roșu. 1—2. Despre aceste probleme s-a scris, la timpul cuvenit, în revistă. 3. Urmăriți răspunsul dat cititorului **Marian Preoteasa** în cadrul acestei rubrici.

Mircea Oacheș, București. Evenimentul la care vă referiți a ieșit, într-un fel, din actualitate. Așteptăm noi propuneri din partea dv.

Teofil Mărgăritescu, Arad. În momentul de față nu se știe care este hotărîrea definitivă a N.A.S.A. în legătură cu modalitatea revenirii pe pămînt al celui de al doilea echipaj de pe Skylab. Defecțiunea tehnică survenită în sistemul de direcționare al modulului de comandă (cabina Apollo) a determinat pe specialiștii de la Houston să caute soluția optimă pentru readucerea, în bune condițiuni, a echipajului. După cum se știe, una dintre variante constă în lansarea unei noi cabine Apollo („misiune de salvare") capabilă să ia la bord cinci astronauți **(în imagine)**. Ieșirea în spațiu a astronauților (luni 6 august) a facilitat transmiterea la sol a unor date prețioase în legătură cu starea tehnică a cabinei spațiale, încît este de așteptat ca, în curînd, să fie cunoscută hotărîrea N.A.S.A. în privința celei de a 2-a misiuni Skylab.

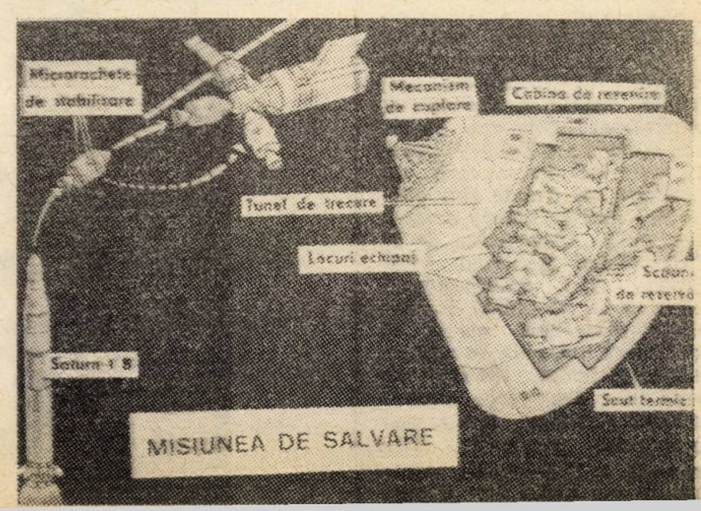

POSTA REDACȚIEI

Tratate, pacte, acorduri...

Dodu Olteanu, Bacău; Dumitru Mitran, București. 1. Înțelegerile întîlnite în practica internațională poartă diferite denumiri între care nu sînt deosebiri de esență, aceasta corespunzînd mai degrabă diversității relațiilor internaționale. Fiecare denumire desemnează un anumit gen de raporturi pe care le reglementează sau nivelul la care se încheie, fără a exista totdeauna criterii precise în acest sens. Astfel, **tratatul** este denumirea generică ce desemnează înțelegerile dintre state în domenii foarte importante ale relațiilor internaționale. Tratatele reglementează comportamentul statelor în diferite situații. După numărul statelor participante, ele pot fi bilaterale și colective, acestea din urmă putînd fi multilaterale (fiecare parte contractantă are o poziție proprie) și plurilaterale. În raport cu posibilitatea statelor de a deveni părți la un tratat la elaborarea căruia nu au participat, întîlnim tratate deschise (la care pot deveni părți și alte state, prin acordul lor unilateral de voință) și tratate închise (aderarea este posibilă numai prin consimțămîntul tuturor semnatarilor). **Convenția** este o înțelegere bi sau multilaterală care reglementează un domeniu special al relațiilor internaționale (ex : Convenția de la Viena din 1961, privind relațiile diplomatice, Convențiile de la Geneva din 1949, privind protecția victimelor de război s.a.). **Pactul** reprezintă o înțelegere cu un caracter deosebit de solemn, menită, îndeosebi, să asigure pacea și securitatea internațională (ex : Pactul Ligii Națiunilor, Pactul Ligii Arabe din 1945 ș.a.). **Acordul**, în sens general, desemnează o comunitate de vederi asupra unui punct determinat. În sens juridic, restrîns, acordul este o înțelegere al cărei obiect îl formează cele mai variate relații — economice, comerciale, financiare, culturale, vamale etc. Folosit la plural, termenul desemnează un ansamblu de tratate sau convenții avînd ca obiect materii învecinate (Acordurile de la Paris privind problema vietnameză etc.). **Aranjamentul** desemnează, de obicei, instrumentul diplomatic menit să stabilească măsurile de aplicare a unui tratat. **Modus vivendi** este denumirea purtată de acele acorduri temporare, cu caracter provizoriu, care urmează a fi înlocuite ulterior cu un tratat sau o convenție. **Protocolul** denumește, de regulă, un act suplimentar al unui tratat, prin care se stabilește modul de aderare la înțelegeri preexistente, la rezerve și la acceptarea lor, la prelungirea, la interpretarea tratatului etc. Caracterul accesoriu al protocolului este subliniat cînd este urmat de adjectivele „final", „adițional". Denumirea de protocol se poate da și unui tratat internațional de sine stătător. **Declarația** desemnează acea înțelegere prin care două sau mai multe state își stabilesc poziția sau punctul de vedere față de anumite probleme de ordin economic, politic sau juridic. Prin declarații se exprimă principiile generale după care înțeleg să se conducă statele în relațiile lor internaționale. **Comunicatul comun** consfințește încheierea unor acorduri internaționale. Toate aceste înțelegeri, care nu epuizează lista denumirilor întîlnite în raporturile internaționale, sînt redactate în scris. O formă de tratat internațional, de obicei nescrisă, este **Gentlemen's agreement**-ul, acesta desemnînd o înțelegere pe cuvînt de onoare, care se încheie între șefi de stat, prim-miniștri sau miniștri ai afacerilor externe asupra unei probleme internaționale. Motivele pentru care se preferă, uneori, forma verbală sînt multiple. În special se recurge la ea cînd părțile socotesc necesar din considerente de oportunitate, să păstreze secret, pentru moment, conținutul înțelegerii. Cazurile cînd se recurge la gentlemen's agreement sînt foarte rare. Gentlemen's agreement-ul are aceeași valoare juridică și produce aceleași efecte ca și tratatele scrise. 2. Vă mulțumim pentru aprecieri. Vom avea în vedere propunerile dv. în viitoarele apariții ale revistei.

Sorin Botezatu, București. În legătură cu sărbătorile naționale ale statelor lumii consultați nr. 1/1966 (în paginile cu sumarul nr. 1—52) al revistei noastre. În măsura în care nu găsiți colecția în vreo bibliotecă, vă rugăm să reveniți pentru a vă da răspunsul solicitat.

Sandu Cristoloveanu, Iași ; Dumitru Ruxăndrescu, București. Urmăriți răspunsul dat cititorului **Gheorghe Dascălu.**

Barbu Negreanu, Oradea. Petrolierul la care vă referiți este „Dona Marika" și el navigă sub pavilion liberian. Datorită furtunii care a bîntuit duminică 5 august în Anglia mai multe vapoare s-au aflat în dificultate de-a lungul coastelor. „Dona Marika" a eșuat între stînci la 6 august, într-un punct la vest de Țara Galilor, la intrarea în portul Milford Haven. Nava transporta 5 000 tone petrol ; 38 de marinari au fost salvați, dar există riscul incendiului și cel al poluării apelor portului.

Ion Mircea, Constanța. Nu avem informații noi despre subiectul în cauză. Vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin".

T. Iliescu, București. Sîntem de părerea dv. în caracterizarea unor Onassis sau Niarchos, ceea ce demonstrează, credem, și serialul nostru.

Andrei Calu, Brazi. Consultați „Poșta redacției" din nr. 32/1973 al revistei noastre.

Dan Lucian Picu, Brașov. Vă propunem să vă adresați ziarului „România Liberă". Nu dispunem de date suplimentare.

Costin Silvian, București. 1. Aveți dreptate. Urmăriți răspunsul dat cititorului **Ion Oprinca** în nr. 33 al revistei. 2. Într-adevăr, regele Tailandei, Bhumibol Adulyadej (cel de al 9-lea rege al dinastiei Chakri) i-a succedat la tron, la 9 iunie 1946, fratelui său Ananda Mahidol găsit, la acea dată, mort în palatul regal. Bhumibol Adulyadej s-a încoronat rege la 5 mai 1955.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef
Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 18.53.55.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — 2001.

C.P.C.S.